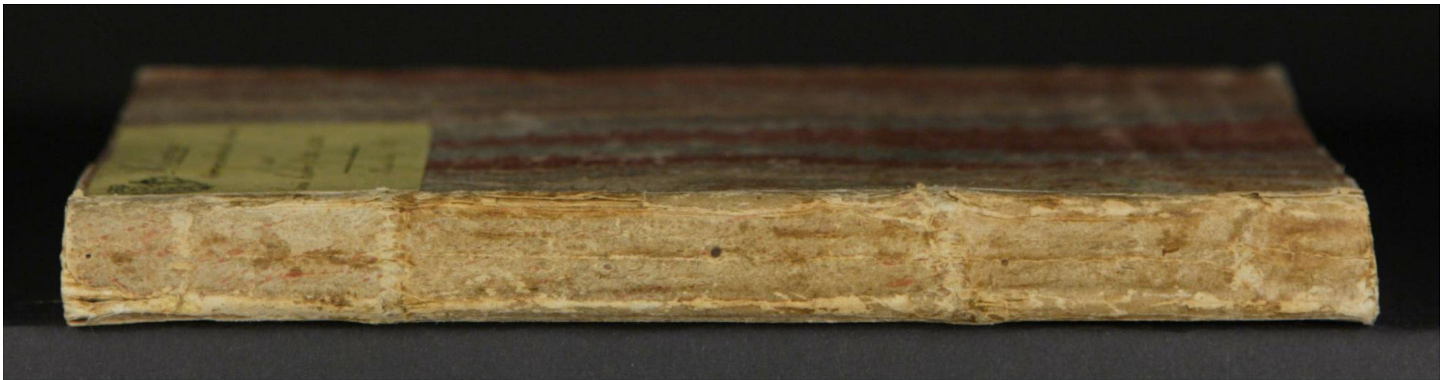
I. Saxonii
commentarioli duo
ad
Livii hiſtor. l. XXI - XXII.

Baſileæ, 1547.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

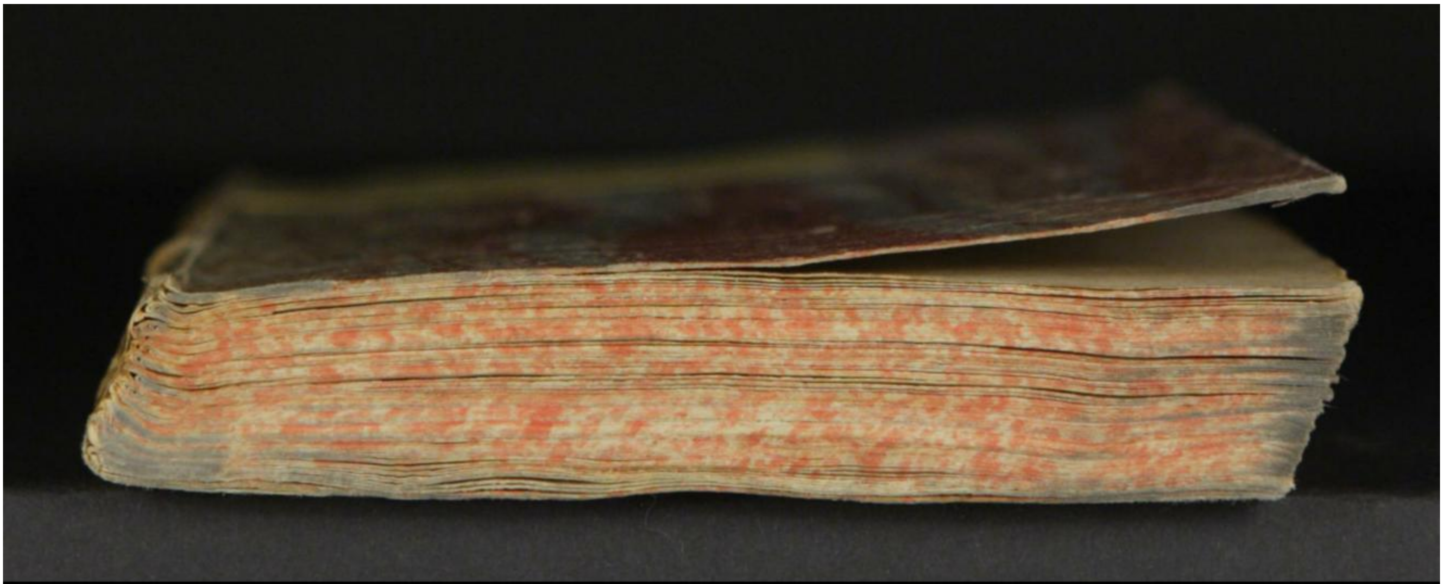

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

48,-154

DA Box
(LN bis 121)

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

27.

IOANNIS SAXO-NII HATTESTEDII

Commentarioli duo, ad T. Li-
uij Patauini hiſtoriarum ab Vr-
be cōdita librum XXI. & XXII.
qui libri ſunt de Secundo
bello Punico:

Nunc primùm in lucem
editi.

*Cum gratia & priuilegio Imperiali
ad quinquennium.*

BASILEAE.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

I
P
N
Ol

ma
ſis
dec
He
He
illu
Mu
mœ
ſub
ſecr
lem
cem
tem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

ILLVSTRISSIMO Principi ac Domino, Domino Ioanni regni Noruegiæ hæredi, Duci Sleſuicenſi, Holſatiæ, Stormariæ, Teutomarſiæ, Comiti ab Oldenborch & Delmenborſt, inclyti regis Friderici filio, Ioannes Saxonius Hatteſtedius S. P. D.

MARCVS Fuluius cognomento Nobilior, Illuſtriſs. Princeps, deuictis Aetolis eorũq́; ſocijs, ædem Romę de manubijs extruxit Herculi cũ Muſis communem, quæ utriſque ſimul dedicata, nuncuparetur templum Herculis Muſarum: collocataq́; ibi Herculis effigie, tranſtulit etiam in illud ex Ambracienſi oppido nouẽ Muſarum ſigna, id eſt omnium Camœnarũ ſimulachra. Illa propterea ſub tutela fortiſsimi numinis conſecrauit, quòd cognouerat Herculem μουσαγέτην, id eſt Muſarum ducem, patronũ, defenſorem & comitem cognominari: uidebatq́; eam

ſocietatem & coniunctionem Muſarum & Herculis longè decentiſſimam eſſe. Mutuis enim non tantum operis alterorum, ſed etiam ope, & indigent & ſubleuantur alteri, atque ornantur. Celebratur uirtus ac res geſtæ Herculis, uoce cantuque Muſarum: contraque tuetur uirtus Herculis uocem, cantũ, ocium Camœnarum. Significauit ſine dubio uir ſapiens, hac templi dedicatione, quantumuis rectè & præclarè facta Heroum, Regum, ac Principum in obſcuro fore, niſi harũ dearum, earundemque cultorum beneficio, ab obliuione uindicentur: & e diuerſo, parũ loci inter homines Camœnis, earumque ſectatoribus relinqui, niſi & uirtute illorum protegantur, & iuuẽtur benignitate. Beatas uerò illas reſpublicas fore, in quibus hæc coniunctio, & mutua beneuolentia, eorum qui ſummæ rerum præſunt, & eorum qui Muſicis artibus, ac doctrina rerum hone

ſtarum pollent, fuerit. Quæ enim inde bona publicè priuatimq́; oriantur, non eſt opus corã tua Celſitudine latius exponere. Tua igitur præſtantia, cum ſit Herculeo, hoc eſt heroico ac regio genere orta, magni Pieridum munera, omneq́; genus bonarũ diſciplinarum pendit: atque hoc ipſo maximorum clariſſimorumq́; Regum maiorũ ſuorum ueſtigia perſequitur, et familię ſuæ generoſitatẽ refert. Nam auus tuus paternus, rex Chriſtianus, eius nominis apud nos primus, ut oſtenderet quãtæ ſibi tot regnorum Domino curæ eſſent, ac omnib. uiris magnis eſſe deberent, Fuluij exemplo non delubrum, ſed quod rectius & amplius erat, domicilium publicum, ſiue Academiam Muſis in primaria urbe regnorũ ſuorum Copenaga primus conſtituit, et magnis propoſitis præmijs omnis generis homines eruditos illuc conuocauit, ibidemq́; iuuentutem Im-

perij ſui ad humanitatem formari, & omnibus laudandis diſciplinis imbui excoliq́ꝫ uoluit. In eoſdē etiam perliberalis fuit inclytus rex Fridericus pater tuus: & præterquam quod iuuētutis ſibi ſubiectæ ſtudia literarum ſedulò prouexit, etiam ad te reliquosq́ꝫ fratres tuos docēdos, præceptores doctiſſimos adhibuit, ut Othenhofium, Suauenium, Bonnū, Hogreuium. Rectè enim priſcorum heroum more, contra ineptorum hominum ac imperitorum ſententiam iudicauit, regiæ nobilitatis homines, ac magnarum prouinciarum futuros gubernatores, nonmodò liberalem doctrinam non dedecere ac dedecorare, ſed maximo illis ornamento & decori & bono fore. ſenſitq́ꝫ in hac re idem quod præclarus rex Neapolitanus Alfonſus ſuperior, qui cum ad eum delatū eſſet, unū è regibus Hiſpaniæ propinquū ſuum dixiſſe, non conuenire literarum co-

gnitionem

gnitionẽ principibus & claræ nobi litatis uiris: reſpondit, eam ſibi non rege aut alicuius precij homine, ſed boue dignam uocem uideri. Tuus uero frater, rex Tertius Chriſtianus, quantã ſibi laudem tuendis or nãdiſq; cuiuſq; generis literarum ſtudioſis aut peritis, apud omnes bonos pepererit, & indies pariat, quis ignorat? His tua excellẽtia liberalium artium hominumq; doctorum prouectione nõ cedit: idq; uel in primis his rebus declaraſti, & quod tuæ ditionis eccleſiæ, & ludi literarij optimè conſtituti, & eruditis ſacerdotib. ac magiſtris ſunt inſtructi: & quòd non ineruditum quempiam clamatorem, ſed uirum cùm Theologiæ tum omnis ingenuæ doctrinæ eximiè peritum, & ſumma uitæ honeſtate integritateq; præditum, Petrũ Generanum, tibi à ſacris concionibus eſſe uoluiſti. Hæc tua & tuæ familiæ, honeſtæ eruditionis & eruditorum tute

la ac patrocinium, te tuumq́ꝫ genus heroica uirtute ornatum, et tot gentium populorumq́ꝫ imperio uerè dignùm eſſe demonſtrat. Hanc tutelam priſci heroes, hanc omnibus ſeculis boni & ſapientes Reges, tetrarchæ, dynaſtæ ſemper geſſerunt. Hæc te & genus tuum ſempiterna laude & gloria illuſtratum condecorabit. Hanc enim gratiam Muſæ amatoribus ſuis ornatoribusq́ꝫ heroibus atque terrarum dominis referre ſolent. Quæ cum ita ſint, clariſſime Dux, mouit me hic tuus ita bene erga optimas, & uitæ utiles ſciẽtias affectus animus, ut tuæ Celſitudini horum Commentariolorum inſcriptionem non ingratã fore exiſtimarem. Eos ego ſuperioribus annis, cum Liuium Vittembergæ ſalario electoris Saxonici publicè legerem, iuuentutis, linguæ Latinæ & antiquitatis ſtudioſæ, iuuandæ cauſa confeci: cui quidem horum duorum librorũ, qui uel præ-

cipui

cipui ſunt in toto opere, explanatione, pro mea uirili etiam ad reliquos Liuianos libros intelligẽdos adiumento eſſe uolui. Siquidem unus aut alter huius autoris liber probè perceptus, etiam reliquis lumen affert. Etſi autem Liuij oratio per ſe eſt plana & perſpicua, tamen Romanorum priſci mores, ceremoniæ, formulæ loquendi, inſtituta, imperitis Romanarum antiquitatum ignota, faciunt ut adoleſcentibus ad hunc hiſtoricum diſcendum ſit opus interprete. Cæterùm rerum quas deſcribit ea eſt dignitas atque commoditas, ut in earum cognitione uel præcipuè conſiſtat liberalis eruditio: neque quiſquam ſe ſolidè doctum, niſi falſò, iactare poſsit, qui eas ignoret. Omnes enim non uetuſtiſsimorum Græcorum, omnes uerò omnium Latinorum ſcriptorum, etiam theologorum & iureconſultorum libri, pleni ſunt iſtarum rerum: quas qui à Li-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

uío non didicerit, is in cæteris auto ribus cunctis hallucinetur uehe-menter, atque cæcutiat neceſſe eſt. quod innumeris exemplis, ſi eſſet neceſſe, comprobare poſſem. Qua-re qui hunc ſcriptorem iuuentuti quouis pacto planiorem reddere, & quamplurimos ad eius lectio-nem allicere conantur, ij mihi bene de republica mereri uidentur. In quo genere, ſi ego aliquod operæ preciũ feci, bene eſt: ſin minus, ſuf-ficit mihi conſcientia rectæ uolun-tatis, ad ſubleuandos qualibet ra-tione, uetuſtatis cognoſcendæ ſtu-dio deditos adoleſcentes, propen-ſæ. Illud ſane in horum Commenta riolorum editione perincommodè accidit, ut mihi præ profeſsione iu-ridica, in qua iam plurimos annos uerſor, parum ocij ac temporis ad eos recognoſcendos perpolien-doſq; eſſet. Itaque mihi in animo erat, eos iubere in ſpongiam incum bere. Sed cum per urbẽ Baſileam,

Papien-

Papienſem academiam uerſus, ad Alciatum noſtræ ætatis iureconſultorum principem, quem etiam ante ſexennium Bononiæ docentem aliquandiu audiui, ne in hoc exilio, in quo nobili illa academia Vittembergenſi, bello pulſi degimus, ignauè ocioſus eſſem, abſoluendæ utriuſque iuris ſcientiæ & peritiæ gratia proficiſcerer, iudicauit uir doctiſſimus & honeſtus, inſignis typographus Ioannes Oporinus, illos indignos qui interirent: ideoq; ultro ſuam operam ad excudendum obtulit. Hos itaque quales quales ſunt, tuæ claritati potiſsimùm dicare inſcribereq; libuit, tum propter ſuprà commemoratas cauſas, tum quia mea qualiacunque ſcripta patrio Principi gratiora, quàm alieno ac peregrino fore ſperaui. Quæ ſi me de tua benignitate opinio non fefellerit, facies ut & me minus pœniteat operæ huic generi literarum olim impenſæ, & ciuibus tuis ad

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

iſtam artem hiſtoricam, & ſimiles ingenuo homine dignas artes amplectendas, excolendas, illuſtrandasq́ plus animi ſit, & alacritatis. De ipſo Liuio hoc poſtremò prætermittere non poſſum, mihi eum non ſolùm uideri, quod plures eruditi de eo cenſuerunt, Romani imperij magnitudinem, & populi Romani magnanimitatem, excellentiamq́ rerum geſtarum, orationis maieſtate adæquaſſe, ſed etiam uirum integrum & bonum fuiſſe: propterea quòd multis locis acriter inuehitur in Epicuræos, & irriſores religionis. Nam religionis non ſimulatus cultus, raro eſt in homine abſque alijs multis uirtutibus. Dignus ergo fuit, qui ueræ religionis Chriſtianæ noticiam haberet. De hiſtoriæ effectu ipſe quodam loco dicit, ſibi res antiquas ſcribenti, animum neſcienti quo pacto antiquum, hoc eſt antiquæ integritatis amantiorem obſeruantioremq́ fieri: quo

ri: quo proculdubio innuit, ueterem hiſtoriam non ſolum eruditiorem lectorē, ſed etiam probiorem facere. De hiſtoria uir eximius Vitembergæ, dum uiuebat, in genere dicere ſolebat, eam unam continere doctrinam maximè dignam Regum cognitione ac Principum, & idcirco eam dictitabat nominandam eſſe Principum doctrinã. Rationes grauiſsimas, quas ille ad hoc confirmandum afferebat, in præſentia breuitatis cauſa omitto: ac tuam generoſam Celſitudinē, Dux nobiliſsime, Chriſto optimo maximo, filio Dei uiui, conſubſtantiali patri, in longa proſperitate uitæ, & perpetua beatitudine conſeruandam commēdo. Salue igitur, uiue, & uale, uera Regum ſoboles.

Baſilea, Anno M. D. XLVII.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

L. FLORI EPITOME

libri uigeſimi primi ab Vrbe condita.

IN Italia belli Punici ſecundi acta narrantur, & Annibalis Pœnorum ducis contra fœdus per Iberum amnem tranſitus, à quo Saguntus ſociorum populi Romani ciuitas octauo menſe capta eſt. De quibus iniurijs miſsi legati ad Carthaginienſes, qui quererentur: & cum ſatisfacere nollent, bellum ijs indictũ eſt. Annibal ſuperato Pyreneo ſaltu, per Gallias fuſis qui obſiſtere ei conati erant, ad Alpes uenit: & laborioſo per eas tranſitu, cum montanos quoq; Gallos obuios aliquot prælijs repuliſſet, deſcendit in Italiã, & ad Ticinum amnem Romanos equeſtri prælio fudit, in quo uulneratum P. Cornelium Scipionem protexit filius, qui Africani poſtea nomen accepit: iterumq́; exercitu Romano ad flumen Trebiam fuſo, Annibal Apẽninum per maximam militum uexationẽ propter uim tempeſtatum tranſijt. Cn. Cornelius Scipio in Hiſpania contra Pœnos proſperè pugnauit, duce hoſtium Magone capto.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

IOANNIS SAXONII HATTESTEDII, AD T. LIVII Hiſtoriarum ab Vrbe condita librum uigeſimum primum, Commentariolus.

DISSENSIO *eſt inter eruditos, recténe, an ſecus, hiſtoria* Liuiana *in* Decades, *hoc eſt decurias, ſiue denos libros ſit diſtributa. Cœlius* Rhodiginus *& alij quidam Itali, homines docti, exiſtimant ab ipſo autore in* Decades *diuiſam eſſe, hoc argumento moti, quod unicuiq; decadi ſua præfatio præpoſita eſt: nec autorem ita facturum fuiſſe, niſi ſingulis decadibus inchoandis, cum pauliſper interquieuiſſet, & quaſi reſpiraſſet, ueluti noui operis* exordio *ſumpto, diſtinctionem facere, atque ita hiſtoriam diuidere uoluiſſet. Vt enim ipſos annales in libros, ita libros eum deinceps in decades partitum uideri.* Hanc *opinionem præcipuè Sabellicus (quo nemo, meo quidem iudicio, formam orationis* Liuianæ, *aut maiori diligentia eſt imitatus, aut* expreßit *felicius) adprobare uidetur: qui ut* Liuius *ab urbe condita per decades, ita ab orbe condito libros ſuos inſcriptos ac denominatos, per* Enneades *diſtinxit.* In *contraria ſententia ſunt,* Franciſcus Petrarcha, Petrus Crinitus, Angelus Politianus:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

nus: propterea quod neq; Florus, qui ſingulorum librorum Liuianorum argumenta ſcripſit: neque Priſcianus grammaticus, cum libros Liuianos allegat: neq; alij ueteres, ullam mentionem decadum faciunt, ac Liuium non per decades, ſed adſcripto librorum numero citant. Ac Petrarcha non per ipſum Liuium, ſed per faſtidioſam legentium deſidiam, hiſtoriæ in decades diſtributionem factam eſſe arbitratur. Hoc nobis quoq; placet, ut credamus hanc diuiſionem factam aut à librarijs, aut ab illis qui bibliothecis præfuerunt. Præterea illud reticere in principio non poſſum, quin obiter dicam, mihi illos parum rectè facere uideri, qui Liuium ut parum ueracem in hiſtoria arguunt, ac odio quarundam gentium falſa prodidiſſe aſſeuerant. Id ego propterea credendum non eſſe arbitror, quod ne Octauio quidē Auguſto fortunatiſsimo Imperatori, cum bellū Ciuile Pompeianū ſcriberet, gratificandum eſſe putauerit, quædam aliter narrando, quàm uel acta eſſent, uel geſta. Itaq; cum perfectam totàm hiſtoriam populi Romani edidiſſet, Auguſtus lecto inter cætera illo bello Ciuili, ubi animaduertit, eum nihil offenſioni cuiuſquam aut gratiæ dediſſe, palàm pronunciauit (ut Tacitus refert) eū Pompeianum eſſe. Quare qui Imperatorem potentiſsimū, qui cum et Pompeianis eſſet infenſiſsimus, & maxima cum illis bella geſsiſſet, uel iratus plurimum nocere, uel fauens maxima ipſi præmia tribuere

buere potuit, non reſpexerit: neq; rerum geſtarum expoſitionem ad eius beneuolentiam comparandã attemperauerit, atq; inflexerit: eum non eſt uериſimile Gallis, aut ulli alij genti ita malè uoluiſſe, ut illius cauſa à uero diſcederet, ac res à ſe fictas in illius contumeliam ac infamiam narraret. Verba Cremutij Cordi apud Tacitum, Annaliũ libro 4. ſunt hæc. Titus Liuius eloquentiæ ac fidei præclarus in primis, Cn. Pompeium tantis laudibus tulit, ut Pompeianum eum Auguſtus appellaret: neq; id amicitiæ eorum offecit. Scipionẽ, Afranium, hunc ipſum Caßium, hunc Brutum, nuſquam latrones & parricidas, quæ nunc uocabula imponuntur, ſæpe ut inſignes uiros nominat. Hæc ille. Dignus profectò fuit Liuius, uel ob iſtam animi rectitudinem, amoremq́; ueritatis, quem in ciuili diſſenſione Pompeiana deſcribenda oſtendit, cui Deus lacteum illud eloquentiæ flumen largiretur, quiq́; principis terrarum populi res geſtas perſcriberet. Nullus quidem certè hiſtoricus eum adhuc ubertate orationis & ſplendore ſuperauit. Illud uerò dolendum eſt, uel præcipuam eius partem, qua tum illud Pompeij bellum, tum reliqua bella ciuilia, & Gracchorum, reliquæq́; inſequutæ ſeditiones urbanæ continebantur, interijſſe. Inter ea quæ etiamnum extãt, nullum eſt dubium, quin hæc tertia Decas ſit longè præſtantißima: ut in qua bellum maximũ, longeq́; acerrimum, cuius belli uictoria tantum Romanis

uirium dedit, ut illis poſtea diu nulla arma uſquam obſiſtere poſſent, commemoretur: ita ut in nulla hiſtoria, quod ego ſciam, bellum acrius legatur. De *cuius belli magnitudine uideamus quid dicat* Liui*us ipſe, in principio huius libri.*

IN parte operis mei licet mihi prȩfari, quod in principio ſummæ totius profeſsi plerique ſunt rerum ſcriptores, bellum maximè memorabile omnium, quæ unquã geſta ſint, me ſcripturum, quod Annibale duce Carthaginenſes cum populo Romano geſſere.

Orditur à captanda attentione, quæ propoſitionem huius totius Decadis *continet: & ſeruat regulam hiſtoricam, ut in exordio attentionem tantum & docilitatem, non etiam beneuolentiam captet: quæ regula extat in* Luciani Dialogo de *ſcribenda hiſtoria his uerbis:* Γαύτων δὲ ἤδη παρεσκευασμένων, καὶ ἀπροοιμίαστον μὲν ποτὲ ποιήσεται τὴν ἀρχήν, ὅταν μὴ πάνυ κατεπείγῃ τὸ πρᾶγμα προδιοικήσασθαί τι ἐν τῷ προοιμίῳ. δυνάμει δὲ καὶ τότε προοιμίῳ χρήσεται, τῷ ἀποσαφοῦντι περὶ τῶν λεκτέων. ὁπόταν δὲ καὶ προοιμιάζηται, ἀπὸ δυοῖν μόνοιν ἄρξεται, οὐχ ὥσπερ οἱ ῥήτορες ἀπὸ τριῶν, ἀλλὰ τὸ τῆς εὐνοίας παρεὶς προσοχὴν, ἢ εὐμάθειαν εὐπορίσει τοῖς ἀκούουσι. προσέξουσι μὲν γὰρ αὐτῷ, ἢν δείξῃ, ὡς περὶ μεγάλων, ἢ ἀναγκαίων, ἢ οἰκείων, ἢ χρησίμων ἐρεῖ. εὐμαθῆ δὲ, καὶ σαφῆ τὰ ὕστερα ποιήσει, τὰς αἰτίας προεκτιθέμενος, καὶ περιορίζων τὰ κε-

φάλαια

φάλαια τῶν γεγενημένων. τοιούτοις προοιμίοις οἱ ἄριστοι τῶν συγγραφέων ἐχρήσαντο. ἡρόδοτος μὲν, ὡς μὴ τὰ γενόμενα ἐξίτηλα τῷ χρόνῳ γένηται, μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ὄντα, καὶ ταῦτα νίκας ἑλληνικὰς δηλοῦντα, καὶ ἥττας βαρβαρικὰς. θουκυδίδης δὲ, μέγαν τε καὶ αὐτὸς ἐλπίσας ἔσεσθαι, καὶ ἀξιολογώτατον, καὶ μείζω τῶν προγεγενημένων, ἐκεῖνον τὸν πόλεμον. καὶ γὰρ παθήματα ἐν αὐτῷ μεγάλα ξυνέβη γενέσθαι. Id eſt, Omnibus iam apparatis, interdũ abſq; procemio exordietur hiſtoricus, quãdo res nõ omnino poſtulat ut præparetur quidpiam in procemio, atq; informetur. Initium uerò uim procemij habebit, ſi explanet, quibus de rebus ſit dicturus. Cæterum quando procemio utetur, à duabus rebus ſolis exordietur, non ut oratores à tribus, ſed beneuolentiæ loco omiſſo, attentos aut dociles reddet auditores. Attentos reddet, ſi oſtenderit ſe de magnis, aut neceſſarijs, aut proprijs ipſorum, aut utilibus rebus dicturum eſſe. Dociles auditores, & perſpicua quæ ſequentur faciet, ſi antea cauſas exponat, breuiterq; complectatur capita, & ſummas rerum geſtarum. Huiuſmodi procemijs præſtantiſsimi hiſtorici uſi ſunt: Herodotus quidem, ne res geſtæ magnæ & admirabiles, Græcorum uictoriæ, clades barborum cõtinentes, diuturnitate temporis in obliuionem uenirent.: Thucydides uerò, cum ſperaret etiam ipſe magnũ, & maximè memorabile, & maius quàm quæ antea extitiſſent bella,

fore bellum illud. Magnæ enim in illo acciderunt calamitates. Ad hæc exordia Græcorum alludit Liuius in principiò.

Carthaginienſes.

Carthaginienſes debere & ſcribi & pronunciari, codices Liuiani probè ſcripti aut excuſi teſtantur: tum etiam autoritate Priſciani libro quàrto, de octo partibus orationis, capite de denominatiuis comprobatur, ita dicentis: Si nomina, inquit, ſunt tertiæ declinationis, abijciunt s, extremam genitiui, & adſumunt enſis. ut piſtor piſtoris, Piſtorienſis: Carthago, Carthaginis, Carthaginiẽſis. quod ſi cui ratio Priſciani non ſatis firma uidebitur, is cogitet priſcos poetas ſic locutos eſſe, atq; inde conſuetudinem ita ſcribendi & pronunciandi apud ueteres inualuiſſe. Hoc oſtendunt Ciceronis pro Cornelio Balbo recitantis uerſiculum Ennij, uerba iſta: Neq; ille ſummus poeta noſter, Annibalis illam magis cohortationem, quàm communem imperatorum uoluit eſſe,

Hoſtem qui feriet, mihi erit Carthaginienſis. Cæterum ipſum nomen Carthago, Phœnicum lingua ciuitatem Dei ſignificat.

Nam neque ualidiores opibus ullæ inter ſe ciuitates, gẽtesq́ꝫ cõtulerunt arma: neqꝫ his ipſis tantum unquã uirium, aut roboris fuit.

Hic dubitet aliquis, fuerit ne plus uirium atq; roboris Romanis poſtea, cum Macedoniam, Aſiã,

Græciam,

Græciam,Hiſpaniam,Syriam, Galliam, Aegyptũ, Britanniam,Germaniã ſuperiorem, Africam imperio adieciſſent. Nam exoriente hoc bello Italiam tantum,cum Gallia ciſalpina,eáq; non tota, et partem Illyrici non magnam,& Siciliam, Sardiniam, Corſicãq; tenebant. Liuius ipſe prima Decade hãc dubitationem tollit, ubi hoc ipſum admirans, indicat non multo poſt exactos reges,Romanis,paucis uicinis ſolummodo oppidis imperantibus, maiorẽ exercitum ex delectu ciuium Romanorum confectum eſſe, quàm ſua ætate(qua imperium maximè floruit,et latiſsimè patuit)confici potuerit.Hoc igitur loco uult dicere, nõ huius belli initio Romanos maxima multitudine ciuium & ſociorum abundaſſe. Aucto enim magis imperio,maior utrorumq; copia fuit:ſed inter ciues & ſocios nunquã plures bellatores, nunquam Romanos bellicoſiores fuiſſe.

Hanc opinionem Liuij confirmat Polybius, qui libro 2.ſcribit,ueniente in Italiam Annibale,Romanos peditum ſupra centum milia & quinquaginta, equitum ſex milia habuiſſe: omnium autem in tota Italia quæ(ut dictũ eſt) iam tum Romanis paruit, armatorum numerum ſepties centena millia peditum,equitum ad ſeptuaginta millia fuiſſe. Hoc poteſt Polybio tutò credi, propterea quod ille Scipioni minori familiaris, & cum eo Carthaginem obſidente fuit. Quare res Italicas ſine dubio habuit notiſsimas, & habetur ab eruditis pro hiſtorico ueraciſsimo,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

ciſsimo, qui ut uera de rebus Romanis ſcriberet, nõ tantum tertio bello Punico interfuit, ſed etiam omnes eorum, quas tunc habuerũt, peragrauit prouincias, atq; ſpectauit: & inſuper nauigio fretum Gaditanum, & uicinus freto inſulas ſpectatum, Scipionis ſumptibus iuit, quo uiſa pleraq;, non audita tantum, aut apud alios lecta, in hiſtoria referret. Eum numerum bellatorum, & talium bellatorum poſtea, quando imperium in ſummo ſtetit, non habuerunt Romani.

Et adèo uaria belli fortuna, ancepsq́; Mars fuit, ut propius periculo fuerint, qui uicere.

Facit lectorem docilem, oſtendendo breuiter fortunam, & præcipuas cauſas belli.

Odijs etiã propè maiorib. certarunt, quàm uiribus: Romanis indignantibus, quòd uictoribus uicti ultro inferrent arma: Pœnis, quod ſuperbè auareq́; crederẽt imperitatum uictis eſſe.

Carthaginenſes ad ſuſcipiendũ hoc bellum impulerunt cauſæ tres. Hic una attingitur. Hoc enim in primis eorum animos irritauit, quod compoſito cum Romanis primo Punico bello, cum incidiſſent in eam calamitatem, ut per mercenarios milites, quorum opera illo bello fuerant uſi, ademptis propterea quod ſtipendia illis non potuerunt ſoluere, omnibus præter urbem quæ in Africa habuerunt, uix urbem ab illorum ui tuerentur: Romani

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

per eam occaſionem contra conditiones pacis, Sardiniam ipſis ademerant, & ſedato tumultu Africano, conquerentes ipſos de erepta Sardinia, ſtipendio mille & ducenta talenta adijcere, ſuperbè, auarè, & iniuſtè iuſſerant, niſi bellum ſibi indici mallent. Poſt deletos igitur mercenarios milites, Carthaginenſes quando pace decem & nouē annorum uires & collegerant, & toto illo tempore in Hiſpania bellando exercuerant, conſtituerunt illas iniurias Romanorum non inultas pati.

Fama etiam eſt, Annibalem annorum fermè nouem pueriliter blandientem patri Amilcari, ut duceretur in Hiſpaniam, cum perfecto Africo bello exercitum eò traiecturus ſacrificaret, altaribus admotum, tactis ſacris iureiurando adactum, ſe cum primum poſſet, hoſtem fore populo Romano.

Nunc finito exordiolo, ingreditur in narrationem, exprimitq; ſecundam cauſam belli. Fuit autem ſecunda belli cauſa, indignatio Amilcaris incitantis Annibalem filium ad ſuſcipiendum, cum primùm per ætatem poſſet, cum Romanis bellum. Annibal gratioſum uirum: ſicut Amilcar (hebraicè Melchior) regem illuſtrem, Mago deletorem, Hanno gratioſum, Aſdrubal (Iudaicè Esdra & Bal) ſicut græcè Alexander, iuuantem uirum ſignificat. Hi tres fratres Annibalis fuerunt, quorum Asdrubal ad Metaurum flumen ab Liuio Salinatore, &

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Claudio Nerone, Hanno in Africa à Scipione maiore cum exercitu cæſus eſt: Mago in Sardinia ex uulnere, quod in Liguria cum Romanis ſub finem huius belli dimicans acceperat, mortuus eſt.

Nam & Siciliam nimis celeri deſperatione rerum conceſſam.

Nam etſi primo bello Punico cum Pœnis, uicta à C. Luctatio conſule ad Aegates inſulas eorũ claſſe, debellatum erat mari, tamen Amilcar adhuc egregium exercitum in Sicilia ad Erycem montem habebat incolumem: cum ea inſula Carthaginiẽſes conſtituerent Romanis cedere, ac ipſe cum ſuo exercitu, ut inuictus à Romanis, ex Sicilia diſceßit.

Et Sardiniam inter motum Africæ fraude Romanorum, ſtipendio etiam ſuperimpoſito, interceptam.

Inter motum Africæ, id eſt flagrante illo bello, quod Carthaginienſes, cõtinuò poſt primũ bellum Punicum, cum ſuis militib. mercenarijs (de quibus paulo antè diximus) geſſerunt.

Fraude Romanorum.

Contra fœdus Sicilienſe, ſiue conditiones primi Punici belli compoſiti, quibus relinquebatur ipſis Sardinia. Nulla iuſta de cauſa, ſed tantũ per occaſionem ſeditionis Africanæ, cùm Carthaginiẽſes tum cõtra Romanos nihil deliquiſſent, Sardiniam Romani interceperunt.

Stipendio etiam ſuperimpoſito.

Adiectis ad ſtipendium, de quo ſtipendio in Si cilia inter eos conuenerat, mille ducentis talentis, quæ auertendi tantū belli Romani cauſa, iniquiſsimo ſuo tempore (quia propter tumultū mercenariorum militum, tunc ſe defendere contra Romanos non potuerunt) pendere ſunt coacti. Vulgo di ci ſolet, Fortior in ſaccum detrudit debiliorem.

Quod fuit ſub recentem Romanā pacem.

Quod exortum eſt ſtatim poſt ſedatum primum bellum Punicum.

Per quinq; annos.

Tot enim annos bellum conductitiorum militū, qui Galli, Hiſpani, Ligures, Afri, Baleares fuerunt, aduerſus Carthaginiēſes durauit. Polybius tres an nos id, et ferè quatuor menſes duraſſe ſcribit. Illud bellum Liuius aliàs motum Africæ, aliàs Africum bellum nominat.

Ita deinde nouem annis ſe in Hiſpania augendo Punico imperio geſſit.

Tertia cauſa ſuſcipiendi huius belli, fuit felix ſucceſſus Carthaginienſium in Hiſpania. Cæterum Liuius præceptum hiſtoricum diligenter tenet, ut non ipſam modo rem, ſed etiam quid eam anteceſſerit, et conſequutum ſit, commemoret. Ideo breuiter perſtringit res Carthaginiēſes in Hiſpania, pro ximè ante hoc bellum geſtas, eorumq; in illa prouincia fortunam.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Mors Amilcaris peropportuna.

Cauſæ dilati, & ſerius moti belli.

Imperium obtinuit.

Exercitus in Hiſpania.

Ob altam indolem profectus animi.

Profectus animi, id eſt proficiẽtis animi: hoc eſt eius animi, qui ſubinde meliora documẽta ſui daret.

Factionis Barchinæ.

Quæ nomen à patre Annibalis Amilcare, cui cognomen Barcha fuit, habet: & nitebatur ſtudio ac fauore plebis. Cõtrariæ factionis princeps Hanno fuit, cui ſtudebant optimates. Barcha idem eſt quod Benedictus.

Auſpicijs Regulorum.

Autoritate regulorum.

Nouis gentibus.

Hiſpanicis, quibus antea amicitia cum populo Carthaginienſi non fuiſſet.

Barbarus eum quidam.

Exemplum fidelitatis ſerui erga dominum, & fortitudinis, & cruciatuum patientiæ.

Comprehenſusq́ à circumſtantibus, haud alio quàm ſi euaſiſſet uultu: tormentis quoq; cum laceraretur, eo fuit habitu oris, ut ſuperante lætitia dolores, ridentis etiam ſpeciem præbuerit.

Habitu oris, id eſt uultu. Similis conſtantia Hieronymi Olgiati ciuis Mediolanenſis in perferendis cruciatibus & ſupplicio, patrũ noſtrorũ memoria

fuiſſe

fuiſſe perhibetur. Is enim Galeatio Sfortia Mediola nenſiũ duce, ob ſtupratã ſororẽ interfecto, et cũ tor queretur, & cũ in quatuor partes diſſecaretur, quã diu loqui potuit, hilari uultu ſuũ factũ prædicauit.

Quin prærogatiuam militarem.

Prærogatiua eſt prima & præcipua ſuffragatio, quæ ad ſequentẽ ſuffragationẽ præiudicij uim habet. Prærogatiuarum duo genera à Liuio nominantur: prærogatiua iuniorum, & prærogatiua militaris. Hoc loco prærogatiua pro autoritate eius ponitur, qui prior cenſet, ut etiam ſuprà lib. 3. ab Vrbe condita: Ne prærogatiuam militarem urbana comitia ſequerentur. Prærogatiua interdum adiectiuum eſt, ut infra lib. 26. Prærogatiua centuria iuniorũ declarauit T. Manlium & T. Octacilium conſules. Cicero pro Plancio: Vna centuria prærogatiua. Vocabatur aũt ideo centuria prærogatiua, quia prima rogabatur, & plerunq; ſorte ducebatur. Cicer. Philip. 2. Sortitio prærogatiuæ quieſcit.

Fauor etiam plebis ſequeretur.

Plebis, id eſt multitudinis urbanæ.

Actaq; res in ſenatu etiam fuerat.

Vt Annibal mitteretur in Hiſpaniam ad Asdrubalem, cui nupta erat ſoror Annibalis.

Et æquum poſtulare uidetur, inquit, Aſdrubal.

Oratiuncula diſſuaſoria Hannonis, ne Annibal adoleſcens in Hiſpaniam ad Asdrubalem mittatur.

Orditur

Orditur ab ipſa propoſitione, quæ ancipitem ironiam habet.

Florem ætatis.

Confirmatiuncula à turpi ſiue inhoneſto, & loquitur adhuc ironicè.

Pro militari rudimento.

Pro prima exercitatione militiæ, pro prima inſtitutione in re militari.

An hoc timemus.

Ab inutili & à periculo. & mouet inuidiam, ac indignationē, augendo rem catachreſi uerborū.

Regni paterni ſpeciem uideat.

Inuidioſa augmentatione imperium Amilcaris regnū, & ipſum regem, exercitū uerò hæreditarium appellat: affingens uicina uirtutibus uicia, quod eſt genus abuſionis.

Ego iſtum iuuenem.

Concluſio, continens repetitionem periculi.

Sub magiſtratib. docendum uiuere æquo iure cum cæteris.

Ne quid appetat præter cæteros ciues tyrannicè, contra leges & libertatem.

Ne quandoq; paruus hic ignis incendium ingens exuſcitet. *Allegoria.*

Miſſus Annibal in Hiſpaniam.

Acta & geſta ab Annibale ſub Aſdrubale imperatore. Habet autem hic locus inſignem προσωπογραφίαν, id eſt deſcriptionem perſonæ, adiuncta

ἠθοποιΐα, quæ figura mores cuiuſq; & ingenium ſuis depingit coloribus, ut hic Annibalis. Hæc latinè Notatio appellatur.

Vt patri in ſe minimum momentum ad fauorem conciliandum eſſet.

Ei iam fauebatur magis ſua cauſa, quàm patris. Sua uirtus, induſtria, dexteritas ei iam plus fauoris conciliabat, quàm memoria patris.

Præficere. *Exercitui, aut parti exercitus.*

Neque ſilentio accerſita.

Dormiebat, etiamſi circum eum (ut in exercitu fieri ſolet) ſtreperetur.

Militari ſagulo.

Quæ erat ueſtis militis gregarij, nō imperatoris.

Veſtitus nihil inter æquales excellens, arma atq; equi conſpiciebantur.

Conſpiciebantur, id eſt ſpectabantur cum admiratione, erant inſignia. Cic. in Piſonē: Vehi per urbē, cōſpici uelle. De ueſtitu utiliter monet Cato,

Inuidiam nimio cultu uitare memento:

Quæ ſi nō noceat, tamē hanc ſufferre moleſtū eſt.

Ingentia uicia æquabāt, inhumana crudelitas, &c. *Diſtributio.*

Cum hac indole uirtutum ac uiciorum.

Cum hac indole, id eſt, cū hiſce indicijs, ſignis: cū hoc ſpecimine, cū appareret eum ad has uirtutes, et ad hæc uicia natura propenſum eſſe. Hic cōcludit Liuius res geſtas Annibalis ſub Aſdrubale imperatore.

Cæte-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Cæterum ex quo die dux eſt declaratus.

Res geſtæ Annibalis imperatoris in Hiſpania ante ſecundũ bellum Punicũ, eiuſdemq́; meditatio inferendi Romanis belli. Habẽt autem bella apud Latinos nomen à deuicto rege, duce, gente, aut prouincia: ut bellum Caßij apud Cæſarem, qui ab Heluetijs cum exercitu cæſus erat: bellum Antiochi regis, infrà in Liuio: bellum Punicum, Macedonicum bellũ.

Velut Italia ei prouincia decreta.

Vt in ea bellum adminiſtraret, eam bello ſubigeret. Fuit autem Hiſpania ei prouincia à Carthaginenſibus decreta, non Italia.

Vt patrem Amilcarem.

Amilcar dignam rebus à ſe geſtis mortem obijt. Siquidẽ cum ferocißimis hominibus, populisq́; potentißimis in Hiſpania belligerans, & maximis periculis audacter ſe confidenterq́; offerens, fortiter occubuit: fuitq́; ſuæ ætatis imperatorum conſilio atq; animo præſtantißimus, & uir excellens, dignusq́; qui filium haberet Annibalem.

Caſus. *Infortunium.*

Saguntinis inferre bellum ſtatuit, quibus oppugnandis, haud dubiè Romana arma mouebantur.

Occaſio ſecundi belli Punici. Quomodo differant cauſa & occaſio, docet Polybius. Oppugnatio Sagunti Carthaginẽſibus occaſio, Romanis cauſa belli fuit. Sagũtus hodie ab Hiſpanis Momuedro,

aut

aut Moruetrum dici putatur.

Vltra Iberum ea gens in parte magis quàm in ditione Carthaginienſium erat.

Illam enim partem Hiſpaniæ quæ Carthaginienſibus cis, Romanis ultra Iberum flumen eſt, licebat Carthaginiẽſibus iure fœderis, quod Romani cum Aſdrubale fecerant, armis peragrare & ſubigere. Illud uetitum erat, ne alterutrorum exercitus Iberum tranſiret.

Quam in ditione.

Olcadum gens nondum erat redacta in ditionem, & ſub imperium Pœnorum.

Vt nõ petiſſe Saguntinos, ſed rerũ ſerie, finitimis domitis gentibus, iungendoq́ tractus ad id bellum uideri poſſet.

Iungendo, id eſt, continuandis prouincijs, præbitis ipſi ſubinde cauſis nouorum bellorum: abſolute accipiendo hoc gerundium, ſicut interdum Græci τὸ ξύνγυνδαι.

Carthaginem nouam.

Quam condidit Aſdrubal, gener Amilcaris.

Defenſa.

Ellipſis uerbi ſubſtantiui, familiarior Liuio quàm Ciceroni.

Annibal prælio abſtinuit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Stratagema Annibalis aduerſus Carpetanos, ad Tagum fluuium.

Cum prima quies ſilentiũq́ ab hoſtibus fuit.

Cum hoſtes primum poſuiſſent caſtra, aut conſediſſent.

Valloq́ ita producto.

Vallo ita remoto à flumine, ut caſtra ab illa parte fluminis, ubi uadum erat, tantum diſtarẽt, ut hoſtes uado tranſire poſſent.

Eques corpore armiſq́ liber.

Liber, id eſt, extans ſupra aquam.

Vel per medios gurgites.

Vel per profundiora loca fluminis.

Vorticoſo amni. *Rapido amni.*

Cæterũ iam belli cauſa certamina cum finitimis ſerebantur, maximè Turdetanis.

Strabo lib. 3. ſcribit, eam regionẽ quæ à Bæti flumine, Bætica nominatur, ab indigenis Turdetaniam uocari, ipſos uerò indigenas Turdetanos & Turdos appellari: eoſq́; à quibuſdã pro iiſdẽ, à quibuſdã pro diuerſis haberi, ut à Polybio, qui Turdetanis Turdulos finitimos ad ſeptentrionẽ eſſe dicat. Sua aũt ætate nulla inter eos apparuiſſe confinia. Iſtos uerò agrũ toto orbe terrarũ excellentiſſimũ habere, et inter Hiſpaniæ populos ſapien-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

ſapiētia excellere, & literarū ſtudijs uti. nominatq́; Aſclepiadē Myrleanū, qui apud eos literarij ludi magiſter fuerit. Illa regio nunc regnum Granatæ, & Bætis fluuius Hiſpanicè Guadalquebir nuncupatur.

Cum finitimis.

Saguntinorū. Annibal incitauit aduerſus Saguntinos uicinos eorū Turdetanos, qui iam ipſi parebant, ut defendendis illis nanciſceretur cauſam belli. Turdetanos aūt Annibali iam tum paruiſſe, probant & hæc uerba Liuij: Iam omnia trans Iberum præter Saguntinos, Carthaginienſium erant. Et illa: Poſtulabatur autem, ut redderent res Turdetanis. Inde patet, Annibalem Turdetanos cum Saguntinis commiſiſſe, ſeuiſſe inter illos lites, & certamina belli cauſa.

Nec certamen iuris.

Vt Turdetani iure cū Saguntinis diſceptarēt.

P. Cornelius Scipio.

Pater Africani maioris.

De republica retuliſſent.

De republica deliberationem in ſenatu propoſuiſſent, conſuluiſſent ſenatum.

Sociorū pop. Rom. Saguntinorū.

Alij prouincias conſulibus Hiſpaniam atq; Africam decernentes, terra mariq; rem gerendam cenſebant.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Vt bellum non in Hiſpania ſolùm contra An nibalem, ſed etiam in Africa aduerſus ipſos Car thaginienſes gereretur.

Alij totum in Hiſpaniam Anniba lemq́ intendebant bellum.

Intendebant, id eſt dirigebant, deſtinabant: accommodando hoc uerbum ſine translatione, tantum ad uim præpoſitionis. ut apud Ciceronē pro Milone: Iſta omnia in hunc unum inſtituta, parata, intenta ſunt.

Expectandosq́ ex Hiſpania le-gatos.

Non eſſe mouendum bellum, antea quàm P. Valerius Flaccus, & Q. Bebius Pamphilus lega ti, qui nunc ad Annibalem, atq; inde Carthagi-nem mittentur, ex Hiſpania domum redijſſent.

Dum ea Romani.

Oppugnatio Sagunti. Saguntus, autore Stra bone, ſita fuit in latere orientali Hiſpaniæ, inter Sucronem & Iberum flumina.

A' Zacyntho.

Inſula maris Ionij.

Angulus muri.

Oppugnationis deſcriptio, inchoata à deſcri ptione loci.

Turris ingens imminebat.

Imminebat, id eſt, uelutiſminabatur periculū ſupernè,

ſupernè, loco edito ſita, & præterea per ſe alta.

Emunitus.

Permunitus. Significat enim è perfectionem hoc loco, & abſolutionem. Ideo illa interpretatio quorundam grammaticorũ, Emunio, id eſt extra munio, non ualet, quia autoritas Columellæ, quã ipſi allegant, repugnat. Dicit enim, Emunita ſola & latera horreorum prohibent curgulionem: id eſt, bene & diligenter munita. Nam ſola horreorum non muniuntur extra horrea.

Micare.

Neutraliter pro uibrabantur: ut Virgilius, Linguis micat ore triſulcis.

Quibus tumultuarijs certaminib.

Tumultuarijs, id eſt, ſubitarijs, quibus non concurrebatur iuſta acie, ſed qua cuiq; proximum fuit.

Vix accipientibus quibuſdã opera locis, uineæ ceptæ agi.

Opera interdum munitiones, interdum etiam machinas, ut hic, interdum utrunq; ſignificant. Machinas etiam ſignificant in Liuio, paulò infrà ubi dicit, Stationibus ad cuſtodiã uinearum aliorumq; operum diſpoſitis. Et hoc loco coniunctim opera & munitiones nominat tanquam diuerſa. In oppugnatione Maſsiliæ in Cæſare, etiam opera interdum pro machinis ponũtur, ut

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

cum de muſculo loquẽs, Hoc opus omne, inquit, tectum uineis ad ipſam turrim perficiunt. Idem multo clarius eodẽ loco paulò infrà oſtendit Cæſar his uerbis: Portis ſe foràs erumpunt, ſecundo magnoq́; uento ignem operibus inferunt. Hunc ſic diſtulit uentus, uti uno tempore agger, plutei, teſtudo, turris, tormentaq́; flammã conciperent, & prius hæc omnia conſumerentur, quàm quẽadmodũ accidiſſet, animaduerti poſſet. Tormenta autem, quæ ille inter opera numerat, balliſtas, catapultas, & ſimilia complectuntur.

Falarica.

Deſcriptio teli.

Nec Annibali in tanto diſcrimine rerum operæ eſſe legationes audire.

Operæ datiuo caſu, id eſt, non eſſe uſui: Græcè χρείας, non eſſe operam huius temporis.

Pars altera.

Factio Hannonis.

Admiſſi auditiq; non ſunt.

Ab Annibale.

Ea quoq; uana atq; irrita legatio fuit.

Carthaginem miſſa.

Fœderis rupti.

Per Annibalem, oppugnandis contra fœdus

Aſdru-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Aſdrubalis, Saguntinis ſocijs Romanorum.

Cum aſſenſu audientium.

Qui non erant ex ſenatu: alioqui iſta cum illis pugnarent, Aduerſo ſenatu. & quod infrà dicit, Adeò propè omnis ſenatus Annibalis erat, infeſtiusq́; locutũ arguebant Hannonem, quàm Flaccum Valerium legatum Romanum.

Per deos fœderum arbitros ac teſtes.

Oratio ſuaſoria Hãnonis, principiò obliqua, poſtea directa, qua ſuadet bellum cum Saguntinis eſſe ſedandum, resq́; reſtituendas, Annibalem in pœnam rupti fœderis Romanis dedendum. Loco exordij eſt repræhenſio Senatus, quam orditur ab obteſtatione.

Si ex bellis bella ſerendo, ſuccinctus armis legionibusq́; uiuat.

Hellenismus. Græcè enim ſic efferri poſſet, εἰ ἐκ πολέμων πολέμους καταβαλλόμενος, τά τε ὅπλα περιβεβλημένος, καὶ τὰ στρατόπεδα διαγάγοι. *hoc eſt,* τοῖς στρατοπέδοις δορυφορούμενος τοῖς ἡμετέροις. *uel,* τοῖς ὅπλοις ἐξηρτυμένος τοῖς ἡμετέροις καὶ τοῖς τάγμασι διατελοίη. *uel magis ad uerbum,* εἰ ταῖς δυνάμεσιν ὁπλοφορούμενος ταῖς ἡμετέραις. *Cic. in Verrem: Nõ enim Charybdim tam infeſtã, neq; Scyllam nautis, quàm iſtũ fuiſſe arbitror. Hoc etiã infeſtior iſte, quod pluribus ſe cani-*

canibus ſuccinxerat, ὅσῳ πλείους κύνας περιεβέβλητο. uel, ὅσῳ πλείους ἐτύγχανεν ἐξαρτήσας.

Velut materiam igni præbentes.

Breuis ſimilitudo.

Aluiſtis ergo hoc incendiũ quo nunc ardetis.

Allegoria.

Saguntum ueſtri circumſedent exercitus.

Narratiuncula de iure fœderum, & de uiolatorum fœderum pœnis.

Vtrum hoſtem.

Diſtributio.

Legatus ab ſocijs.

Argumentatur à iure gentium & ſocietatis.

Ab ſocijs.

A' Romanis, cum quibus eſtis fœderati.

Pro ſocijs.

Romanorum, Saguntinis.

Ius gentium ſuſtulit.

Quod iubet legatos & tutò admittere, & audire.

Vnde ne hoſtium quidem legati arcentur.

A' caſtris Annibalis. Annibal admittit in caſtra legatos hoſtium: Romanorum uerò, qui ſocij & fœderati ſunt, legatos non admiſit.

Res ex fœdere repetuntur.

Sunt enim excepti Saguntini in fœdere cum Aſdrubale facto, ne illos, etſi nobis cis Iberũ ſint ſiti, oppugnaremus, aut quouis pacto offenderemus.

Publica fraus abſit.

Romani culpã moti belli, non publicè in populum Carthaginienſem uniuerſum, ſed in unũ Annibalem conferunt. Illius unius deditione ſibi ſatisfieri patiuntur. Argumentatur igitur Hanno ab æquitate Romanorum.

Quo lenius agunt.

Argumentatur à periculo impendente à Romanis, & à perſeuerantia eorundem. Romani bella perſeuerantia magis quàm impetu gerunt.

Aegates inſulas.

Argumentatur ab exemplis. Aegates inſulæ à Sicilia in Africã uerſæ ſunt, nõ procul à Lilybæo, autoribus Plin. lib. 2. cap. 8. & Polyb. lib. 1. quorum ille Aethuſam, hic Aeguſam nominat.

Erycemq́.

De Eryce exponemus infrà eodem libro.

Per quatuor & uiginti annos.

Quos durauit primum Punicum bellum.

Mars alter.

Metonymia, ſiue auxeſis ironica.

Carthagini nunc.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Subijcit rem pro re, atq; hoc ipſo auguratur de euentu huius belli.

Dedemus ergo Annibalem.

Anthypophora, qua præmollit ſuã ſententiã.

Furiam facemq́;.

Autorem, concitatorem. Auxeſes ſunt, id eſt, augmentationes.

Ad piaculum rupti fœderis.

Ad expiandam uiolationem fœderis.

Ego autem ita cenſeo.

Subijcit ſuam ſententiam loco epilogi.

Ex fœdere Romanis dedant.

Quod ius fœderis, quod Annibal uiolauit, nos facere iubet.

Bellum ortum ab Saguntinis.

Cum inferrẽt arma Turdetanis finitimis ſuis, ſocijs Carthaginienſiũ. Translatio eſt culpæ. Ita Annibal haberet excuſationẽ iuſtæ defenſionis.

Vetuſtiſſimę Carthaginienſium ſocietati.

Nã à Romanis ilico poſt Tarquiniũ Superbũ regno pulſum, L. Iunio Bruto, M. Valerio Publi cola cõſulibus, factũ eſt primũ fœdus & ſocietas et amicitia cum Carthaginienſibus. Illud poſtea aliquoties, additis quibuſdã rebus, eſt renouatũ.

Quia feſſum militẽ prælijs operibusq́; habebat.

Operi-

Operibusq́;, faciendis, ut fodiendis foßis, extruendo aggere et uallo, faciendis caſtellis, turribus, uineis, pluteis, muſculis, teſtudinibus.

Prædam captæ urbis edixit militum fore.

Edixit, id eſt, pronunciauit, palã ſignificauit.

Inde.

Pro deinde, poſtea, uſitatißimum Liuio.

Turris mobilis.

Aliàs ambulatoria uocatur, quia impoſita rotis ad murum admouebatur. Vegetius lib. 4. cap. 17. de Re militari.

Omnia munimenta urbis.

Non ſolum muros, ſed etiam turres lapideas.

Catapultis.

Catapultis & tela & ſaxa proijciebãtur. De ſaxis proijciendis ſic inquit Cæſar li. 2. de Bello ciuili: Centones inſuper iniecerũt, ne aut tela tormentis miſſa tabulationẽ perfringerẽt, aut ſaxa ex catapultis latericiũ diſcuterẽt. Catapulta noſtra ætate lingua Germanica, dici fortaſſe poſſet, (ein mœrſer.

Baliſtisq́;.

Baliſta fuit duplex, maior & minor. De maiore ita dicit Cic. lib. 2. Tuſc. quæſt. Baliſtæ lapidum, & reliqua tormenta telorum, eo grauiores habent ictus, quo ſunt contenta & adducta uehementius. Baliſta igitur maior non mittebat tela, ſed ſaxa, aut alias res maioris ponderis: et fuit interdum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

terdum ea magnitudine, ut lapides cxx pondo ia cularetur. Huc alludit Syllius Italicus libro I.
Phocais effundit uaſtos balliſta molares.
Cæſar lib. 2. de Bello ciuili: *Aſſeres pedum duodecim cuſpidibus præfixi, atq; hi maximis balliſtis miſsi, per quatuor ordines cratiũ in terrã defigebãtur.* Minor balliſta tela et haſtas, ut phalaricas iaciebat. De hac ita loquitur Lucanus lib. 3.
Nec enim ſolis excuſſa lacertis
Lancea, ſed denſo balliſtæ turbine rapta. Scorpio eſt, quod Germanicè ein armbruſt dicimus.

Vt caſtellum in ipſa urbe uelut arcem imminentem haberent.

Caſtellum, id eſt, receptaculum, receptũ, profugium, perfugiũ, præſidium, refugiũ. Cicero in Piſonẽ: *Cui templũ illud fuit arx ciuiũ perditorum, receptaculũ ueterũ Catilinæ militũ, caſtellum forenſis latrocinij.* Cæſar de oppugnatione Maſsiliæ: *Eſt animaduerſum à legionarijs, ex crebris hoſtiũ eruptionibus, magno ſibi eſſe præſidio poſſe, ſi pro caſtello ac receptaculo turrim ex latere ſub muro feciſſent, quã primò ad repentinos incurſus humilẽ paruãq; fecerunt. Hinc ſi qua maior oppreſſerat uis, propugnabãt: hinc ad repellendũ & proſequendum hoſtem procurrebant.* Hæc uerba Cæſaris ſatis oſtendunt, quid caſtellum hic in Liuio ſignificet.

Affectos animos.

Debili-

Debilitatos, inclinatos ad deſperationē, ægros.

Conſternati.

Concitati ex perturbatione.

Conquiſitoribus.

Eorum qui militare ſub Annibale debebant.

Si ciuis ueſter.

Oratio ſuaſoria Alorci. Orditur ab occaſione, & cauſa aduentus ſui.

Quo nec orator Annibalis.

Ego neq; ab Annibale ad uos miſſus ſum, neq; ueni animo apud uos manendi. Veni mea ſponte ad uos, uenia Annibalis, mea erga uos beneuolentia adductus, ut uobis conſulerem.

Cum uero ille. *Dilemma.*

Ego, ne ignoretis.

Docilitas & attentio.

Pro uetuſto hoſpitio.

Captatio beneuolentiæ.

Pacem affero.

Propoſitio.

Vrbem uobis.

Narratiuncula de conditionibus pacis.

Equidem haud deſpero.

Facit eis ſpem minuendæ acerbitatis.

Sed hæc patienda cenſeo.

Concluſio à comparatione ſiue euitatione maiorum malorum.

Ante

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Ante ora ueſtra.

πάθος à loco.

Argentum aurumq́;.

Exemplum fortis & miſerandi interitus.

Octauo menſe.

Dubitatio de tempore captæ Sagunti, et initi itineris uerſus Italiam.

In Hyberna rediјt.

Placentiam.

Nam neq; hoſtem acriorem.

Iſta quæ ſequuntur, uſq; ad illa uerba Liuij, Nominatæ iam antea, &c. habent uim & attentionis & docilitatis. Attentionis, quia magnitudinem & pericula futuri belli breuiter demonſtrant. Docilitatis, quia paucis perſtringũt ſummam belli imminẽtis. Amplificat præterea collatione. Dicit aũt deſidem atq; imbellem rem Romanã fuiſſe huius belli initio, propterea quod nõ ſatis acrẽ hoſtem, illo ſpacio uiginti trium annorum, quod inter primũ & ſecundum bellum Punicum interceßit, habuerant.

Sardos Corſosq́; & Iſtros atq; Illyricos.

Cum his bellatũ eſt poſt primũ bellũ Punicũ, iſtaq́; bella ꝑſtringũtur à Floro Epitomes li. 20.

Cum Gallis tumultuatũ magis quàm belligeratum.

Verba

Verba deponentia quaſi ab actiuis deſcendentia uſurpat paßiua uoce impersonaliter, contra regulam Priſciani et aliorũ grammaticorũ, qua Imperſonalia à uerbis paßiuis, cõmunibus, deponentibus deriuari uetantur. Significant aũt imperſonalia paßiuæ uocis, actionẽ in præterito, ut hic. Liuius cõtra grãmaticos defenditur Heteroſi generũ uerbi, quã multis locis uſurpat. Ideo aũt cum Gallis tumultuatũ magis quàm belligeratum eſſe dicit, quod Galli medio tempore inter priora duo Punica bella, ſæpe acrem impreßionem in fines Romanorũ fecerunt, ſed tamen ad extremũ non perſeuerarunt. Scripſit alibi, primum Gallorũ impetum fortiorẽ eſſe quàm uirorum, poſtremũ languidiorem quàm fœminarũ.

Trium & uiginti annorum militia duriſſima.

Tot enim anni inter finem primi Punici belli, & initium ſecundi fuerunt. Hi anni ita ſunt diſtribuendi, ut quatuor tumultui Africano, quem ſedauit Amilcar, qui tamen in quintũ annũ productus eſt, quia Liuius ſupra illi tumultui quinq; annos adſcribit, deinde nouem Amilcaris, octo Aſdrubalis, duo Annibalis imperio in Hiſpania tribuantur. Duos enim annos Annibal imperiũ exercitus tenuit in Hiſpania, antea quàm contra Romanos cum copijs Iberum tranſmitteret. Iſte numerus ſummam 23. annorum conficit.

Dicendo

Dicendo igitur, hunc exercitum uiginti tres annos belligerando in Hiſpania exercitatum eſſe, ſignificat Pœnos exercitum in Hiſpania habuiſſe etiam tempore tumultus Africani.

Celoces uiginti deductæ.

Deductæ, de terra in aquam. Contrarium eſt ſubducere. Cæſar lib. 5. de bello Gallico: Et longas duodetriginta inuenit, neq; multũ abeſſe ab eo quin paucis diebus deduci poſſent.

Latum inde ad populum.

Lata eſt rogatio ad populum: Populus eſt rogatus, ſiue conſultus.

Cum ſuo iuſto equitatu.

Cum trecentis equitibus.

Gallia prouincia.

Ciſalpina, quæ decreta erat Lucio Manlio prætori.

Verſa in Punicum bellum.

Inclinata ad iuuandos Pœnos.

Vana Romani.

Diſceptatiuncula de iure fœderum, ſtatus iuridicialis. Vana, id eſt, inanis, ſtolida, futilis.

Quod C. Luctatius conſul primò nobiſcum fœdus icit.

Cum componeretur primũ bellum Punicum in Sicilia.

Itaq;

Itaq; aliud de integro fœdus icit.

In fœdere Luctatij, quod is componendo primo Punico bello cum Amilcare in Sicilia icit, hoc inter cætera expreſſum erat, ut Carthaginienſes talenta argenti Euboica duo millia & ducenta, Romanis intra annos uiginti penderent, utq; Sicilia excederent. Has conditiones pacis Romã miſſas populus non adprobauit, uerùm in Siciliam decemuiros cum poteſtate publica, qui illis de rebus ſtatuerent, miſit. Hi in Siciliam delati hæc eatenus tantum mutarunt, ut tempus pendendi argenti coarctarent, totumq; intra decennium exolui, ac mille talenta ſummæ addi, utq; Carthaginienſes non ſolum Sicilia, ſed etiam alijs omnibus inſulis, quæ inter Siciliam & Italiam iacent, excedere iuberẽt.

Hæc directa percunctatio.

Sententia Liuij de iure fœderum.

Comparandum non erat.

Illa comparatio fœderum non ualebat. Romani, quod C. Luctatius cõſul primò cũ Amilcare fœdus icit, quia neq; autoritate patrum, nec populi iuſſu ictum erat, negauerunt ſe eo teneri. Itaq; aliud deintegro fœdus publico conſilio ictum eſt. Si Romanos non tenent ſua fœdera, niſi uel autoritate patrum, uel populi iuſſu icta: ne Carthaginienſes quidem Aſdrubalis fœdus, quod illis inſcijs icit, obligare potuit. Ratio quare hæc allegatio

comparationis fœderum nihil habeat firmitatis, ſubiungitur à Liuio ſtatim his uerbis: Cum in Luctatij fœdere diſertè additum eſſet, ita id ratum fore, ſi populus cenſuiſſet, in Aſdrubalis fœdere nec exceptum tale quidquam fuerit, & tot annorũ ſilentio, ita uiuo eo comprobatum ſit fœdus, ut ne mortuo quidem autore, quidquã mutaretur, &c.

Priore fœdere. *Luctatij.*

Ad cupidinem nouæ fortunæ erexerunt.

Nouæ fortunæ, id eſt moliendi res nouas.

In concilio.

In cœtu deliberantium, in ſenatu. Concilium aliàs idem eſt quod ἐκκλησία *Græcis, ut apud Ciceronem de Inuentione: Hunc pater ſuus concilium plebis habentem de templo deduxit. Aliàs ſenatum alicuius gentis, ciuitatis aut prouinciæ ſignificat, ut infrà libro 36. Diaphanem concilium Achæorũ extemplò ſibi præbere iuſsit. Hoc enim tale eſt, ac ſi diceret, ſenatũ ſibi dari: hoc eſt ſenatum ſui audiendi cauſa conuocari iuſsit.*

Aut finiendam uobis militiam.

Quod uobis ingratum eſſet, propterea quòd bellicoſi eſtis, & amantes belli. Figura eſt diuiſio, cuius cum hic duo ſint membra, alteri præfert alterum, argumento ab utili & glorioſo.

Ita enim hæ gentes.

Si

Si transferatur bellum in alias terras.

Hæ gentes. *Hiſpanæ.*

Cum longinqua ab domo inſtet militia.

Agitanda in Italiam.

Longius in futurum prouidētibus deſiderium.

Quanto longius & diutius à ſuis abfuturi, tanto magis deſideraturi eos erant.

Ad edictum.

Sicut præceperat eis Annibal, cum commeatum inuiſendi ſuos daret.

Gadeis profectus.

Cum exercitu.

Pro eo.

Præſidio, quo Africam firmaturus erat.

Pedites Cetratos.

Cetra ſcutum loris cōtextum rombi figura fuit, quo præter Hiſpanos & Afros, etiam Perſæ & Galli plerunq; ſunt uſi.

Ad ſollicitandos.

Ad tentandos.

Qua parte belli uicerant.

Romani primo bello Punico, ſicut ſuprà diximus, prælio maritimo ad Aegates inſulas cum Carthaginienſibus debellauerunt. Amilcar tamen copias terreſtres, quibus ipſe præfuit, facta

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

pace ſaluas & inuictas ex Sicilia deduxit.

Ibi fama eſt.

Viſum mirificum Annibalis ſomniantis, deſcriptum per hypotypoſin.

Sineretq́ fata in occulto eſſe.

Fata, id eſt uoluntatem deorum. Ne ſcrutaretur aut inquireret, quid ſibi dij illo prodigio uellent. Quemadmodum differant fatum Phyſicum, Stoicum, Aſtrologicũ, docent phyſici philoſophi.

Longinquitate uiæ.

Nam à Carthagine noua ad fines Italiæ nouem millium ſtadiorum iter eſt. Ea ſunt ferè 230. milliaria germanica.

Annibal quia reuocare.

Aſtus Annibalis in diſsimulanda defectione, & diſceſſu Carpetanorum.

Metu ſeruitutis ad arma cõſternati.

ἀπορῦντες ὑπὸ τῦ φόβυ δυλείας τὰ ὅπλα ἔλαβον.

Hoſpitem enim ſe Galliæ, nõ hoſtem aduenisſe.

Hoſpitem, non hoſtem, παρονωμασία.

In Italiam interim.

Tumultus à Gallis ciſalpinis aduentantis Annibalis fiducia factus.

Agrum metanteis.

Agrũ metiẽdo, ponendisq́; metis diſterminãtes.

L. Manlius prætor.

Quem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Quem ſuprà cum haud inualido præſidio in Galliam miſſum dixit.

Effuſum agmen.

Temerè properans, progrediq́; contendens non ordine, ſed ſparſim.

Acciſas res.

Acciſas, id eſt afflictas. Conſtabat acceptum eſſe magnum detrimentum.

Per patentia loca.

Patentia, id eſt aperta.

Romani Cannetũ uicum propinquum Pado contendere.

Liuius non addit hic præpoſitionẽ nomini uici. Huc pertinet diſputatiuncula Ciceronis lib. 7. Epiſtolarum ad Atticũ, epiſt. 120. Vtrum Piræeo tanquã nomini loci præponẽda ſit præpoſitio, an uerò ut nomini oppidi non ſit præponenda. Verba eius hæc ſunt: Venio ad Piræea, in quo magis reprehendendus ſum, quod homo Romanus Piræea ſcripſerim, nõ Piræeum (ſic enim omnes noſtri locuti ſunt) quàm quod in addiderim. Non enim hoc ut oppido præpoſui, ſed ut loco: & tamen Dionyſius noſter, qui eſt nobiſcum, & Nicias Cous nomen rebatur oppidi eſſe Piræea. ſed de eo uidero. Noſtrum quidem ſi eſt peccatum, in eo eſt, quod non ut de oppido locutus ſum, ſed ut de loco: ſecutusq́; ſum, non dico Cæcilium, Mane ut

ex portu in Piræeum (malus enim autor latinitatis eſt) ſed Terentium, cuius fabellæ propter elegantiam ſermonis putabantur à C. Lælio ſcribi, Heri aliquot adoleſcentuli coimus in Piræeum. Et idem, Mercator hæc addebat, captam è Sunio. Quod ſi oppida uolumus eſſe, tam eſt oppidum Sunium, quàm Piræeus. Sed quoniam Grammaticus es, ſi hoc mihi ζήτημα perſolueris, magna me moleſtia liberâris.

Tumultus repens.

Repens pro repentinus, Archaiſmus.

Præter oram.

Legendo littus.

Salyum.

Salyes ſiti ſunt inter Argentium & Rhodanũ flumina, ſecundum littus maris Gallici in prouincia Narbonenſi. Eorum urbs eſt Arelate.

Pluribus enim diuiſus.

Tribus oſtijs.

Trecentos interim.

Occaſio paulo infrà ſequentis prælij equeſtris.

Volcarum.

In his ſita eſt Auinio.

Et eos ipſos. *Et eam partem Volcarum quæ citra flumen habitauerat.*

Cæteros accolas fluminis Anibal. *Deſcriptio apparatus Annibalis, &*

modi & artificij traijciendi Rhodanum.

Iamq; omnibus.

Stratagema Annibalis, quali quoq; uſus eſt Cæſar bello Gallico & ciuili.

Circumducere agmen.

Verſus caſtra hoſtium ſecundo flumine.

Educunt inde.

Inde, id eſt à caſtris Annibalis.

Supra paruæ inſulæ circũfuſum amnem.

Supra amnem, id eſt ad amnẽ: Helleniſmus, ὑπὲρ ποταμὸν, id eſt ſuprà flumen, hoc eſt ſuper ripam fluminis. Vtitur multis Helleniſmis ideo, quia ex Polybio & alijs græcis hiſtoriographis iſta pleraq; tranſtulit.

Ratesq; fabricatæ.

Τὸ fabricatæ deriuat à fabrico, aut uſurpat in genere communi, paßiua ſignificatione.

Sine ulla mole.

Sine grauioris armaturæ pondere.

In utres ueſtimentis coniectis.

In utres inflatos. Cæſar libro 1. Belli ciuilis: Hiſpanis erat procliue tranare flumen, quod conſuetudo eorum omnium eſt, ut ſine utribus ad exercitum non eant.

Ipſi cetris ſuperpoſitis incubãtes.

Superpoſitis, id eſt ſuper utres poſitis: ſiue incubantes utribus, ſuperpoſitis tergo ſuo cetris.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Galli poſtq̃ uim facere conati, ultrò pellebātur. *Vltrò, id eſt priores.*

Vt quenq; timentē altitudinem deſtituerat uadum.

Poſtquā pedibus nō poterāt cōtingere fluminis fundum, ferebātur impetu fluminis in alterā ripā.

Parte ſuperiore ripæ. *Contra decurſum fluminis, aduerſo flumine uel aqua.*

Ab actuarijs aliquot nauib. ad alteram ripam pertrahitur.

Hoc proprie eſt remulco trahere.

Continenti uelut ponte.

Cum minor ratis adhuc iuncta eſſet maiori.

In altum.

Super profunditatē, ac ſi loqueretur de mari.

Dum elephāti traijciuntur.

Prælium equeſtre, prima pugna huius belli.

Huic alæ equitum.

Hæc ala equites quingentos continet. Germanicè, ein fan reuter dici poſſet. Alioqui alarij equites, & cohortes alariæ, ad differentiam equitum & cohortium legionariorum dicuntur.

Vt ſummæ rerū proſperū euentū.

Romanos ad extremum uictores fore.

Ancipitisq; certaminis uictoriā.

Hoc illud eſt quod ſuprà dixit, Adeò uaria belli fortuna,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

ſortuna, ancepsq; Mars fuit, ut propius periculo fuerint qui uicêre.

Nec Scipionis ſtare.

Dubitatio utriuſq; ducis.

Vtrum cœptum in Italiã intenderet iter.

Intenderet iter, id eſt proficiſceretur, contenderet ire ſicut cœperat. Liuius intẽdere iter dicit, ut Curtius intẽdere fugam. Ipſe Liuius mihi hanc formulam ſermonis exponere uidetur paulo pòſt, cum inquit: Poſtquam ipſi ſententia ſtetit, pergere ire, atq; Italiam petere.

Auerterat à pręſenti certamine.

Occaſio maturandi iter in Italiam.

Libatis uiribus.

Libatis, metaphora, pro imminutis.

Variè militum uerſat animos.

Verſat, id eſt tractat, afficit. Impellit eos ad pudorem, ſpem, audaciam. Sequitur oratio cohortatoria obliqua ad milites, ne metuant Alpes.

Mirari ſe.

Propoſitio figurata inopinatò. Non putaram uos formidaturos eſſe Alpes.

Pectora ſemper impauida.

Prædicatione perſonarum et rerum antea geſtarum, caſtigationem lenit.

Omnes gentesq; & terræ eæ.

Periphraſis Hiſpaniæ.

Duo diuerſa maria.

Mediterraneum & Oceanus.

Velut obnoxam ſibi dedi.

Quaſi uos eſſetis ſerui, aut beſtiæ. Nam apud Romanos cum ſeruus aut animal brutum alicuius cuipiam nocuiſſet, liberum erat domino eius nomine dãnato, uel litis æſtimationẽ ſufferre, uel hominẽ aut animal noxæ dedere, ut docent iuriſcõſulti ſub titulo de noxalibus actionibus: et in titulo, Si quadrupes pauperiẽ feciſſe dicatur. Mouet itaq; his uerbis odium ab indignitate.

Cum ab occaſu ſolis ad exortus intenderent iter.

Intenderent iter, id eſt pergerent ire. Iberus fluuius uerſus ortũ ſolis ab initio Italiæ, fermè mille millia paßuũ, hoc eſt, ad ducenta miliaria Germanica abeſt.

Nunc poſtquam.

Facit illis animum & ſpem à magnitudine rerum prius geſtarum, & à facili.

Emenſam. *Paßiuè.*

Quarum alterũ latus Italia ſit.

Italia, id eſt illa pars Italiæ, quæ tunc dicebatur Gallia Ciſalpina, hodie Longobardia nuncupatur, cuius prima pars occaſum uerſus ad radices alpium, nunc eſt regio Pedemontana.

Quid

Quid aliud alpes eſſe credẽtes.

Extenuatio periculi & difficultatis.

Eos ipſos quos cernãt legatos.

Argumentatur ab exemplis.

Romam orbis terrarum caput.

À glorioſo, & à ſpe præmiorum.

Cepiſſe quondam.

Accendit animos militum æmulatione Gallorum.

Ea quæ adiri:

Alpes, & ipſam urbem Romam.

Proinde.

Concluſione dilemmatica accendit Gallorum æmulatione Pœnos.

Campum interiacentem Tyberi ac mœnibus Romanis.

Campum Martium.

Poſtero die.

Iter Annibalis ex Volcis uerſus alpes, & acta in itinere.

Romanum.

Synecdoche. Intelligit enim ex uno plures.

Agri aliquantulum amplexi.

In cuius agri extremo ad confluentem ſitũ eſt Lugdunũ, conditũ à L. Plãco Ciceronis diſcipulo. Huic cãpo eo nomẽ inſulæ inditũ ſcribit Polybius

libro

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

libro 3. quod ibi Arar Rhodanusq; diuerſis ex Alpibus decurrentes, agri aliquantulum amplexi confluant in unum, faciantq; inſulam & figura et magnitudine ſimilẽ ei quæ in Aegypto Delta appellatur: niſi quod illic mare, cum quo duo amnes coniunguntur, hic uerò difficiles atq; aſperi montes unum inſulæ latus efficiunt atq; claudunt. Hoc nos cum per Lugdunũ ex Gallia in Italiam proficiſceremur, ita eſſe uidimus.

Pellebatur.

Nam utraq; pars poſitis caſtris in armis erat, atq; exercitum habebat.

In Tricaſtinos.

Tricaſtini, Vocontij, Tricorij, populi ſunt Galliæ Narbonenſis.

Is & ipſe Alpinus amnis.

Deſcriptio fluminis Druentiæ.

Saxa glareoſa.

Glareoſa, id eſt habentia arenoſam ſiue calculoſam limoſamq; terram adhærentem.

Eo qui circa Padum erat exercitu.

Sub L. Manlio & C. Attilio prætoribus.

Tum, quanquam fama.

Primus acceſſus ad Alpes. Sequitur igitur itineris per Alpes facti, & oblatorum in illis periculorum deſcriptio.

Percepta res.

Subli=

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Sublimitas Alpium.

Niuesq́ cœlo prope immiſtæ.

Hyperbole modeſta, cõueniens grandiloquentiæ talis ſcriptoris, res tantas ſcribentis. Eſt enim una ex legibus hiſtoriæ, hiſtoricum debere in narrandis rebus grandibus aliquid de Poetica grandiloquentia aſſumere, modo caueat ne in poeticum furorem prolabatur.

Tecta informia impoſita rupibus.

Harum domorum in eiſdem locis nos anno 1540. uidimus quaſdã omnino carere feneſtris, ſed recipere lumen apertis foribus, ob hoc ipſum maioribus factis.

Pecora iumẽtaq́ torrida frigore.

Torrida, id eſt macilenta, Germanice dürr, *quaſi aduſta, & excocta frigore, & propter hoc ipſum horrida. Tribuit enim etiam uim adurendi Vergilius frigori, in Georgicis:*

Ne tenues pluuiæ, rapidiue potentia ſolis
Acrior, aut Boreæ penetrabile frigus adurat.

Item Tacitus libro 13. Ambuſti multorum artus ui frigoris.

Erigentibus.

Prima difficultas in alpibus.

Ex aperto.

Ἐκ τοῦ φανεροῦ, id eſt manifeſtò, palàm, interdiu.

Simu-

Simulãdo aliud quàm quod parabatur.

Quaſi nõ eſſet noctu tranſiturus illac, ubi conſederant montani.

Laxataſq; ſenſit cuſtodias.

Laxatas cuſtodias, id eſt rariores cuſtodias, remiſſas cuſtodias.

Pluribus ignibus.

In caſtris.

Iam montani ſigno dato.

Prima conflictatio cum Gallis Alpinis.

Montani.

Qui erant ex gente Allobrogum.

Ex caſtellis.

Vicus, caſtellũ, oppidum, urbs, ita differunt. Vicus caret muro. Caſtellum habet murum, ſed minus oppido eſt, ſicut oppidum urbe. Hoc ergo loco *caſtellũ idem eſt quod oppidulũ.* Aliàs *quaſi pro parua arce, quam Germanicè,* **eyn Blockhauß, oder eyn erdthauß** *nominamus, accipitur. ut apud Cæſ.* Belli ciuilis *lib. 3.* Ex *caſtello in caſtellũ perducta munitione circumuallare* Pompeium *inſtituit.*

Ad ſtationem ſolitam.

Ad habendas cuſtodias in tumulis.

Arce occupata ſua.

Tumulis quibus ipſi pro arce erant uſi. Arx

pro

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

pro monte aut tumulo, auxeſis eſt, uel catachreſis: ſed pro quouis munimento, aut præſidio, metonymia eſt.

Animis immobiles.

Fecit eos quaſi attonitos.

Miſceri. *Perturbari.*

Conſternatis.

Perterritis.

Tendenti.

Contendenti, enitenti, elaboranti.

Infeſtum agmen faciebant.

Perturbabant.

Diruptæq́ue. *Præruptæq́ue.*

Ne exutum impedimentis exercitum.

Inter impedimēta numerabantur tormenta, commeatus, ueſtes, iumenta, uaſa culinaria, et hauriendo potui idonea, mancipia, lixæ, calones, præda, & in ſumma uniuerſum inſtrumentum bellicum.

Peruentum inde.

Secunda conflictatio.

Iugo inſuper imminenti.

Inſuper, id eſt deſuper.

Firmata extrema agmina.

Robore peditum.

In an-

In anguſtias.

In anguſtam uallem.

Erupto.

Perrupto.

In iugum alpium.

In ſummas alpes.

Statiua.

Caſtra immota, uno in loco manentia.

Feſſis tædio.

Difficultas ex niue.

Occidēte iam ſidere uergiliarū.

Occaſu coſmico, circiter Idus Octobris. Quid differant occaſus coſmicus, acronycus, heliacus, diſcendum eſt ab aſtronomis & poetis.

Mœniaq́ eos tum.

Oratiuncula exhortatoria & conſolatoria.

Arcem & caput Italiæ.

Romam.

Procedere inde:

Alia difficultas ex aſperitate & præcipitio, & anguſtia & lubricitate & obſtructione uiæ.

Quàm in aſcenſu fuerat.

Alpium, hoc eſt priuſquam in iugum alpium perueniretur.

Afflicti.

Proſtrati. Huius uerbi uis optimè ex illo loco Cæſaris libro 6. de bello Gallico intelligetur, ubi

ſcribit, in Hercinia ſylua eſſe Alces, quæ crura ſine nodis articuliſq́; habeant, easq́; neq; quietis cauſa procumbere: neq; ſi quo afflictæ caſu conciderũt, erigere ſeſe, aut ſubleuare poſſe.

Occiderent.

Procumberent, conciderent, prolaberentur, corruerent.

Tentabundus.

Explorans ubi pedes uel genua figere, aut adminiculum aliquod manu præhenſare poſſet.

In pedum mille admodum altitudinem.

Præcipitiũ illud deorſum patebat ad mille pedes.

Admodum.

Fermè, græcè σχεδὸν, qua Polybius uoce in eadem ſententia exprimenda, eademq́; re deſcribenda utitur: unde Liuius huius itineris deſcriptionẽ magna ex parte ſumpſiſſẽ uidetur.

Per nudam infrà glaciem.

Infrà, id eſt ſub noua niue.

Labem.

Humorem lutoſum & lubricum.

Liqueſcentis niuis. Nouæ.

In prono.

Loco decliui.

Ipſis adminiculis.

Quæ erant manus & pedes. Dicit enim, Seu

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

manibus in aſſurgendo,ſeu genu ſe adiuuiſſent,ipſis adminiculis prolapſi,&c.

Tabidaq́ꝫ niue.

Tabidaq́ꝫ,id eſt,& liqueſcente.

Torridam incendio rupem.

Torridam, id eſt arefactam.

Molliuntq́ꝫ anfractibus modicis cliuos.

Demunt cliuis aſperitatē itineris,faciendo anfractus,ſiue ambitus circum cliuos.Mollis cliuus etiam apud Vergilium pro non prærupto,aut præcipite,ſed leniter adcliui aut decliui ſumitur.

Anfractibus. *Flexibus uiæ.*

Locis mollioribus.

Minus aſperis & montoſis.

Quintodecimo die.

Ex quo eas primùm erant ingreßi.

Quantæ copiæ.

Quantæ copiæ Annibali fuerint tranſgreſſo primum in Italiam.

Affluxiſſe.

Gallos & Ligures ad Annibalem poſt ſuperatas alpes,non adductos per alpes.

In Taurinis.

In quibus ſita eſt urbs Taurinum,etiam hodierno die florens,caput regionis Pedemontanæ, Allobrogum,hoc eſt Sabaudienſium Tetrarchæ ſedes,

regia,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

regia, ac domicilium. Eam urbem ſuperioribus annis pulſo Carolo Allobrogũ duce, occupatã Franciſcus Gallorum rex ſumma ui cõmuniuit, ut eã uelut arcem Mediolano uicino imminentẽ haberet.

Eo magis miror ambigi.

Annibal cũ de alpibus ſtatim deſcenderit in Taurinos, non eſt dubium, quin per Graias alpes tranſcẽderit, propterea quod ille tranſitus maximè uicinus eſt Taurinis. Graiæ alpes ideo ſic dictæ ſunt, quod Hercules, & ipſe Græcus, et cũ comitib. Græcis, ex Hiſpania abactis Gerionis bobus illàc tranſierit. Per Graias alpes Annibalem iuiſſe, etiã argumento ſunt infrà P. Scipionis uerba hæc, Vtrũ Annibal hic ſit æmulus itinerum Herculis, ut ipſe fert, &c.

Cremonis.

Glareanus, in uetuſtiorib. codicibus Centronis iugum legi ſcribit. Centronum hodie caput eſt Tarentaſia, inter alpes Graias, lacum Lemanũ & Geneuam ſita, in ditione Sabaudienſi.

Ad Libuos Gallos.

In quibus ſitæ ſunt Vercellæ.

Vtiq; cum quæ ad Penninũ ferant, obſepta gentibus ſemigermanis fuiſſent

Tacitus adiuuat ſententiã Liuij. Nã ille per Pennina iuga ex Italia in Germaniã iter eſſe narrat.

Veragri.

Hinc patet ubi ſint alpes Penninæ. Nam Veragri ſiti ſunt inter montem diui Bernardi & Brigam. Per Veragros Rhodanus labitur. Eorum uicus fuit Octodurus, qui nunc diuus Mauricius nominatur, in diocœſi Sedunenſi. Per Veragros ad montes illos, quos Cæſar ſummas alpes uocat, ex Gallia in Italiam euntibus aditus eſt. Sunt igitur ſummæ alpes Cæſari, quæ Liuio Penninæ. Hoc ueriſimilius facit illud, quod in ſummo uertice Veragros Penninum Deum colere ſcribit, ſignificando illic ſummam eſſe alpium celſitudinem. Cæterum per Centrones uia alpina prolixioris ambitus eſt, quà currus ire poſſunt, autore Strabone lib. 4. ex ſententia Polybij: compendioſior uerò per Penninum. Illud in ſumma ex hoc loco Liuij, & præterea Polybij & Strabonis autoritate conſtat, Annibalem illo itinere, quod fert in Taurinos, tranſmiſiſſe alpes. Hoc autē iter eſt per alpes Graias, Regimundo Marliano autore, qui alpes Graias hodie montē diui Dionyſij nuncupari exiſtimat. Per diui Dionyſij montem nunc uſitatiſſimum eſt Lugduno in Taurinos, & deinceps Romam iri, uulgoq; homines ex Gallia, Britannia, Hiſpania, Romam terreſtri itinere proficiſcentes, illo itinere eunt, ideoq; nunc Italicè la ſtrada Romana dicitur. Iſta uia equites Itali, quibus nos cum alijs quibuſdam Germanis, illius itineris comites fuimus,

nos

nos quoq; ex Gallia in Italiam traduxerunt. Sub hoc monte in Gallico latere, in uico Lunæburgo, diui Dionyſij ſtatua in foro, ſicut Cerueſti in Saxonia uirginis effigies, columnæ impoſita cernitur, & à Gallis colitur, indeq; monti cognomen inditum putatur.

Peropportunè.

Res geſtæ inter Annibalē & P. Scipionē in Gallia ciſalpina. Hunc locum orditur ab occaſione.

Contracta antè mala. Concepta uicia corporum, contractos morbos in alpibus.

Ocium etenim.

Antitheton elegans. Aetiologia autem ſumpta eſt ex placitis medicorum, qui docent, omnem mutationem repentinam periculoſam eſſe, quam rationem ipſa experientia comprobat.

Ex labore. Poſt laborem.

Copia. Rerum neceſſariarū, commeatus.

Cultus.

Cultus humanus et ciuilis, conſiſtit in eorū quæ ad tegendum, ornandūq; corpus pertinent, munditia, elegantia, copia. Cultus nō complectitur uictum. Ea de cauſa Cicero plerūq; cultū, uictumq; ſimul nominat, cum etiam uictum intelligi uult.

Ex illuuie tabeq;.

Poſt immunditiem & ſqualorem.

Efferata. Aſſuefacta uitæ, cultui, ui-

ctuiq́; ferarum, & propterea horrida atq; defor-
mia, ac ueluti ferinam ſpeciem præ ſe ferentia.

A'Manlio Attilioq́.

Prætoribus.

In nouis ignominijs.

Quas à Boijs acceperant ad Mutinam.

Ex ſtatiuis.

In quibus poſt deſcenſum de alpibus refecerat aliquot dierum quiete exercitum.

Circumſpectantes.

Operientes.

Sicut uterq́.

Mutua admiratio ducum inter ſe.

Iam imbutus uterq́ quadam admiratione.

Diuturna admiratione adfectus.

Si eum exercitum.

Oratio recta, cohortatoria, generis deliberatiui. Exorditur à cauſa, cur adhortãdos duxerit milites, quia ſit nouus dux apud nouum exercitum.

Meis auſpicijs.

Mea autoritate, meo imperio. Ego cum cõſul illi exercitui præfectus ſim, ſunt mea auſpicia, meum in illo ſummum imperium: Cn. frater quia mihi ad illum exercitũ datus eſt à ſenatu legatus, meo imperio, meiſq́; auſpicijs rem illo exercitu gerit.

Nouo imperatori. Attentio.

Ne

Ne genus belli.

Narratiuncula. Cum ijs eſt uobis milites pugnandum, quos, &c.

Capta belli præmia.

Primi Punici.

Erit igitur.

Propoſitio: Sitis forti animo.

Nec nunc illi.

1 *Argumentum à facili.*

At enim pauci.

2 *Extenuatio per hypotypoſim egregiam, & illuſtrem.*

Reliquias extremas. *Hyperbole.*

Committere.

Inchoare bellum, initium & primum impetum belli ſuſtinere.

Profligare.

Penè ad exitum adducere. Cicero in Epiſtolis: Profligato bello, ac penè ſublato, renouatum bellum gerere conari.

Non uereor.

3 *A' ſuo exemplo.*

Nec regreſſus ad naues erat.

Hic aut mendum eſt in contextu, aut Liuius oblitus eſt, ſe ſuprà ita dixiſſe de Scipione: Ad mare ad naues redijt, tutius, faciliusq́; ita deſcendenti ab alpibus Annibali occurſurus. aut ita intelligendũ

 eſt,

eſt, eum quidem rediiſſe ad naues, ſed non nauigaſ ſe, claſſem fratri dediſſe, ipſum ſuam partem exer citus Maßilia Genuam terreſtri itinere duxiſſe, inde Piſas nauibus uexiſſe.

Experiri iuuat.

4 A' prioribus uictorijs.

Ab Eryce.

Eryx mõs eſt maritimus in latere Siciliæ pro pinquo Italiæ, inter Drepanum & Panormum, munitior tamen utroq;, & uicinior Drepano, ma gnitudine longè ſuperãs Siciliæ mõtes, præter Aet nã. In huius iugo, ubi planicies eſt, ſitũ fuit Veneris Erycinæ fanum, ſine controuerſia opibus et autori tate, eius inſulæ templorũ maximè illuſtre. Infra iu gum urbs Erycina poſita, longum & arduũ undiq; adſcenſum habebat. Hunc montẽ, oppidũ, & tem= plũ L. Iunius primo Punico bello, amiſſa naufragio claſſe, cupiẽs acceptum detrimentũ aliquo hone= ſto facinore corrigere atq; emendare, proditione cepit: hisq; locis duo præſidia, unũ in uertice, alte rũ ad radices montis, qua aditus à Drepano erat, cũ collocaſſet, magna diligẽtia ambo loca ſeruauit, confiſus ita urbẽ ſe ſecurè, et uniuerſum montẽ in poteſtate habiturũ. Amilcar tamẽ nõ multo pòſt, quãuis Romani Erycẽ ita & uertice, et ad radices cuſtodirẽt, urbẽ Erycinã eadẽ arte recepit, quæ e= rat ſita medio loco inter uerticẽ, & eos qui caſtra ad radices habebant. Vnde accidit, ut Romani qui

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

uerticem tenebāt, obſidionē durā periculoſamq́; à Carthaginienſib. paterentur, cōtraq́; illi utrinq; & ſupernè & infernè magna ui à Romanis circumſederentur: utq; commeatus ad illos, niſi difficulter per unum locum, adituq; uno à mari, ſupportari non poſſet. Sed utriq; nihilominus omni obſidendi arte & ui contra alteros uſi, omne genus inopiæ perpeßi, nulla ratione oppugnādi aduerſarios, cumq́; illis pugnandi non tentata, ad extremum, non ut Fabius Pictor ſcriptum reliquit, fracti & debilitati inde diſceſſerunt, ſed ut omnis ignominiæ expertes, & uiri inuicti ſacram coronam tanquam uictores in templo Veneris poſuerunt. Vtriq; enim ſe ſuperiores extitiſſe putabāt. Duos annos cum iſto loco inter ſe decertaſſent, alio modo bellum ad exitum peruenit. Nam Carthaginienſes, cum commeatum & alias res neceſſarias ſuis ad Erycem ſubuehere, & Romanos, Amilcare in claſſem cum robore militum tranſire, eiq; præeſſe iuſſo, uſu maris, ſicut antea quoq; fecerant, priuare decreuiſſent, maximā inſtruxerunt claſſem. Ea, propter onera impoſita minus idonea ad dimicandum, duce Hannone prius quàm ad Erycem, Amilcaremq́; perueniret, à C. Luctatio, ſicut ſuprà quoque diximus, ad Aegates inſulas eſt profligata, magnaq́; ex parte capta aut depreſſa. Quinquaginta enim Carthaginienſium naues illo prælio depreſſæ ſunt, ſeptuaginta cum ipſis uiris

captæ. Hac igitur clade accepta Carthaginienſes, quia obtinentib. mare Romanis, Amilcaris exercitũ ad Erycem nulla amplius re iuuare poterant, miſsis celeriter ad Amilcarẽ legatis, arbitriũ ſummæ rerum ei permiſerunt. Ille uerò boni et ſapientis imperatoris officio functus, quãdiu ſpes aliqua uincendi fuit, nullũ periculũ aut diſcrimen pro patria adire recuſauit, ac omnes uictoriæ uias bellando induſtriè fortiterq́; eſt perſecutus, multasq́; inſignes uictorias de hoſte illo bello reportauit. Inclinatis autem ad deteriora rebus, ubi nullam aliam rationẽ ſeruandi eos quibus præfuit, uidit, prudenter admodum & peritè præſenti fortunæ ceſsit, légatosq́; de pace ad Luctatium miſit. Eiuſdem enim ducis munus eſſe arbitrabatur, uidere & uincendi & cedendi tempus. Luctatius quia etiam res Romanas iam acciſas bello & adflictas eſſe ſciebat, libenter ei eſt aſſenſus. His itaque conditionibus primum cum Pœnis geſtum bellum, eſt compoſitum, ut Carthaginienſibus & Romanis amicitia eſſet, Carthaginienſes' que uniuerſa Sicilia, inſulis que omnibus inter Siciliam ac Italiam iacentibus excederent, & ne bellarent cum Hierone rege Syracuſano, Syracuſanorum' ue ſocijs, utq́; Romanis redderent omnes captiuos ſine precio, & penderent præterea intra annos decẽ tria millia talentorũ Euboicorum & ducẽta, quæ ſumma duodecies centena octoginta millia coronatorum

efficit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

efficit. Talentum enim Euboicum quatuor millibus drachmarum, ſiue denariorum, hoc eſt, quadringentis coronatis, atque ita coronatis ducentis minus quàm talentum Atticum ualuit.

Duodeuicenis denarijs æſtimatos.

Hoc Liuius ex opinione Fabij Pictoris, ueteris hiſtoriographi, narrare uidetur. Nam Polybius huius rei nullam mentionem facit, & reprehendit Fabium negantem eos illinc diſceßiſſe expertes omnis ignominiæ, & ut uiros inuictos. Iſte Fabius & Philinus Carthaginienſis, cum uterq; ſuorum hominum res geſtas eodẽ ferè tempore ſcriberet, contraria pleraq; inter ſe de ijſdem rebus memoriæ prodiderunt.

Itaq; uos ego.

Concluſio ἀπὸ δικαίου.

Licuit.

Prima ratio à iure, quia pro beneficijs ſunt ingrati & perfidi.

Impertitis.

Beneficijs.

Atq; utinam.

2 A' neceſſario.

Vnuſquiſque ſe.

Πάθος à periculo patriæ, coniugum & paruorum liberorum.

Anni-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Annibal rebus.

Singularia certamina captiuorũ aſtu Annibalis ad incitandos ipſius milites inſtituta.

Deiecta eſſet in id ſors.

Deiecta eſſet in urnam propter id ſors.

Exciderat.

Educta erat ex urna, ſignificans eum debere depugnare.

Tripudijs.

Subſultatione lætitiam indicante.

Inter ſpectantes.

Inter milites Annibalis.

Si quem animum.

Exhortatio eſt, ut magno robore animorũ & contentione & magna ſpe prælientur. Initium orationis eſt propoſitio. Si periculi magnitudinẽ cogitabitis, uicimus: id eſt periculi magnitudo, ſeu neceßitas cogat uos, ut acrius dimicetis.

Neq; enim ſpectaculum.

Deinde attexitur argumentum à neceßitate ſumptũ, quæ eſt illuſtrata propoſita imagine, ſeu exemplo in monomachijs captiuorum, quæ incurrentia in oculos admonuerunt milites de ſimilitudine periculi, & propter atrocitatem tale ſpectaculum uehementer mouet animos.

In alienæ ſortis.

Sortis, id eſt conditionis, fortunæ.

Haben-

Habentibus.

Nobis.

Et eadem fortuna.

Argumentum à præmijs ſumitur, quod amplificatur collationibus, Siciliæ, Sardiniæ, Luſitaniæ, & cætera.

Hic dignam mercedem emeritis ſtipendijs dabit.

Emeritis, id eſt confectis. Ordinarium tempus emeritorum ſtipendiorum apud Romanos fuerunt anni 20. quos qui militando expleuiſſet, iure deinceps cogi ad militandum non potuit, niſi magnum & repentinum periculum ac neceſſitas ingruiſſet. Illud tempus ordinarium interdum in 22. interdum in 30. aut 40. annorum ſpacium eſt mutatum. Liuius infrà lib. 42. ſub perſona Sp. Liguſtini: Viginti duo, inquit, ſtipēdia annua in exercitu emerita habeo, & maior annis ſum quinquaginta. Tacitus de ſeditione Germanicarum legionum aduerſus Germanicum Cæſarem, hiſtoriæ Auguſtæ libro 1. ait, milites mota ſeditione conqueſtos eſſe, quòd tricena aut quadragena ſtipendia ſenes, & pleriq; truncato ex uulneribus corpore, ac edentuli tolerarent, quodq́; ne dimißis quidem finis eſſet militiæ, ſed apud uexillum retenti, alio uocabulo eoſdem labores perferrent. Eoq́; illos per Germanicū à Tiberio imperatore

impetraſ-

impetraſſe, ut miſsio daretur uicena ſtipendia meritis: exautorarentur, qui ſena dena feciſſent: retinerenturq; reliquum quadriennium ſub uexillo, cæterorum immunes, niſi propulſandi hoſtis. Imperator Diocletianus & Maximianus AA & CC libro X. codicis, ſub titulo, De his qui non impletis ſtipendijs ſacramento ſoluti ſunt: Veteranis, inquiunt, ita demum onerum & munerum perſonalium uacatio iure conceditur, ſi poſt uigeſimum annum militiæ, quam in legione uel uexillatione militauerunt, honeſtam uel cauſariam miſsionem conſequuti eſſe oſtendantur. Vnde cum te in cohorte militaſſe commemoras, intelligis ſuperuacuò uacationem tibi uelle flagitare.

Aetas militaris apud Romanos à decimoſeptimo ætatis anno, uſque ad quadrageſimum ſextum completum durauit, ut docet Gellius libro decimo, capite 28. Seruium Tullium regem pueros eſſe exiſtimaſſe, qui minores eſſent annis ſeptendecim: atque inde ab anno decimoſeptimo, quos idoneos iam eſſe reipublicæ arbitraretur, milites ſcripſiſſe: eosq; ad annum quadrageſimumſextum iuniores, ſupráque eum annum ſeniores appellaſſe. Idem demõſtrat Liuius infrà libro 43. hoc modo. Cenſores (flagrante bello Perſei) ita in concione edixerunt, legem cenſui cenſendo dicturos eſſe, ut præter commune omnium ciuium iuſiurandum hæc adiurarent, Tu minor annis

ſex &

ſex & quadraginta es, tuq́; ex edicto C. Claudij, Tib. Sempronij, cenſorum, ad delectum prodito, & quotieſcunque delectus erit, quem hic cenſores magiſtratum habebunt, ſi miles factus non eris, in delectu prodibis. Hinc Auguſtus eo tempore exacto, equitibus equum publicum, quo meruiſſent, reddendi poteſtatem fecit. Interdum ætas militaris non finiebatur ante exactum quinquageſimum ætatis annum. Liuius infrà libro quadrageſimoſecundo: Publius Licinius conſul ſenatuſconſultum recitari iuſsit, primum quòd bellum ſenatus Perſeo iuſsiſſet: deinde quòd ueteres centuriones quã plurimum ad id bellũ ſcribi cenſuiſſet, nec ulli qui non maior annis quinquaginta eſſet, uacationem militiæ eſſe.

Necquàm magni nominis.

Argumentum à facili ſumitur, & facilitas comparatione ducum & exercituum, multitudine & diſcrimine inferentium bella, & repellentium colligitur. Vos eſtis exercitus ueteranus, peritus, uſu confirmatus, domitor Hiſpaniæ. Romanus exercitus eſt agmen tyronum, quod uix ſemeſtre in caſtris fuit, cæſum à Gallis, ignotum ſuo duci, & eum ignorans. Ego ſum dux à prima pueritia educatus in caſtris, ſæpè pugnaui, ſæpè uici, poſtea res magnas geſsi, domui Hiſpaniã. Alpes quæ natura uidẽtur inſuperabiles, trãſij cũ exercitu. Noui exercitũ, et uiciſsim nota eſt mea uirtus,

uox,magnitudo animi exercitui. Contrà Scipio eſt dux recens,ſemeſtris,ignotus ſuis, nec noſcens ſuos.

In prætorio.

In tabernaculo imperatoris.

De ertore exercitus ſui.

Cui debebat præeſſe in Hiſpania.

Cui ſi quis demptis ſignis.

Extenuatio egregia eſt in hypotypoſi.

Quocunque circumtuli.

Amplificatio à gentium multitudine & generoſitate.

Veteranum peditem.

Conſentaneum eſt,uinci tyrones à ueteranis, recentem ducem à ueteri.

Inferimus bellum.

Amplificatio ex audacia inferentium bellum. Audacior eſt qui infert. Hoc genus *periodi hiſtoricum uocatur,carens particula circumductiua.ſicut etiam illud primo Cõmentario belli ciuilis in Cæſare:*Dixerat *aliquis leniorem ſententiam, ut primo* M.Marcellus *ingreſſus in eam orationem, non oportere antè de* Repub.*ad ſenatum referri, quàm delectus tota* Italia *habiti,& exercitus conſcripti eſſent,quo præſidio,tutò & liberè ſenatus quæ uellet decernere auderet: ut* M.Calidius, *qui cenſebat,ut* Pompeius *in ſuas prouincias proficiſceretur,*

ſceretur, nequa eſſet armorum cauſa, timere Cæſarem abreptis ab eo duabus legionibus, ne ad eius periculum reſeruare, & retinere eas ad urbē Pompeius uideretur, ut M. Rufus, qui ſententiā Calidij paucis ferè mutatis uerbis ſequebatur, ij omnes cō uicio L. Lentuli conſulis correpti exagitabantur.

Accendit præterea.

4 Argumentum ſumitur à iure, & indignitate. Prætextus iuris fingitur, quod Romani adfectent monarchiā, & uelint omnes gētes opprimere ſeruitute, et nimiū ſibi ſumant, ferant leges, & metas imperijs cōſtituant ſuo arbitrio. Iuſtum eſt autem talibus reſiſtere. Item ius habemus repetendæ Siciliæ et Sardiniæ. Et adfectus inſerūtur. Viros fortes decet iraſci ſuperbiæ, & cōtumelias corporū propulſare: Romani depopoſcerūt corpus Annibalis, et ſumūt ſibi imperia aduerſus alienos ſine modo.

Fluminumq́; Vt Iberi.

Ne tranſieris Iberum.

Mimeſis.

Tranſcendet autem.

Epanodos.

Nihil uſquam nobis.

5 Additur concluſio continens repetitionem argumenti ſumpti à neceßitate. Neceſſe eſt fortiter præliari, ut uincamus. Nam receptus nulli erunt fugientibus in terra hoſtili.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Receptum. *Perfugium.*

Si hoc bene fixum.

Clauſula, & repetitio propoſitionis.

Acrius.

Quàm neceßitas.

His adhortationibus.

Antecedentia, prælium factum ad Ticinum.

Ne cuius ſuorum popularium.

Ne quem ſuorum popularium ſe beatiorem exiſtimarent. Ne cum ullius popularium ſuorum, qui huic bello non interfuiſſet, fortuna, ſuam fortunam commutatam eſſe uellent.

Nam et lupus intrauerat caſtra.

De prodigijs luporum & apium, Alexander ab Alexandro libro 5. cap. 13.

Procuratis.

Expiatis per certa ſacrificia.

Scipio iaculatores.

Inſtructio utriuſque aciei.

Iaculatores.

Qui manu mittebant iacula breuiora pilis.

In ſubſidijs.

Subſidia propriè ſunt ultima acies, ad extremũ diſcrimen ſuccenturiata. Ea ex triarijs & robore exercitus conſtabant.

Ad ſecundam aciem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Quæ modico interuallo à prima diſtabat. Interdum tres aut quatuor acies fiebant.

Perculit.

Perturbauit, perterreſecit.

Fuga tamen.

Conſequentia prælium ad Ticinum.

Vaſa ſilentio colligere.

Mouit caſtra non conclamatis militari more uaſis. Hoc ideo fecit, ne hoſtis ſentiret caſtra moueri. Duabus uerò de cauſis uaſa conclamabantur: primum commonefaciendorum militum cauſa, ut itineri ſarcinas aptarent, ne quid ignari, imprudentesq́; præpropera feſtinatione in caſtris obliuiſcerentur: deinde ut illa cōclamatione oſtenderent fiduciam hoſti, ſignificarentq́; ſe non clàm ingredi iter metu hoſtium. Vaſorū collectio, tentoriorūq́; refixio, Græcè ἀναστρατοπεδεία καὶ ἀναζυγὴ, conclamatio uaſorum τὸ τῶν ἀναζσυγνύντων ἐπίφθεγμα dicitur.

Pontem.

Ratem, quæ erat pons, ſiue loco pontis.

In ſecundam aquam.

Cum una extremitas ratis per Romanos ab ulteriori ripa reſoluta eſſet, defluebat illa deorſum uerſus cum decurſu fluminis: & quia altera extremitas ſuperiore parte fluminis adhuc citeriori ripæ alligata erat, tota ratis

ſecundũ citeriorẽ ripã porrecta, ad eã ſe adiunxit.

Grauius peditum agmen.

Grauius impedimẽtis, quæ ferebãt, et armatura.

Inſequenti nocte.

Factum Gallorum, exemplum perfidiæ, quod factum Scipioni cauſam, Annibali occaſionem mouendi ad Trebiam caſtra præbet.

Tacito agmine.

Non conclamatis uaſis.

Ad Trebiam.

Trebiam Plinius ideo Placẽtinum cognominat, quod ut Strabo ſcribit, per Placentiã influat in Padum. Eſt enim Placẽtia in meridionali ripa Padi ſita, ad confluentem horum duorum fluminum.

Minus quàm ad Ticinũ fefellit.

Fefellit, Helleniſmus, id eſt ἔσφηλε, hoc eſt errauit, deceptus aut fruſtratus eſt. Vtitur τῷ fallo græco more neutraliter. Incipit autem dicere de rebus geſtis ad Trebiam.

Vulneris in uia iactantis.

Iactãtis neutraliter, pro eo quod iactabatur, per enallagen generum uerbi: ut Vergilius dicens,

Candidior poſtquam tondenti barba cadebat,

uſurpauit τὸ tondenti paßiuè, pro mihi qui tondebar.

Ibi cum uim. *Aliud exemplũ perfidiæ.*

Nummis aureis quadringentis.

Aureus

Aureus Romanus ab Auguſto & Nerone percuſſus tantum ferè ualet, quantum Nobilis Roſatus ex Britannia. Pendunt enim Romani illi aurei, quos dixi, binos aureos Vngaricos.

Sedentibus.

Habentibus ſtatiua.

Cum ad Trebiam.

De rebus circa Siciliã inſulasq́; Italiæ imminẽtes geſtis, ante aduentũ cõſulis Sempronij in Siciliam.

Imminentes. *Vicinas.*

Tenuerunt.

Apprehenderunt.

Circa prætorẽ. οἱ περὶ τὸν ἄρχοντα.

Qui ſuos ad curam cuſtodiæ intenderent. *Intenderent, id eſt acuerent, incitarent, cohortarentur, excitarent.*

Socij nauales.

Id eſt, nautæ & remiges. Socij nauales alij erant quàm milites, quod cũ multa alia, tum paulo pòſt probant hæc uerba Liuij: Vt ſocijs naualibus affatim inſtructam claſſem ita inopem milite habebat. Et illud infrà: Claßicos milites, naualesq́; ſocios, itẽ milites, nautasq́; diſertè ſimul nominatos diuerſos eſſe innuit. Socij nauales non pugnandi, ſed operis nautici faciendi gratia in nauibus erãt. Horum numero erãt nauium magiſtri. Liuius infrà libro 43. Sociorum naualium neminẽ, præter

 magiſtros

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

magiſtros in hoſpitia deduci æquum cenſere.

Simul itaq;.

Prælium nauale ad Lilybæum.

Sublatis armamentis.

Antemnis & uelis.

Secundum hanc pugnam.

Res geſtæ Sempronij conſulis in Sicilia, & uicinis inſulis.

In prætoriam nauem.

Prætoria nauis eſt illa qua nauigat Imperator, id eſt dux claßis.

Oppidumq; cum inſula.

Melita inſula oppidum habuit eiuſdem nominis, coloniam Carthaginienſium. Hanc inſulã iam tenent milites Rhodij, ordinis diui Ioannis, eãq; Rhodo per Turcam eiecti, inuicem Turcæ ademerunt. Nunc Malta nuncupatur.

Sub corona uenierunt.

Quemadmodũ alia mancipia coronata, alia ſub pileo, alia notatis creta pedibus uenierint, itẽ qui ſerui de lapide empti dicerentur, docet Alexãder ab Alexandro lib. 3. cap. 16.

Vibonenſi agro.

Strabo lib. 6. ſcribit, Vibonem ſitam in Brutijs à Locris conditam, ſed Brutijs ademptam per Romanos, transnominatam eſſe Vibonam Valentiã. Propterea autem quod ager finitimus portuoſus

eſt

eſt & floridus, crediderunt olim Proſerpinam illuc ueniſſe, ac legiſſe ibi flores. Indeq́; mos mulieribus fuit, ut flores legerent, ac ſerta texerẽt, quòd feſtis diebus turpe eſſet coronas emptitias geſtare.

Multis ſimul anxius.

Sempronius cõſul à ſenatu auxilium collegæ ferre iuſſus, exercitum Ariminum nauibus præmittit. Ipſe conſtitutis rebus prouinciæ ſubſequitur, et ad Trebiam ſe cum collega coniungit.

Iam ambo conſules.

Attẽtio à magnitudine apparatus atq́; periculi.

Iam ambo conſules, & quicquid Romanarum uirium erat Annibali oppoſitũ, aut illis copijs defendi poſſe Romanũ imperiũ, aut ſpem nullã aliam eſſe, ſatis declarabat.

Hæc locutio ferè ſimilis eſt illi infrà lib. 29. Libris Sibyllinis propter crebrius eo anno de cœlo lapidatũ inſpectis. Et magis illi ſuprà li. 7. Diu nõ perlitatum tenuerat dictatorẽ, ne ante meridiẽ ſignũ dare poſſet. Helleniſ. διὰ τὸ μὴ καλλιερηθῆναι.

Tamen conſul alter.

Diuerſa conſulum conſilia gerendi bellum.

Recentis animi.

Nondum experti offenſionem belli.

Terræ. Gallorum.

Laboranti. Vtenti aduerſa fortuna,

in periculo & diſcrimine conſtitutæ.

Ob recentem Boiorũ perfidiã.

Qua legatos Romanos data fide ad colloquium Mutina euocatos, contra fidem & ius gentium comprehenderant.

Defenſos. *Eſſe.*

Ii ſparſos.

Occaſio, ſiue cauſa, qua impellitur Sempronius ad decertandum omnibus copijs.

Gaudio efferri.

Oratiuncula obliqua Sempronij, ſuum conſiliũ probantis, improbantis conſilium collegæ.

Qua parte.

Narratiuncula.

Sed non eſſe. *Propoſitio.*

Cum ægro ſeneſcendum.

Seneſcendum, id eſt habendum animum languidum, imbecillem, cunctabundum, ſegnem, quali ut plurimum præditi ſunt ſenes.

Quem tertium conſulem.

À neceſſario.

Non Siciliam.

Amplificat neceßitatem comparatione.

Quantum ingemiſcant.

Πάθος à uoluntate mortuorum maiorum, per fictionẽ et proſopopœiã, qua oratiunculã cõcludit.

Stimulabat.

Aliæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Aliæ cauſæ impellentes Sempronium ad pugnandum.

Annibal.

Conſilium Annibalis de pugnando.

Percitum.

Vehemens, concitatum.

Erat in medio.

Inſidiæ ab Annibale ad Trebiam ante prœliū poſitæ. Earum deſcriptionem inchoat à topographia.

Centenos uiros ex omni pedite atq; equite.

Centum pedites, & centum equites.

Corpora curare.

Cibo & ſomno.

Ita præconium miſſum.

Vt corpora curarent: id eſt, præco circummiſſus eſt qui hoc pronunciaret. Præconium, τὸ κήρυγμα.

Ex turmis.

Equitum.

Manipuliſq;.

Peditum.

Annibal prima luce.

Stratagema Annibalis ad eliciendum hoſtem ad pugnam, pertrahendumq; ad locū inſidiarum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Hæc mandata.

Prudentia Annibalis in præmuniendo ſuos aduerſus famem & frigus: contraq́; imprudentia Sempronij.

Conſilio.

Sempronij.

Baleares.

Pugna ad Trebiam. Erant autẽ Baleares funditores.

Exciperentur.

Inciderent in ſubitò reſiſtentes.

Circumdedit peditibus.

Caſu datiuo.

Sociûm nominis latini.

Qui unà cum Romanis militabant, Latij quidem, ſed non ferendi ſuffragij comitijs, neq; magiſtratus Romæ capiendi ius habentes. De iure ciuitatis Romanæ, Quiritiũ, municipij, Latij, Italiæ, immunitatis, Alexander ab Alexandro lib. 4. capite 10. De iure Latij etiam Alciatus libro 2. cap. 21. Diſpunctionum.

Cenomanorum.

In Cenomanorum agro ſitæ ſunt Cremona et Brixia: autore Plinio lib. 3. cap. 19. Ptolemæus in eorundem agro etiam Bergomum, Veronã, Mantuam, Butrium ponit. De iiſdem Sabellicus in Enneadibus, ubi deſcribit Italiam.

Leues

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Leues armaturæ.

Baleares.

Equitatus Romanus.

Qui etiam in cornibus circundatus erat pe-
diti.

Seſe tulerant.

Vi proceſſerant, ſeſe intruſerant.

Præterlata acies.

Quando contendebat ad locum pugnæ.

Verutis.

Germanicè dreyecker

Conſternatos. Metu compulſos.

Gallos auxiliares.

Cenomanos.

In orbem utrinque.

Cum urgerentur & à fronte & à tergo, iacu-
latibus inſuper in latera Balearibus, facto orbe ali-
quantiſper reſtiterunt.

Romam tantus.

Terror ex hac clade Romam perlatus.

Ita territis.

Nouorum conſulum deſignatio.

Cæterum ne.

Hybernæ expeditiones Annibalis.

Impeditiora.

Loca, uagantib. per illa Celtiberis, &c.

Empo-

Emporium.

Oppidum, in quo erat conſtitutum forum re= rum uenalium, quò comportabantur res uenales.

Caſtelli.

Oppiduli.

Defenſum egregiè præſidiũ eſt.

Præſidium hoc loco idem eſt quod Græcè φρού ριον, id eſt propugnaculum; locus munitus: et ὄρυ μα, hoc eſt caſtellũ, munitio. Minus latinè loquen= tes, fortalicium appellant. Teutonicè, eyn feſte. *Propugnaculum hac ſignificatione uſurpat Taci= tus, de Cremona loquens, libro 19. Hiſtoriæ Augu ſtæ: Condita erat T. Sempronio et P. Cornelio con ſulibus, ingruente in Italiam Annibale, propugna culum aduerſus Gallos trans Padum agentes, & ſi qua alia uis per alpes rueret.*

Et ad prima.

Annibal cõſcenſo Apennino, tempeſtate pro= hibetur in Hetruriam tranſire.

Tranſeuntem Apenninum.

Deſcriptio tempeſtatis.

Contra enitentes.

Enitentes contra uentum.

Vortice intorti affligebantur.

Vortice, id eſt uento, qui Græcè Typhon ab accendendo nominatur. Vehementi enim impul= ſione interdum accenditur, more ardentis rotæ in gyrum

gyrũ agitatæ. Is arbores & nauigia aliquãdo com prehenſa frangit. Quare nõ eſt mirum, eum milites Annibalis intortos afflixiſſe. Vocatur uortex, ſiue quod ueluti flatus circulum, uertiginemq́; faciat, et locum ex loco mutet rapida uertigine: ſiue quia ſpecu profundiore nubis non diſsipatæ, exitu uerò angusto & meatu tortuoſo exeat. Plinius eundem etiam uibratum ecnephiam propterea appellat, libro 2. capite 48.

Intorti.

Rotati, circumacti.

Affligebantur.

Proſternebantur.

Reciprocare animam.

Attrahere animã, & reddere. Anima proſpiritu ſiue anhelitu Latiniſsimè dicitur. Propterea Cic. immortalitatẽ animorũ, non animarum dicit.

Fragores.

Rupturas, colliſionesq́; nubium.

Tandem effuſo imbre, cum eo magis accenſa uis uenti eſſet.

Regula Phyſiologorũ eſt, quæ extat apud Plinium lib. 2. cap. 27. Imbribus uentos ſopiri. Sed Liuij dictũ facile apparebit uerũ eſſe, ſi cõſiderentur diuerſæ qualitates uentorum. Alij enim humidiores ſunt, ſicciores alij, alij frigidiores. Liuius igitur de uento per ſe ſupra modũ ſicco rectè loquitur.

Nam

Nam ſiccitatem & caliditatē huius uenti illud arguit, quod Plinius aſſerit huius uenti uim cōpeſci remedio aceti in aduenientem effuſi, cui aceto frigidiſsima natura eſt. Imber aūt hunc uentum quodāmodo fouet atq; alit, et turbidiorem reddit, atq; ita eius uim auget, & ut Liuius dicit, accendit.

Aqua leuata uento.

Leuata uortice, ſiue ſtridente Typhone. De huius uenti natura hoc addit Plinius: Idem illiſu ipſo repercuſſus, correpta ſecum in cœlum refert, ſorbetq; in excelſum.

Ad alienam opem.

Ad ignem ab alijs factum.

Tendere.

Contendere.

Poſtero die.

Prælium Annibalis & Sempronij ad Placentiam.

Dextera læuaq́;.

Dextera & ſiniſtra porta principali, quæ nominantur infrà libro 34. Præter has ſolebant caſtra Romana etiam portam prætoriam & decumanam habere, & præterea portam extraordinariam. Liuius infrà libro 40. Erumpere extraordinaria porta iuſsit. Item quæſtoriam. Liuius infrà lib. 40. Legatus cum dextera ala ad quæſtoriā portam poſitus. Adhæc etiam quintanam. Liuius

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

infrà libro 41. Prætorio deiecto, direptisq; quæ ibi fuerunt, ad quæſtorium, forum, quintanamq; hoſtes peruenerunt.

Secundum eam pugnam.

Acta in Liguribus ab Annibale.

Dum hæc.

Cn. Scipionis res geſtæ in Hiſpania cis Iberum aduerſus Hannonem.

Regionis eius.

Hiſpaniæ cis Iberum.

Cum aliquot præſidijs.

Quæ diſpoſita fuere locis iuxta aut circum caſtra ſitis. Dicit enim, præſidium caſtrorum expugnatis caſtris, & ipſum ducem cum aliquot præſidijs captum eſſe. Præſidijs, id eſt φυλακαῖς, hoc eſt cuſtodijs, præſidijs ſtatiuis. Liu. infrà lib. 44. Flumen erat haud magnum propius hoſtium caſtris, ex quo & Macedones & Romani aquabantur, præſidijs ex utraq; ripa poſitis, ut id facere tutò poſſent. Duæ cohortes à parte Romanorũ erant, Marrucina et Peligna: duæ turmæ Samnitiũ equitum, quibus præerat M. Sergius Sylus legatus: & aliud pro caſtris ſtatiuũ erat præſidium, ſub C. Cluuio legato: tres cohortes, Firmana, Veſtina, Cremonenſis: duæ turmæ equitũ, Placentina & Eſſernina. De talibus præſidijs Liuius hoc loco loquitur.

Priuſ-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Priuſquam certa.

Eiuſdem res in eadem prouincia aduerſus Aſdrubalem geſtæ.

Fama accideret.

Percrebuiſſet.

In paucos præfectos.

Claßis, quod ita negligẽter atq; ſecurè, milites ſociosq; nauales uagari per agros, atq; opprimi ab Aſdrubale ſiuiſſent.

Viginti argenti talentis pacti deduntur.

Vnum talentum argenti ualebat ſexcentis aureis Italicis, hoc eſt ſcutatis uel coronatis. Hæc ergo ſumma facit duodecim millia aureorum Italicorum. Talentum auri ualebat decem talentis argenti, quod oſtendunt illa uerba Liuij infrà libro triceſimo octauo. Pro argento ſi aurum dare mallent (Aetoli) darent conuenit, dum pro argenteis decem aureus unus ualeret. Quantum ualuerit talentum, etiam illo eodem libro 38. exponit inquiens, Argenti probi duodecim millia Attica talenta dato (Antiochus) intra duodecim annos penſionibus æquis. Talentũ ne minus pondo octoginta Romanis ponderibus pendat.

Romæ autem.

Romæ & circa Romam prodigia facta, eorundemq; procuratio.

Lanu-

Lanuuij.

Vrbe Latij.

Haſtam ſe commouiſſe.

Haſtam Iunonis Soſpitæ, quæ dea ibi colebatur. Cæterùm Priſci Romani ſingulis deorum ſimulachris haſtas dabant, fortaſſe propterea quod primis atq; antiquiſsimis tēporibus ſuperſtitioſa antiquitas haſtas coluerat, aut ligna deliberata corticibus pro dijs uenerata fuerat. Quid enim alioqui Iunoni deæ non bellatrici, cum haſta negocij fuiſſet?

Puluinario.

Puluinarium hoc loco ſignificat, apparatā lecticam cum puluinari Iunoni deæ, in qua iuxta aram ſublimis eminebat, locatis ad caput faſciculis, ex uerbena, qui ſtruppi uocabantur. Illud notū eſt uel mediocriter doctis, puluinaria, aut lecticas diuorum, aut tabulata cum puluino: in quibus ſtatuæ deorum ſtabant, ut eminentiores uiderentur: aut lectulos, qui in templis in honorem deorum ſterni ſolebant: aut puluinos, in quibus ſimulachra deorum collocata recumbebant, fuiſſe. Liuius infrà libro proximo: Curatū lectiſterniū, & per triduum habitū, decemuiris ſacrorum curantibus, & puluinaria in conſpectu fuere, Ioui & Iunoni unum, alterum Neptuno & Mineruæ, tertium Marti ac Veneri, quartum Apollini ac Dianæ, quintum Vulcano ac

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Veſtæ, ſextum Mercurio & Cereri. Aliàs puluinaria etiam delubra ſignificant.

Amiternino.

Aquilano. Amiternum in Veſtinis ſitum, hodie Aquila uocatur, unde crocū præſtantiſsimū ab Aquila cognominatū ad nos deferri uidemus.

In Piceno.

In marchia Anconitana, ut nunc appellatur.

Cære ſortes extenuatas.

Sortes, id eſt ſchedulas, aut alias res in quibus ſcripta erant deæ Fortunæ oracula. Loquitur aūt hic de ſortibus Cæretanis. Præneſtinæ uerò ſortes ex robore fuerūt, inſculptis priſcarū literarum notis. Sortes Fortunæ monitu, pueri manu miſcebantur atq; educebantur. Cicero lib. 2. de Diuinatione: Hoc quidem genus diuinatiōis, inquit, uita iam cōmunis exploſit. Idemq́; paulo infrà, ſortes ſua ætate planè refrixiſſe ſcribit.

Libros.

Sibyllæ, de quibus Dionyſ. Halicarnaſſeus.

Decemuiri.

Sibyllini.

Nouendiale ſacrum.

Hoc ſacrū uel prætor urbanus, uel pontifex maximus ex ſenatuſcōſulto edicebat, idq́; uel cœleſti uoce in Albano miſſa, uel aruſpicū monitu.

Vrbs luſtrata eſt.

Vrbs

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Vrbs per Cenſores luſtrari ſue, oue, et tauro, aut uerre, tauro & ariete, quæ Suouetaurilia uocantur, ſolebat. Luſtranda urbe cenſor in magna ordinum frequentia deos imperij præſides ſolenni precatione inuocabat, ut rem Romanam uel augerent, uel in eodem ſtatu conſeruarent, circumq; urbis pomœriũ ſereno cœlo pontifices, flamines, augures, quindecimuiri ſacrorum, Salij, ſequentibus patribus & omni plebe, Gabino ritu cum ſolenni precatione procedebant.

Hoſtiæq; maiores.

Maiores bidentibus, hoc eſt, bobus. De bidentibus Gellius lib. 16. cap. 6.

Iunoni in Auentino.

Iunoni reginæ.

Lectiſternium Cære.

Lectiſternium tale quiddam fuiſſe cõijcere licet, quales erant ſtationes quæ in noſtris templis agi ſolebãt dei et diuorũ honoris cauſa: niſi quod apud ueteres Romanos ille deus, in cuius fano lectiſterniũ fuit, in ſpõda ac lecto honorificè ſtrato proponi cõſueuit. Liu. infrà lib. 40. In foris publicis, ubi lectiſterniũ erat, deorũ capita, quæ in lectis erãt, auerterũt ſe, lanaq; cum integumentis, quæ Ioui oppoſita fuit, decidit. Idẽ ſuprà lib. 5. Duũuiri ſacris faciũdis lectiſternio tũc primũ in urbe Romana facto, per dies 8. Apollinẽ La-

tonamq; & Dianam, Herculem, Mercuriũ atq; Neptunũ, tribus quàm ampliſsimè tum apparari poterat, ſtratis lectis placauere.

In Algido.

Algidũ, autore Strabone, oppidulum fuit in uia Latina. Illa enim uia ubi tranſiuit Tuſculanũ montem, inter Tuſculum oppidum, & montem Albanum deſcendit ad Algidum oppidulum. Cæterùm mons huic oppidulo imminens, duodecim millia longe ab urbe ſitus, & ager eidem oppidulo circumiectus, etiam Algidum: & ſylua uicina oppidulo ad lacum Regillũ, Algida nominatur. ad quem lacum Latini ſuprà lib. 2. ab A. Poſthumio memorabili prælio uicti ſunt. Liuius hic de Algido monte & agro loquitur.

Iuuentæ.

In colle Capitolino.

Ad ædem Herculis.

Templa Herculis Romæ uaria fuerunt, ut Herculis cuſtodis, Herculis uictoris, Herculis Muſarum. Ad hoc poſtremum templum ſpectant illa uerba Ciceronis pro Archia poeta: Iam uerò ille, qui cum Aetolis Ennio comite bellauit Fuluius, non dubitauit Martis manubias Muſis conſecrare. Quare in qua urbe imperatores propè armati poetarum nomen, & Muſarum delubra coluerunt, in ea non debent togati iudices à Muſarum honore, & à poetarum ſalute abhorrere.

Conſu-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Conſulum deſignatorum.

Acta à C. Flaminio, initio ſecundi conſulatus, inuito ſenatu.

Quę poſtea conſul, prius de conſulatu qui abrogabatur, dein de triumpho habuerat.

C. Flaminius priori conſulatu, anno quarto ante pugnā naualem Luctatij, pugnatam ad Aegates inſulam, de Gallis ciſalpinis triumphauit. Hic locus Liuij illuſtrari poteſt ex Plutarcho de uita Marcelli. Cum Flaminius & Furius conſules magnis copijs Inſubres eſſent aggreßi, cōſpectus eſt amnis qui per Picenū fluit, ſanguine fluere. Compertum etiam eſt, tres lunas apparuiſſe Arimini. Augures uerò qui conſularibus comitijs augurium agebant, affirmauerunt, uitio & contra auſpicia conſules illos creatos eſſe. Quāobrem ſenatus confeſtim mißis in caſtra literis, accerſiuit ac reuocauit cōſules, ut reuerſi quamprimum ſe magiſtratu abdicarent, præcepitq́; ne quidquam ut conſules prius contra hoſtes gererent. Has acceptas literas, Flaminius non antè aperuit, quàm prælio commiſſo fudiſſet barbaros, agrumq; eorum uaſtaſſet. Reuertenti igitur cum multis ſpolijs, non iuit obuiam populus, propterea quod uocatus non ſtatim obtemperauerat, neq; obſecutus fuerat literis, illasq́; per contumeliam uilipenderat. parumq́; abfuit, quin ei trium-

triumphus denegaretur. Cùm uerò triumphaſſet priuatum eum fecit, coactum abire conſulatu cum collega.

Amphorarum.

Amphora Germanicè ein eimer, menſura ad centum uiginti ſextarios capiens.

Alterumq́ inde conſulatum.

Septimo anno poſt priorem conſulatũ, quem cum P. Furio Philo geſſerat.

Auſpicijs ementiendis.

Obnunciandis falſis augurijs, atq; ominibus, quibus iuberetur in urbe manere. Auſpicia non tantum ſumebantur ex garritu, geſtu, guſtatu auium, ſed etiam ex fulminibus & acuminibus, autore Cicerone de Diuinatione.

Latinarumq́ feriarum mora.

Feriæ Latinæ per conſules nouos, ubi inter ſe comparaſſent, aut ſortiti eſſent prouincias, indici atq; celebrari conſueuerunt. Agebantur autem diuerſis temporibus diuerſo numero dierũ, ſed nunquã plurib. diebus quàm decẽ. Illis ferijs ſacrificiũ fiebat in monte Albano. Feriarũ diuerſa genera fuerũt, ut feriæ publicæ, priuatæ, præcidaneæ, uindemiales, æſtiuæ, ſtatiuæ, conceptiuæ, imperatiuæ, nundinæ. De quibus Gellius & Macrobius.

Conſularib. alijs impedimentis.

Vt

Vt intereſſet aut præeſſet comitijs prætorũ, ut uota anteq̃ exiret in prouinciã in Capitolio ſolenni more nũcuparet. Exprimit aũt indignationẽ ſenatus ſermocinatione aut proſopopœia.

Solennẽ uotorũ nuncupationẽ.

Solenne erat omnibus conſulibus, priuſquã in prouincias irent, uota in Capitolio ſuſcipere, ſi rẽpub. proſperè atq; feliciter geßiſſent, atq; ita paludatos cum lictoribus in prouincias exire.

Nuncupationem.

Sponſionẽ, promißionẽ. Vt Flaminius hæc omnia contẽneret, in cauſa fuit illa fiducia quod bello Gallico etiam contra auſpicia pugnauerat conſul, & uicerat egregiè.

Iouiq́; Latiali.

Qui præſidebat Latio. Conuenerunt enim ad hoc ſacrũ quotannis omnes populi Latij, qui 67 numero fuiſſe perhibentur. Hoc ſacrificium Iouis Latialis, Latiar nuncupabatur.

Solenne ſacrum.

Solenne, id eſt anniuerſarium.

Lixæ modo.

Hyperbolica comparatio.

Magis pro maieſtate.

Ironia.

Id à pleriſq; in omen magni terroris acceptum.

Nam ſi hoſtia cum ad aras ducebatur, uehementius eſſet reluctata, oſtendiſſetq́; ſe inuitam altaribus admoueri: aut ſi ab ara fugiſſet, uel percuſſa mugitũ dediſſet, aut in aliam corporis partem quàm oportebat cecidiſſet, piaculare ſacrũ & triſte auſpicium faciebat, quod quaſi inuitis dijs offerretur. Solebat enim uictima libera ſiſti ad arã, ita ut ibi nec teneretur, nec uincta eſſet, ne quid coactũ aut inuitũ dijs offerri uideretur.

FINIS LIBRI VICESIMI *primi, & Commentarioli prioris.*

L. FLORI EPITOme libri uigeſimi ſecundi, ab Vrbe condita.

ANnibal per cõtinuas uigilias in paludibus oculo amiſſo, uenit in Hetruriam, per quas paludes quatriduò, & tribus noctibus ſine ulla requie iter fecit. C. Flaminius conſul, homo temerarius, contra auſpicia profectus, ſignis militaribus effoſſis, quæ tolli non poterant, & ab equo, quem conſcenderat, per caput deuolutus, inſidijs ab Annibale circumuentus, ad Thraſimenum lacum cum exercitu cæſus eſt. Sex

millia

millia, quæ eruperant, fide ab Maharbale data, perfidia Annibalis uincta ſunt. Cùm ad nunciũ cladis Romæ luctus eſſet, duæ matres inſperatò receptis filijs, gaudio mortuæ ſunt. Ob hanc cladem ex Sibyllinis libris uer ſacrũ uotum. Dum deinde Q. Fabius Maximus dictator aduerſus Annibalẽ miſſus, nollet acie cum eo confligere, ne contra ferocẽ tot uictorijs hoſtem, territũ aduerſis prælijs militem pugnæ committeret, & opponendo ſe tantummodo conatus Annibalis impediret, M. Minucius magiſter equitum, ferox & temerarius, criminãdo dictatorem tanquam timidum & ſegnem effecit, ut populi iuſſu ei imperium cum dictatore æquaretur. diuiſoq́ꝫ exercitu, cum iniquo loco conflixiſſet, & in maximo diſcrimine legiones eius eſſent, ſuperueniente cum exercitu Fabio Maximo, ex diſcrimine liberatus eſt: quo beneficio uictus, caſtra cum eo iunxit, &

patrem eum ſalutauit, idemq́ʒ mili-
tes facere cõmilitonibus iuſſit. An-
nibal uaſtata Campania inter Caſili
num oppidũ, & Calliculam montẽ
à Fabio clauſus, ſarmẽtis ad cornua
boum alligatis, & incenſis, præſidiũ
Romanorũ quod Calliculam inſide
bat, fugauit, & ſic tranſgreſſus eſt ſal
tum: idemq́ʒ Fabij Maximi dictato
ris, cum circumpoſita urereret, agro
pepercit, ut illum tanquam prodito
rem ſuſpectũ faceret. Aemylio dein
de Paulo & Terentio Varrone con
ſulibus, & ducibus, cum maxima cla
de aduerſus Annibalem ad Cannas
pugnatũ eſt, cæſaq́ʒ eo prelio Roma
norum quadraginta quinq́ʒ millia
cum Paulo conſule, & ſenatoribus
lxxx. cõſularibus atq́ʒ prætorijs aut
ædilitijs triginta. Poſt quã cladem
cùm à nobilibus adoleſcẽtibus pro
pter deſperationẽ conſiliũ de relin-
quenda Italia iniretur, P. Cornelius
Scipio tribunus militũ, qui poſtea
Africanus nũcupatus eſt, ſtricto ſu-
per

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

per capita deliberantium ferro, iura uit pro hoſte ſe habiturũ eum qui in uerba ſua nõ iuraſſet, effecitq́ ut omnes minimè relictũ iri à ſe Italiã iureiurando adſtringerentur. Præterea trepidationem urbis, & luctũ, & res in Hiſpania meliore euentu geſtas continet. Opimia & Floronia ueſtales uirgines inceſti damnatæ ſunt. Propter paucitatẽ uerò militum, ſeruorum octo millia armata ſunt: captiui, cùm poteſtas eſſet redimendi, redempti non ſunt. Varroni obuiã itum eſt, & gratiæ actæ, quod de republica nõ deſperaſſet.

IOANNIS SAXONII

Hatteſtedij, ad T. Liuij uigeſimũ ſecundum librum Cõmentariolus.

Iam uer appetebat.

Orditur hũc librum à tempore. Nam uſitatiſſima ordiendi narrationes ratio à locis, temporibus, perſonis ſumitur.

Et nequicquam ante.

Cauſæ cur Annibal maturius mouerit ex hybernis.

Per

Per idem tempus.

Renouatur in Flaminium inuidia.

Id à domo.

Quod Flaminio iuſtum imperium, quod auſpicium eſſet magiſtratus, id eum ſolummodo à domo, publicis priuatisq; penatibus, Latinis ferijs actis, ſacrificio in monte perfecto, uotis ritè in Capitolio nũcupatis, ſecum ferre dictitabant. Ergo à contrario ſenſu, neglectis illis rebus, iuſtum imperium auſpiciumq; conſulatus non ferebat ſecum in prouinciam.

In externo ea ſolo.

Debent enim auſpicia per conſulem initiò, antequam magiſtratum ineat, & ex urbe exeat, in patria obſeruari.

Concipere.

Vota.

Augebant metum.

Prodigia.

Arpis.

Diuerſi ſunt Arpi Apuliæ, ab Arpino Latij, patria Ciceronis.

Capenæ.

Capena, autore Solino, ſita fuit prope Albam.

Herculis.

Cæretani.

Signum Martis Appia uia.

Extra

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Extra portam Capenam. Martis templa, autore Seruio grammatico, duo ſuerunt: unum Quirini, intra urbem prope portã, quaſi cuſtodis & tranquilli: alterum in Appia uia extra urbem, quaſi bellatoris, & Gradiui. Porta Appia ſiue Capena, nunc diui Sebaſtiani porta nuncupatur.

His, ſicut erant.

Procuratio prodigiorum.

Partim maioribus hoſtijs, partim lactentibus.

Vel hinc liquet, maiores hoſtias ad bidentiũ, et præterea quarũlibet lactentiũ differentiã dici.

Carminibus.

Sibyllinis.

Feroniæ.

Deæ, quæ ſub monte Soracte ad oppidum Feroniam lucum habebat, qui lucus Feroniæ dicebatur, in quo mirifico apparatu ſacri, & ſingulari religione à finitimis populis colebatur. Nudis enim pedibus per cumulum candentium carbonũ & magnum aceruum cineris tranſibant illæſi, qui ab illa dea agitabantur, conueniebatq; multitudo hominũ, tum ſolennis cœtus, qui quotannis habebatur tum illius ſpectaculi gratia.

Saturnalia.

Vt ſit nomen τεχνικὸν, τὸ Saturnalia.

Dum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Dum conſul.

Iter difficile Annibalis ex Gallia ciſalpina in Hetruriam per Apenninum, & Arni fluminis paludes.

Cum aliud longius, cęterũ commodius oſtenderetur iter.

Per Ariminum & Vmbriam, quo itinere humiliores ſunt montes.

Cogere.

Claudere, compellere in unum.

Cohibentem.

Compellentem in unum, propellentem.

Primi.

Afri & Hiſpani.

Per præaltas fluuij ac profundas uoragines.

Præaltas ac profundas, id eſt, προσαύτεις καὶ καταύτεις.

Quærentibus.

Hominibus.

Multis hominibus.

Prima acta Annibalis, & conſilia digreßi ex palude, contra Flaminium.

Quæ cognoſcenda in re erant.

Quæ cognoſcere res poſtulabat, quæ cognoſcere uſui erat.

Feſulas.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Illæ nunc ſunt uiculus propè Florentiam.

Conſul ferox.

Ferocia Flaminij, eiuſdemq́; temeraria conſilia, & cauſæ eorundem.

Ciuilibus belliciſq́; rebus.

De illis dictum eſt circa finem libri ſuperioris.

Quoq́; pronior.

Aſtu Annibalis quæſita occaſio ſequentis pugnæ.

In concilio.

Caſtrenſi.

Quinimo.

Dialogiſmo exprimit ferociam Flaminij, indignationemq́; propter uiſam uaſtationem et incendia agri Hetruſci.

Hæc ſimul.

Duplex prodigium.

Increpans.

Vultuoſe & cum indignatione, obiurgandoq́; aſperè ac ſonorè pronuncians.

Incedere inde agmen.

Acceſſus utriuſq; ad lacum Thraſymenum.

Et iam peruenerant.

Topographia.

Via tantum intereſt.

Inter montes Cortonenſes & lacum.

Ibi caſtra.

Inſidiæ Annibalis ad Thraſimenum lacum.

Ad ipſas fauces ſaltus.

Ad anguſtum aditum, ſiue meatum, qui inter montes, aut potius inter montes & lacum erat.

Flaminius cum pridie.

Imprudentia & temeritas Flaminij.

Anguſtijs.

Faucibus.

Detectæ inſidiæ.

Glareanus putat τὸ detectæ compoſitum, pro ſimplici uſurpatum. Id neſcio quomodo poßit defendi, cum ſit cõtra naturam huius uerbi compoſiti. Sententia tamen omnino illa eſt, quam uult eſſe Glareanus. Ego ſuſpicor, in contextu eſſe mendum.

Pœnus ubi.

Pugnæ ad lacum Thraſimenum deſcriptio.

Ad diſſonos clamores.

Pœnorum, qui clamores ex diuerſis locis ac partibus diuerſi accidebant.

Competeret.

Suppeteret, ſufficeret.

Noua de integro pugna exorta eſt, non illa ordinata per principes, haſtatosq́ ac triarios, nec ut pro ſignis anteſignanus poſt ſigna alia

pugnaret

pugnaret acies, nec ut in ſua legione miles, aut cohorte aut manipulo eſſet. *Hæc quò rectius intelligãtur, legenda ſunt quæ Liuius ſuprà lib. 8. de ratione, modoq; cõponendi Romani exercitus tradit, quæ illis nõ modo utile eſt, ſed planè neceſſariũ ſcire, qui hiſtorias Romanas rectè percipere cupiũt. Illum integrũ locũ adoleſcentium cõmodi cauſa, ut eum ſibi notũ eſſe debere ſcirẽt, huc adſcribendũ eſſe putaui. Sic igitur inquit: Poſtremò in plureis ordines acies diſtribuebatur. Ordo enim ſexagenos, ſiue ut alij legunt, ſexcenos milites, duos cẽturiones, uexillariũ unum habebat. Prima acies haſtati erãt, manipuli quindecim diſtantes inter ſe modicũ ſpaciũ. Manipulus leues uicenos milites, aliã turbã ſcutatorum habebat. Leues aũt, qui haſtã tantum, geſáq; gererent, uocabãtur. Hæc prima frons in acie, florẽ iuuenum pubeſcentiũ ad militiã habebat. Robuſtior inde ætas totidẽ manipulorũ, quibus principibus eſt nomẽ. Hos ſequebãtur ſcutati omnes, inſignib. maximè armis. Hoc triginta manipulorũ agmen, antepilanos appellabant, quia ſub ſignis iam alij quindecim ordines locabãtur, ex quibus ordo unuſquiſq; tres partes habebat. Earũ unãquamq; primum pilũ uocabãt. Tribus ex uexillis cõſtabat. Vexillum centũ octoginta tres, ut alij, ſex homines erant. Primũ uexillũ triarios ducebat, ueteranũ militem ſpectatæ uirtutis. Secundũ rorarios minoris*

roboris ætate, factiſq;. Tertium accenſos, minimæ fiduciæ manum. eo & in poſtremam aciem reijciebantur. Vbi his ordinibus exercitus inſtructus eſſet, haſtati omnium primi pugnam inibant. Si haſtati profligare hoſtem non poſſent, pede preſſo eos retrocedentes, in interualla ordinum principes recipiebāt. Tum principum pugna erat, haſtati ſequebātur. Triarij ſub uexillis conſidebant, ſiniſtro crure porrecto, ſcuta innixa humeris, haſtas ſubrecta cuſpide in terram fixas, ut haud ſecus quàm uallo ſepta inhorreret acies, tenentes. Si apud principes quoq; haud ſatis proſperè eſſet pugnatum, à prima acie ad triarios ſenſim referebantur: inde rem ad triarios redijſſe, cum laboratur, prouerbio increbuit. Triarij conſurgentes, ubi in interualla ordinum ſuorum principes & haſtatos recepiſſent, extēplò cōpreſsis ordinibus, uelut claudebāt uias, unoq; cōtinente agmine, iam nulla ſpe pòſt relicta, in hoſtē incidebāt. Id erat formidoloſsimū hoſti, cum uelut uictos inſecuti, nouā repente aciē exurgentē, auctā numero cernebant. Scribebātur aūt quatuor ferè legiones quinis millibus peditū, equitib. in ſingulas legiones trecenis. Alterū tantū ex Latino delectu adijciebatur. Hæc ille. Hinc animaduerti poteſt, qui manipuli leues, q primi pili, qui milites haſtati, qui principes, qui triarij, qui rorarij, qui accenſi dicti, quis numerus auxiliorū & equitum addi ſingulis legionibus ſolitus

litus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

litus fuerit. De haſtatis & principibus, ſic etiam infrà libro 30. inquit Liuius: Itaq; qui primi erant haſtati, per cumulos corporum, armorumq́;, et labem ſanguinis, quà quiſq; poterat, ſequentes hoſtem, & ſigna & ordines confuderunt. Principum quoq; ſigna fluctuare ceperunt, uagā ante ſe cernentes aciem. Cæterū ab haſtatis militib. etiam ordines haſtati ſunt denominati. Idem infrà lib. 26. Nauius ſecundi haſtati ſignum ademptum ſignifero in hoſtes infert. Idem infrà libro 42. Tertio anno uirtutis cauſa mihi T. Quintius Flaminius decumum ordinem haſtatum aßignauit. Idem ibidē paulo infrà: Hic me imperator dignum iudicauit, cui primum haſtatum prioris cēturiæ aßignaret. Princeps interdum ordinem illorum militum, qui principes uocabantur, ſignificare uidetur. Liuius infrà libro 42. A' M. Cœlio mihi primus princeps prioris centuriæ eſt aßignatus. Item Liuius infrà libro 26. Et M. Attilius legatus, primi principis ex eadem legione ſignum inferri in cohortem Hiſpanorum coegit. Cicero ad Brutum: C. Naſennius Cretenſi bello, Metello imperatore, octauum principem duxit. Aliquando uerò pro eo qui ordinem principum ducit, uidetur uſurpari. Idem infrà libro 25. T. Pedanius princeps primus centurio, cum ſignifero ſignum ademiſſet, iam hoc ſignū, et hic centurio, inquit, intra uallū hoſtiū erit.

Cæſar lib.3. Belli ciuilis: *Omnibus primæ cohortis centurionibus interfectis, præter principem priorem. Aliàs primus centurio primo pilo præeſt.* Idem *ſuprà libro* 7. *Qui alternis propè annis & tribunus militum, & primus centurio erat, quem nunc primi pili appellant.* A' *principib. principia dicuntur duplici ſenſu. Primū in acie, ut apud Terentium:* Ego hic adero poſt principia. *Secundò in caſtris: Liuius infrà libro* 28. *Tribunos & iura reddere in principijs ſinebant, et ſignum ab eis petebant, & in ſtationes ac uigilias ordine ibant.* Idē *ibidem paulo pòſt: Fugatis itaq; ex principijs, ac paulo pòſt è caſtris tribunis, etc.* Ab *his principijs ſiue tabernaculis principum nominatæ ſunt portæ caſtrorum, dextera & ſiniſtra principalis.*

Tantusq́; fuit ardor.

Probat ſigno, quanto ardore ſit pugnatum.

Donec Inſuber.

Cædes conſulis.

Infeſto.

Cum infeſta, ac in conſulem protenſa lancea.

Nihil hauſtum ex uano.

Nihil affirmare præter autoritatē probatorum autorum de numero cæſorum, & captiuorum.

Quo nimis inclinant.

Vt per uanitatem augeant clades, numerumq́; cæſorum & captiuorum.

Fabium

Fabium æqualem. *Senatorem Romanum, quẽ Polybius amore patriæ ſæpe à ueritate in ſcribenda hiſtoria diſceßiſſe adſeuerat.*

Annibal captiuorum.

Annibalis calliditas in dimittendis captiuis Latini nominis, & humanitas in inquirendo ſæpeliendi cauſa corpore Flaminij.

Romæ ad primum nuncium.

Terror ac tumultus in urbe Roma ob hãc cladẽ.

Turba in comitiũ & curiã uerſa.

Comitium foro Romano coniunctum, & uerſus orientẽ ab eo porrectũ, uel potius ipſius fori pars erat. Id ita appellatũ fuit, autore Plutarcho, quòd fœderis cõditiones ibi inter Tatium et Romulũ firmatæ, ſancitæq́; eſſent, ut ab illorum coitione nomen acceperit. Ad comitium roſtra uetera fuerũt, autore Aſconio Pediano, propè iuncta curiæ. Variæ Romæ curiæ fuerũt, curia Hoſtilia, Calabra, Saliorũ, Pompeij, Iulia, Vetus, Noua, Octauia. Cæterum cum duæ fuerint curiæ Hoſtiliæ, altera in monte Celio, altera ad comitium, loquitur hic Liuius de illa curia Hoſtilia, quæ ad confinium fori et comitij, ſeptentrionali latere ſita, roſtra uetera ante ſe habuit. In hanc curiam Hoſtiliam ſenatus de Rep. conſultaturus, ut plurimùm cõueniebat.

Magiſtratus.

Vt ſe docerent de fortuna belli & reipublicæ.

Pugna, inquit.

Hoc pronunciauit pro roſtris.

Virorum.

Qui ibi erant cuſtodiæ cauſa.

Inde uarios uultus.

Hypotypoſis, ſiue notatio.

Fœminarum.

Mirandus effectus repētini ac immodici gaudij.

Priuſquam ſatis.

Nunciatio alterius, ſed minoris cladis, eiusq; uarij effectus in animis Romanorum.

A Seruilio conſule.

Cui obuenerāt legiones, quæ Cremonæ hyberna uerant, quibus gerebat bellum in Gallia ciſalpina.

In affecto corpore.

Affecto, id eſt ægro.

Non rerum magnitudine.

Non eſſe cogitandum hanc cladem eſſe paruam, cum tantū ſint amiſſa quatuor millia equitum: ſed quia nunc amiſsis exercitib. ſint extenuatæ uires, id cladem hanc per ſe paruam, facere magnam.

Itaq; ad remedium.

Dicitur à populo prodictator Q. Fabius Maximus, & M. Minutius Rufus magiſter equitum.

Literas mitti.

In Galliam ciſalpinam ad Seruilium conſulem.

Annibal interim.

Iter

Iter Annibalis in Apuliam, & acta in itinere.

Affectus.

Confectus, æger.

Prætutianum Adrianũq; agrũ.

Hic ager unà cum Marſorum, Marrucinorum, Pelignorum, Veſtiuorum agro, hodie Apruzo uocatur. Adria duplex fuit: una in Venetia, unde ſinus Adriaticus nominatus eſt: altera, unde hic Adrianus ager nominatur, finitimus Aterno flumini. Ea fuit colonia Romanorũ. Nũc pertinet ad regnũ Neapolitanũ, geritq; inde titulũ dux Adriæ.

Intendit. *Direxit.*

Q. Fabius Maximus.

Acta Fabij dictatoris in urbe.

Plus negligentia cæremoniarum, auſpiciorumq; temeritate, quàm inſcitia peccatum.

Tò temeritate cum τῷ quàm *inſcitiaq;, nõ cum τῷ auſpiciorumq;, cõiungendum eſt: alioqui parum cõcinna oratio erit. In uerbis Plutarchi de uita Fabij eandem ſententiã exprimẽtis, nulla eſt ambiguitas. Sic enim dicit: Deinde ſumpto à dijs pulcherrimo principio, docebat populum negligentia & contemptu ducis aduerſus deum, nõ ignauia eorũ qui depugnaſſent, offenſionem belli accidiſſe.*

Tetra prodigia.

Qualia nunciata ſunt ſuprà initio huius libri,

& paulo ante finem libri ſuperioris.

Ioui ludos magnos.

Differunt ludi magni & Megalenſes, ſiue Megaleſia. Varro lib. 5. de Lingua latina: Megaleſia dicta à græcis, quod ex libris Sibyllinis accerſita ab Attalo rege Pergami, propè murũ Megaleſiõ, in templũ eius deæ. Sextus Pomp. lib. 12. Megaleſia ludos matris magnæ appellabãt. Hæc illi. Hi ludi erãt ſcenici. Nã illis exhibebãtur comœdiæ & tragœdiæ, et fiebãt in theatro. Magnos uerò ludos eodẽ Pompeio, eodem libro autore, Romanos ludos appellabant, quos in honorem Iouis, quem principem deorũ putabãt, faciebant. Cic. in Verr. lib. 7. Mihi ludos antiquiſs. qui primi Romani ſunt nominati, maxima cum dignitate ac religione Ioui, Iunoni, Mineruæq; eſſe faciendos. Iſti ludi erant non ſcenici, ſed Circenſes. Exhibebantur enim in circo uel Flaminio, uel maximo. Ludis Circenſibus edebantur uenationes uariarum ferarum, itẽ equeſtria et currulia certamina. Nec obſtat, quod Plutarchus hos ludos appellat ſpectacula muſica & Thymelica, id eſt hiſtrionica. Nam illa appendicis tantum uice ad hos ludos accedebant.

Veneri Erycinæ.

Veneris Erycinæ templa duo Romæ fuerunt, unum propè portam Collinam, quæ nunc diuæ Agnetis porta dicitur. Ouidius,

Templa

Templa frequentari, Collinæ proxima portæ,
Nunc decet, à Siculo nomina rege tenent.

Ad eam ædē matronæ quotannis uirilis membri figuram cultu diuino, magna ſacrorum pompa perferebant, quod non multum diſcrepat ab illis, quæ propè ſimili de re cōmemorat Auguſtinus de ciuitate Dei libro 6.cap.9.his uerbis: Sed quid hoc dicam, cum ibi ſit & Priapus, ſuper cuius immaniſsimum & turpiſsimum faſcinum ſedere noua nupta iubebatur, more honeſtiſsimo & religioſiſsimo matronarum. Alterū Veneris, itemq; Mentis templum, cuius hic fit mentio in mōte Tarpeio fuit. Liuius infrà: Interea duumuiri creati ſunt Q. Fabius Maximus & Attilius Craſſus ædibus dedicandis, Menti Attilius, Fabius Veneri Erycinæ. Vtraq; in Capitolio eſt, canali uno diſcretæ.

His ſenatuſconſultis.

De uere ſacro.

Duit.

Det.

Quæq; duella.

Ανανταπόδοτον, quod excuſatur per Archaiſmum. Deſideratur enim τὸ iſtis duellis.

Ex ſuillo, ouillo, caprino grege.

Plutarchus in uita Fabij addit fœtus boum.

Prophana.

Non dedicata antea dijs.

Ioui fieri.

Fieri, id eſt ſacrificari, immolari. Vergilius Cum faciam uitula pro frugibus. Item,
Lætis operatus in herbis.

Prophanum eſto.

Tanquam non deſtinatum Ioui, quanquam uere ſacro natum ſit.

Atro die.

Atro, id eſt infauſto, ominoſo, religioſo, quo aliquid ſeriæ rei, uel publicè uel priuatim, aut auſpicari, aut agere, inauſpicatum habebatur. De diebus atris Gellius & Macrobius.

Si ante id.

Quàm à quopiam, hoc eſt ab aliquibus hominibus priuatis immolatum fuerit.

Ludi magni uoti æris CCCXXXIII, millibus, triente.

Hæc ſumma diſcrepat à Plutarchi ſumma, in uita Fabij. Ea de cauſa Budæus de Aſſe libro 3. ſic dicit: Niſi error eſt apud Liuium, Plutarchus aliũ autorem ſecutus eſt. Liuius enim pro trecẽtis millibus nummûm, id eſt totidem ſeſtertijs, millia æris dicit, & de denarijs tacuit. Trientẽ autem tertiam partem aßis intellexit, qui genus nummi fuit. Hæc ille. De iſta ſuperſtitioſa Romanorum diuiſione per numerum ternarium, hæc ibidem addit Plutarchus. λόγον δὲ τῆς εἰς τοῦτο τοῦ πλήθους ἀκριβείας

καὶ διανεμῆς, χαλεπόν ἐστιν εἰπεῖν. εἰ μή τις ἄρα βούλοιτο τῆς τριάδος ὑμνεῖν τὴν δύναμιν, ὅτι καὶ φύσει τέλειος, καὶ πρῶτος τῶν περιττῶν, ἀρχή τε πλήθους ἐν αὐτῷ, τὰς δὲ πρώτας διαφορὰς, καὶ τὰ παντὸς ἀριθμοῦ στοιχεῖα μίξας καὶ συναρμόσας εἰς ταυτὸν ἀνείληφε. Id eſt: Rationem autem quare ſummam ita accuratè hoc modo diuiſerint, difficile eſt dicere, niſi quis laudare uelit uim ternionis, quia & perfectus eſt natura, & primus imparium, & initium multitudinis, primasq; differentias, & omnium numerorum elementa mixta & coagmentata in idem aſſumit. Numerum ternarium apud priſcos et abſolutum & ſacrum eſſe habitum, docent noti illi uerſiculi Vergiliani in Pharmaceutria:

Terna tibi hæc primum triplici diuerſa colore
Licia circumdo, terq; hæc altaria circum
Effigiem duco, numero Deus impare gaudet.

His per magiſtrum.

Acta Fabij extra urbem, antequam exercitũ contra Annibalem ducat.

Edixit.

Præfiniuit.

Via Flaminia.

Cicero in Philippicis: Tres uiæ ſunt ad Mutinã, à ſupero mari Flaminia, ab infero Aemilia, media Caſſia. Flaminia igitur Roma itur Ariminum

per Otri-

per Otriculum, Narniam, Fulgineum, Nuceriam, Callium, Fanum fortunæ, Piſaurum, eratq; uia conſularis.

Literæ ab urbe.

Mandatur Cn. Seruilio conſuli claßis.

Circa portum Coſſanum.

Qui eſt in Hetruria.

Præſiderent.

Præſidio eſſent.

Dictator exercitu.

Fabius ingreſſus iter, exercitum in hoſtem ducit.

Per agrum Sabinum.

Ex uia Flaminia.

In uiam Latinam.

Hæc uia exit à porta eiuſdem nominis, in Latinos populos ducens. Porrigitur autem per Labicanum oppidum, ſiue Valmontonum, uſq; ad Caſinatem diui Germani ſaltum, coniungiturq́; cum uia Appia ad Caſinum oppidum, X I X. ſtadia à Capua diſtans. Hæc uia media eſt inter uiam Valeriam & Appiam.

Quo primùm die.

Orditur res geſtas Fabij Maximi contra Annibalem, incipitq́; ab ipſo initio Cunctatorem deſcribere per ἠθοποιΐαν, ſeruietq́; in eo deinceps decoro perſonæ Fabij, ſicut etiam Annibalis in effingenda

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

genda eius ſimulatione & calliditate.

Tacita cura animum incenſus.

Helleniſmus. Grammatici Synecdochen appellant, ut Nuda genu. Hæc forma loquendi in lingua Latina eſt uſitata, non in oratione ſoluta, ſed tantum poetis. Exprimit autem hiſtoriographus cogitationes Annibalis, tanquã per dialogiſmum.

Tentare animum.

An poſſet eum à conſtantia, et non dimicandi propoſito deducere, ad pugnamq; elicere.

Statio.

Cuſtodia, præſidium, excubiæ.

Neq; uniuerſo periculo.

Noluit ſemel periclitari de ſumma rerum, depugnando omnibus copijs.

Summa rerum.

Vtri ad extremum uictores facti, alteris imperarent.

Parua momenta.

Paruæ inclinationes, exiguæ uictoriæ, quæ eſſent parui momenti.

Finitimorum receptu.

Equitum illa leuiſq; armaturæ ſtatio, milites qui pabulum & ligna petebant, quia non procul abibant à caſtris, facile recipiebat, & in recipiendis eis tuto loco, utpote ſub ſuis caſtris, leuib. prælijs cum Pœnis decertabat.

Sed

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Sed non Annibalem.

Notatione etiam depingit ferociam magiſtri equitum.

Præcipitandam.

Perdendam, euertendam.

Rapiduſq́ꝫ.

Inconſideratè feſtinans.

Pro cunctatore ſegnem.

Catachreſis.

Annibal ex Arpis.

Annibalis ex Apulia in Samnium tranſitus.

Beneuentanum.

Beneuentum ſecundus Otho imperator, natione Saxo, propterea quod prælio, quo cum Baſilio & Conſtantino fratribus, imperatoribus Conſtantinopolitanis, de poſſeſsione Calabriæ, ad Baſentellum depugnauit, Beneuentani initium fugæ fecerant, direptum exuſsit. Otho enim eo prælio uictus, cum fuga ad mare delatus eſſet, à piratis fuit captus. Sed beneficio linguæ Græcæ, quam didicerat, ex illorum poteſtate, cum eis ſe alium eſſe perſuaſiſſet, euaſit.

Inter multitudinem.

Cauſa, ſiue occaſio tranſeundi ex Samnio in Campaniam.

Capuæ.

Capua nunc alio loco ſita eſt quàm olim.

Cingi-

Cingitur hodie ferè dimidia ex parte Vulturno flumine. Olim poſita fuit eo loco, ubi nunc ſitus eſt diuus Petrus. Ea urbs hodie plateas habet mirificè pulchras & rectas. Quondam caput fuit regni Neapolitani, quod uerſiculus ſupra fores curiæ ſcriptus ſignificat:

Eſt regni Capua clauis, crux horrida prauis.

In agrum Caſinatem.

Subiectum oppido Caſino, cuius ſuprà in deſcriptione uiæ Latinæ mentionem fecimus.

Eum ſaltum.

Caſinatem, qui hodie à diuo Germano nomen habet. In mõte Caſino eſt monaſterium, ſepulchro diui Benedicti, & diuitijs celebre. ad radices uerò eius ſitus eſt diuus Germanus.

Ad opem ferendam ſocijs.

Socijs, id eſt Campanis.

Sed Punicum abhorrens ab Latino nomen.

Cum id nomen Pœnus malè pronunciaſſet.

Per Aliſanum.

Aliſæ ſunt in Samnitibus, nomen etiamnum retinentes.

Calatinumq́ꝫ.

Calatiam, Caſinum, Calenum, ex agro uel Latino, uel Hernico, uel Labicano denominata, ſcribit Plinius.

Cale-

Calenum.

In Campania. Calenum nunc Carinula nuncupatur.

Caſilini.

Id ſitum eſt ſuper Vulturno flumine.

In agrum Falernum.

Qui Caleno uicinus eſt.

Vſq; ad aquas Sinueſſanas.

Aquas, id eſt balneas. Sinueſſa in littore Campaniæ ad ſinum à Miſeno ſeptentrionē uerſus uergentem, ſita eſt. Plinius libro 31. In eadem Campaniæ regione (in qua ſunt Baiæ) Sinueſſanæ aquæ ſterilitatem fœminarum, & uirorum inſaniam abolere produntur.

Nec tamen is terror.

Perſtringit locum communem de clementer imperando. Item iuſtis, moderatis, continentibus magiſtratibus, libentius obtemperari.

Exurebaturq; amœniſſimus Italiæ ager.

Occaſio nouæ inſolentiæ & ſeditionis Minutij aduerſus dictatorem. De amœnitate agri Campani Cicero contra Rullum, Strabo, Plinius. Campania noſtro ſeculo terra laboris uocatur. Eam appellationem toti regioni à parte eius inditam exiſtimauerim, id eſt à Laborinis campis à Plinio celebratis.

Specta-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Spectatum huc.

Repræhenſio cõſilij dictatoris de nõ dimicando. Eſt autẽ iſta incuſatio dictatoris, generis iudicialis, iuridicialis ſtatus. Propoſitio eſt, Male facit dictator quod non ſinit nos pugnare. Ordi tur autem Minutius orationem ab ipſa propoſitione figurata ironia, rapitq́; dictatorem in inuidiam, ſumendo πάθος à præſenti calamitate ſociorum, ob oculos uerſante.

Ad rem fruendam oculis.

Ad capiendam uoluptatem ex iſto ſpectaculo.

Nec ſi nullius.

Argumentatur ab inhoneſto, ſiue à dedecore, & ſimul indignationem mouet comparatione.

Ab extremis orbis terrarum terminis.

Hyperbole apta ad exaggerãdã indignitatẽ rei.

Præter quam oram.

Campaniæ, quæ omnium orarum Italiæ eſt amœniſsima.

Saguntum.

Procul ſitam, quæ non eſt colonia ciuium Romanorum.

Deos ciebamus.

Teſtabamur.

Fumus ex incendijs. Enargia hyperbolica, augendæ inuidiæ gratia adhibita.

Per æſtiuos ſaltus.

In quibus pecus in æſtate oberrans paſcitur.

Conditi nubibus.

Quæ frequenter obſident cacumina montiũ, quæ quando ſublimiora ſunt, ſæpe ſupra illas extant. Fabius igitur iuga montium cum exercitu peragrans, tegebatur nubibus, ibatq́; interdum per nubes, ita ut humi per nebulam imus. Hoc ita eſſe ſciũt illi, qui Alpes aut alios montes ſublimes tranſcenderunt.

Si hoc modo.

Ab exemplis contrarijs ueterum ducum, & primum ab exemplo Camilli argumentatur.

Hic nouus Camillus.

Inſignis dictator ac ſingularis, in extremo diſcrimine quæſitus. Antonomaſia.

Sed uir. *(Camilli.*

Locupletatio exempli à uirtute & celeritate

Ianiculum.

Ianiculus é ſeptem collibus unus, qui etiã hodierno die ſunt intra mœnia urbis, trans Tyberim eſt. Is tamen nõ totus intra muros eſt, parte per illos excluſa. Nunc uocatur Montoreo, id eſt mons aureus.

Buſta Gallica. *Ab his nunc Romæ nomen habet ædes diui Andreæ, cognomento ad buſta Gallica, Italicè en portugallo.*

Citra

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Citra Gabios.

A Gabijs oppido ad uiã Prænestinã, uicino urbi nomẽ habet porta Gabiuſa, quod illuc recta mitteret. Nunc Gallicanũ nũcupatur oppidũ illud.

Quid poſt multos annos.

2. Ab exemplo L. Papyrij Curſoris. De furcis Caudinis, itemq; de Papyrij rebus geſtis ſcribit hiſtoricus ſuprà lib. 9. Sunt aũt furcæ & furculæ Caudinæ nihil aliud, quàm illud iugum ſub quod ignominiæ cauſa miſſi ſunt Romani à Samnitibus, ad Caudiũ oppidũ in Hirpinis, loco undiq; montibus, ſaltibus & hoſtibus cincto depræhenſi. Iugum quemadmodũ fieri ſolitũ ſit, docet Liu. ſuprà lib. 3. Vt exprimatur tandem confeſſio, ſubactam, domitamq; eſſe gentem, ſub iugum abituros. Tribus haſtis iugum fit, humi fixis duabus, ſuperq; eas tranſuerſa una deligata. Sub hoc iugo dictator Aequos miſit.

Luceriam.

Hæc, & Venuſia, coloniæ ſunt Dauniorũ in Apulia, autore Plinio. Diuerſa eſt Nuceria in Campania, & in uia Flaminia.

Modo conſuli Luctatio.

Tertiò ab exemplo C. Luctatij.

Stulticia eſt.

Concluſio epiphonematica, & gnomologica, id eſt ſententioſa.

Non his ſenſibus.

Cogitationibus, conſilijs, tali affectione animi.

Hæc uelut concionanti.

Effectus orationis.

Voluebantur.

Audax metaphora.

Ferebant.

Oſtendebant, dictitabant, præ ſe ferebant.

Vt Annibal.

Effectus cunctationis Fabij.

Ab ſpe ſumma.

Cum uideret ſe id quod præcipue ſperauerat, aſſequi nõ poſſe, ut Fab. prælio ſecũ decertaret.

Ea regio.

Ager Falernus, & reliqua Campania.

Arbuſta.

Arbuſta ſunt diuerſarum arborum uel utilitatis, uel amœnitatis cauſa, in hortis, aut extra hortos conſitarũ nemuſcula & ſyluulæ, ut cum uno in loco cõſitæ ſunt Cornus, Populus, Tilia, Acer, Ornus, Carpinus, Quercus, Vlmus, Atinia. Ea conſitio plerũq; fit uitium cauſa, de qua Columella.

Hac per exploratores.

Occaſio, aut potius cauſa ſequentis paulo infrà uaframenti Annibalis.

Rediturum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

In Samnium.

A'Campano agro.

A' Capuano agro, quia Falernus ager eſt pars Campaniæ.

Iugis iïſdem.

Maßici montis.

Miſſo exploratum.

L. Hoſtilius Mancinus quadringentis equitibus præfectus, interitu ſuo docet, qui ſoleat eſſe exitus inobedientiæ & temeritatis.

Quàm tutò.

Pro τȣ̃ quàm tutißimè.

Recipere ſeſe.

Redire in tutum.

Ad caſtra.

Annibalis.

Omni parte uirium.

Vt integritate uirium, numero equitum, &c.

Appiæ.

Appiæ uiæ, quæ Roma initium à porta eiuſdem nominis capiens, per Albæ & Ariciæ ruinas ad Pontinam paludem perducit, & ad Tarracinam mari cõiungitur: inde per Fundos, Molas, Sinueſſam, mediumq; campum Stellatem, & poſtremò Brunduſium uſq; protenditur.

Incluſus.

Quia præſidia Fabij in monte Callicula &

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Caſilini eum prohibebant ex agro Falerno per anguſtias in Samnium redire.

Intra Formiana ſaxa.

Saxa, id eſt montes. Metalepſis, aut Catachreſis. Vult enim dicere, montes ſteriles.

Linterni.

Illic poſtea in uoluntario exilio mortuus Scipio maior ſepulchrum habuit.

Nec Annibalem fefellit.

Inſigne uaframentum Annibalis. Id illuſtri deſcriptione depingit hiſtoricus.

Caſilinum.

Nunc Caſtellucium appellatur.

Præſidio exceſſere.

Deſeruerunt locum, cuius tuendi cauſa illic collocati erant.

Per ſaltum.

Calliculam montem.

Sub iugo montis.

Calliculæ.

Leuem armaturam.

Annibalis.

In Larinate agro.

Larinum oppidum eſt Apuliæ.

Inde ſacrorum cauſa.

Fabius Romam proficiſcens, magiſtro equitum interdicit, ne ſe abſente pugnet.

Prin-

Principio æſtatis.

De rebus geſtis in Hiſpania ſecunda æſtate huius belli, inter Aſdrubalem & Cn. Scipionē, & primum de prælio nauali ad oſtium Iberi fluminis.

Carthagine.

Noua.

Nouorum auxiliorum.

Gentium Hiſpanicarum, quæ ſe coniunxerant cum Aſdrubale.

Ad ſtationem.

Nauium.

Exaudito.

À claßiarijs Aſdrubalis. Deſcriptio tumultuoſæ feſtinationis.

Oras.

Anchoralia.

Haud ſanè impenetrabiles.

Cum facilè poſſent perfringi.

Neq; id.

Effectus huius uictoriæ.

Sparti.

Spartum herba ſponte naſcens, iuncus propriè eſt aridi ſoli, & ſeri non poteſt. Eius magna copia proueniebat circum Carthaginem nouam. Vſus eius ceptus eſt à Pœnis, cum primum Hiſpani arma intulerunt. Hinc

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Plinius ſcribit ſtrata ruſticis in Hiſpania, hinc ignes faceſq́;, hinc paſtorum ueſtem, hinc calceamenta fieri ſolita. Funes inde factos non lædi aut corrumpi aquis. In ſicco præferri funes è canabi. Spartum itaq; eſſe in uſu omnibus terris, nauium armamentis, machinis ædificationum, alijsq́; deſiderijs uitæ. Ex hac herba puto fieri fiſcellas, in quibus nunc ficus ex Hiſpania ad nos perferuntur. Sunt tamen qui exiſtiment id fruticem Geniſtam eſſe, unde illæ fiunt. Plinius dubitat, an geniſta ſit illud, quod Græci Sparton appellant.

Qui Iberum incolunt.

Qui incolunt cis Iberum, aut qui Iberum accolunt.

Quietum inde.

Res geſtæ terra eadem æſtate in Hiſpania.

Legatos obſideſq́.

Legatos, id eſt uicarios, quos uulgò locumtenentes appellamus.

Hoc ſtatu rerum.

Aduentus P. Scipionis proconſulis in Hiſpaniam prouinciam ſuam.

Eo uinculo.

Inſignis perfidiæ exemplum, Aceducis factum.

Nunc cis Iberum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Illud cis dicitur reſpectu Sagunti & Carthagienſiũ. Romanis illud cis erat trans Iberum.

Arcem tutam.

Metonymia pro τῦ perfugium, quod ipſe ſubijcit.

Obligat fidem.

Vt uiciſsim habeatur & ſeruetur fides.

Non ad cætera Punica ingenia.

Hoc per collationem dicitur Græca phraſi, οὐ κατὰ τὰς ἄλλας λυβικὰς φύσεις. id eſt, non cæterorum Punicorum ingeniorum more.

Hæc in Hiſpania.

Concludit de rebus Hiſpanienſibus eius æſtatis, & redit ad Italicas.

Ita contempta.

Fabius dictator apud ſuos male audit, tribus de cauſis.

Vtiq; poſtquam.

Prima cauſa infamiæ & inuidiæ.

Læto.

Quia Minutius ſuperior fuit.

Quàm proſpero euentu.

Quia prope par clades utrinque accepta eſt. Annibal enim ſex, Minutius quinque millia amiſit.

Pugnatum fuerat.

De ea pugna paulo pòſt commemorabit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Vna fraude.

Secunda cauſa inuidiæ.

Ager dictatoris.

Quem habuit ad Caſilinum, quod comprobant hæc uerba Liuij infrà in oratione Marci Metelli tribuni plebis: Campanum, Calenumq́;, & Falernum agrum peruaſtatos eſſe, ſedente Caſilini dictatore, & legionibus populi Romani agrum ſuum tutante.

Altera ipſius facto.

Tertia cauſa inuidiæ.

Quia non expectata in eo ſenatus autoritas eſt.

Vtrum eſſent cum Annibale permutandi captiui, nec ne. Permutauit enim eos Fabius inconſulto ſenatu.

Plus reciperet.

Captiuorum.

Argenti pondo bina & ſelibras in militem.

Binas libras ſiue minas, & dimidiam, hoc eſt in ſingulos milites uiginti quinq; coronatos.

Tardius rogaretur.

Rogaretur, id eſt decerneretur. Cicero: Illo die mihi pernicies, Gabinio & Piſoni prouincia rogata eſt.

Inuiolatum ab hoſte agrum.

Situm ad Caſilinum.

Fidemq́ publicam.

Quam Annibali dederat de ſoluendo argento pro captiuis, quos ipſe plures quàm Annibal recepiſſet.

Annibal pro Gerionis.

De rebus geſtis magiſtri equitum aduerſus Annibalem abſente dictatore, quæ una cauſa inuidiæ ex tribus extitit in dictatorem, ſicut ſuprà dictum eſt.

In ſtatione erat.

Erat in ſtatione cum expeditis militibus, paratis omni momento ad dimicandum.

Callidiora.

Temeraria, ferocia.

In caſtra relicta.

Cùm Annibal emiſiſſet duas partes exercitus frumentatum.

Ipſe autem.

Annibal.

Per auerſa caſtra.

Per portam decumanam auerſam à caſtris hoſtium.

Iamq́ artibus Fabij.

Fabij cunctatione ſecurior erat factus Annibal, ut quaſi nullo periculo imminente, partem exercitus frumentatum emitteret. Fabij cuncta-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

ctatio eum propè adduxerat in eam conſuetudinem, ut etiam ipſe fermè ſedendo & cunctando bellum gereret, nec prælium ab Romanis expectaret. Ratio enim quare nõ auſus fuerit acie certare, fuit, quod iam more Fabiano gerebat bellum, & quod pars exercitus ea de cauſa aberat. Ceterũ τὸ q;, in Iamq;, pro enim accipi uidetur.

Duo caſtella.

Ambiguum eſt, utrum hic caſtella pro oppidulis, an pro eius generis caſtellis, qualibus Pompeium Cæſar ad Dyrrachium cinxit, quæ Liuius interdũ præſidia appellat, accipias. Mihi uidentur accipienda pro præſidijs, ſiue munimentis, ſiue propugnaculis, ſiue locis munitioribus, quibus milites cuſtodiæ et præſidij cauſa circum caſtra diſpoſiti erant.

Admodum.

Ferè, plus minus: ac ſi diceret, Ad quinq; millia Romanorũ cæſa. Niſi malis accipere pro omnino, aut ad ſummum. Prior interpretatio mihi uerior uidetur.

Tum M. Metellus.

M. Metellus criminandis dictatoris ad plebẽ, extollendis magiſtri equitum rebus geſtis, efficit ut ei imperium cum dictatore æquetur.

Id unum enimuero.

Orditur ab occaſione.

Rei

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Rei bene gerendæ.

Per magiſtrum equitum.

Et in ducendo bello.

Res geſtas & cõſilia Fabij ordine enumerata calumniatur, ſubiectis inuidiæ concitandæ augendæq; cauſa, falſis cauſis finalibus, & breuibus ſimilitudinibus & auxeſibus, extollendisq; rebus geſtis magiſtri equitum. Ita hoc Metelli artificium calumniandi in quatuor rebus conſiſtere uidetur.

Conſulũ alterũ in acie cecidiſſe.

C. Flaminium.

Alterum ſpecie claſſis.

Cn. Seruilium.

Propè in cuſtodia habitum.

Auxeſis.

Quo iam tanquam.

Breuis ſimilitudo.

Clauſos propè.

Alia auxeſis.

Tanquam hoſtibus captiuis.

Alia breuis ſimilitudo inuidioſa.

Vt obſidione.

Alia breuis ſimilitudo.

Quas ob res.

Concluſio de æquando imperio.

Ne ita quidem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Vt maximè æquatum ſuerit imperium.

Dictator concionibus.

Excuſatio, ſiue reſponſum Fabij in ſenatu.

In actione.

Habenda oratione.

Popularis.

Gratus populo.

Cum plebis concilium eſſet.

Cùm conueniſſet plebs in concionem.

Vnus inuentus eſt.

Quibus artibus C. Terentius Varro emerſerit, quo conſule duce & autore poſtea pugnatum eſt ad Cannas.

Liberalioris.

Minus ſordidæ.

Togaq́;.

Metonymia, ſignum pro ſignato. Toga, id eſt negotia forenſia. Eſt enim toga, autore Cicerone in Piſonem, pacis inſigne, & ocij.

Proclamando.

Agendo cauſidicum & rabulam. Cicero: Non enim cauſidicum neſcio quem, neq; proclamatorem aut rabulam conquirimus.

Plebeia.

Quæ minor ædilitas uocatur.

Et curuli.

Quæ appellatur maior ædilitas.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Auram fauorabilis populi.

Gratiam fauentis populi. Aura pro gratia, metaphoricè. Ea translatione etiam Germanicè utimur, dicendo: Er hatt guoten wind bey dem gemeinen mann.

Vnus gratiam tulit.

Vnus ex illis omnibus qui criminabantur dictatorem. Populus enim hunc ideo paulo pòst conſulem faciet.

Omnes eam.

Tolerantia & patientia Fabij.

In ſe ſæuientis.

Aequantis ſecum imperio magiſtrum equitum.

Minutius uerò.

Gloriatio Minutij ob æquatum imperium.

Itaq; quo die.

Quomodo æquato imperio ſint uſi.

Quæcunq; temeritas collegæ.

Illum enim plus fortunæ, quàm conſilio confiſurum eſſe.

Duplex inde.

Occaſio ab Annibale quæſita, pugnandi cum Minutio, & poſitæ inſidiæ.

Liberam.

Quæ iam non poſſet amplius coherceri à Fabio,

Capta-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Captaturum.

Circumuenturum, illecturum in fraudem, in inſidias.

Tumulus.

Topographia.

Veſtitum.

Metaphoricè, pro obſitum.

Et erãt in anfractib. cauæ rupes.

Hoc explanant uerba Polybij, ſic de eadem re dicentis: Cum enim loca circũ tumulum nuda, multos & uarios anfractus ac cauernas haberent, emiſit noctu in maximè idoneas latebras, ducenos & trecenos, equites quidem quingentos, peditum uerò leuis armaturæ ad ſummum quinq; millia.

Egreſſi.

E` cauis rupibus.

Tam aperta.

Nuda ſyluis & uepribus.

Auertit oculos.

A` cauis rupibus ad tumulum.

Primo ſtatim.

Pugna improuida Minucij cum Annibale.

Vanis animis.

Vana audacia.

Conſerto agmine.

Coniuncto equitum agmine cum peditibus

leuis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

leuis armaturæ,itaut eos ponè ſequerētur equites.

Præoccupatum.

A' Pœnis.

Inferiore loco.

Ex inferiore loco.

In ſuccedentem.

In ſequentem in adſcenſu tumuli.

Peditum acies.

Grauis armaturæ in legionibus.

Inter perculſos.

Inter pedites leuis armaturæ & equites.

Tunc Fabius.

Fabius Minutium,eiusq; exercitum eripit ex diſcrimine.

Deprehendit fortuna temeritatē.

Deprehendit,id eſt coarguit, qua ſignificatione Græci uerbum ἐλέγχω uſurpant. Alludit autē Fabius ad illud quod paulo antè dixit, Omnia fortunam habituram, quæcunq; temeritas collegæ habuiſſet.

Velut cœlo.

Præter omnem expectationem, præſente benignitate deorum.

Ad integram aciem. *Fabij.*

Voluentesq́ orbem.

Pugnantes in orbem.

Minucius conuocatis.

Magiſter equitum redit ſub imperium, auſpiciumq; dictatoris.

Sæpe ego.

Gnome Heſiodia. Noti ſunt uerſiculi Heſiodi, quorum ſententia hic refertur. Ideo eos huc non adſcripſi.

Maieſtate. *Dictatoria.*

Profecti.

Ex caſtris Minucij, quæ mille quingentos paſſus à Fabij caſtris diſtabant.

Tribunal.

Quod erat circa prætorium.

Oneratus magis, quàm honoratus. *προσονομασία.*

Hos ordinibus ſuis.

Vt tribunos, centuriones, militumq; unumquenque ſuum locum in exercitu, quem hactenus tenuerunt, retinere ſinas. Ne quem exautores, aut inferiore ordine atq; loco militare iubeas, propter noſtram contumaciam.

Romæ, ut eſt perlata.

Fama de hoc facto Fabij, et Romæ, et apud hoſtes.

Cum Romanis.

Emphaſis, ſiue epitaſis: id eſt cum gente bellicoſa & acerrima.

Tandem eam nubem.

Allegoria, id eſt Fabium qui hactenus exercitum

per

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

per iuga montium duxit, tandem irritatũ ab Annibale, uim ſuam aduerſus eum declaraſſe. Cæterum quomodo nubes, ſine translatione loquendo, procella ſollicitatæ imbrem dent, diſcendum eſt à ſcriptoribus Meteororum.

Dum hæc.

Seruilij conſulis res geſtæ claſſe, & aduerſa fortuna in Africa.

Ab incolentibus circa eam.

Ab incolentibus uicinas inſulas.

Decem talentis argenti.

Sex millibus coronatorum.

Literisq́; Fabij.

Fabius exacto iam propè tẽpore dictaturæ, exercitum Cn. Seruilio, & M. Attilio Regulo conſulibus tradit.

Augendæ titulum imaginis poſteris. *Vt poſteri Fabij imaginẽ eius ut dictatoris, nõ ut prodictatoris oſtentarent. Minus multo erat fuiſſe prodictatorẽ, quàm dictatorẽ: ſicut multo minus eſt eſſe procõſulẽ, aut proprætorẽ, quàm conſulem aut prætorẽ. Prodictatura, proconſulatus, proprætura, non ordinarij, ſed uicarij magiſtratus erant. Præterea procõſulis et propraetoris imperiũ tantũ extra urbẽ, et in prouincijs ualuit: erãtq́; ſæpe procõſules et proprætores, qui cõſulatum & præturam nunquam geſſerant. Omnes*

currules magiſtratus ius tribuebant gerenti pro=
dendæ imaginis poſteris,ut ſi gerens eſſet ignobi=
lis,fieret & ipſe & eius poſteri nobiles. Sin nobi=
lis, ut augeret & ſuã & poſterorum nobilitatem.
Currules magiſtratus tribuiſſe gerenti ius proden
dæ ad poſteros imaginis,probant uerba Ciceronis
lib.7.in Verrẽ,ubi aſſerit,ſibi,quod ſit factus edi=
lis currulis , eſſe datum ius , & imagines ad me=
moriã poſteritatemq́; prodendam.Et in priori o=
ratione contra Rullum ad populum, ipſe deſigna
tus conſul dicit in more eſſe,ut qui beneficio popu
li imagines familiæ ſuæ,hoc eſt currules magiſtra=
tus cõſecuti ſunt , ij prima cõcione populo gratias
agant.Currules magiſtratus etiã auxiſſe nobilita=
tẽ eorum qui antea eſſent nobiles,indicio eſt,quod
ſingulæ familiæ ita ſe cæteris nobiliores eſſe demõ
ſtrabant , ſi plures eius generis magiſtratus geſ=
ſiſſent,aut triumphos adepti eſſent. Ita Suetonius
probat gentẽ Claudiam nobiliſsimã eſſe,quod duo
de triginta conſulatus,dictaturas quinq;,cenſuras
ſeptem,triumphos ſex, duas ouationes adepta fue
rit.Eodem etiã modo claritatem Domitiorũ oſten
dit,cõmemorando eos functos eſſe conſulatibus o=
cto, triumpho cenſuraq́; duplici . Fabij igitur po=
ſteri,qui alioqui nobiles futuri erãt,cum eſſent pa
tricij,ſuam nobilitatem aucturi erant nominando
hunc Fabiũ dictatorem,non prodictatorem,iſtũq́;
titulum adijciendo eius imagini. Imaginibus enim
clarorum

clarorum uirorum, ſplendor & uetuſtas familiarum ſignificabatur, ſicut apud nos inſignibus ijs quæ clypeum & galeam uocamus. Imagines Romani & expreſſas effigies maiorum ſuorum, adſcriptis titulis honorum quibus functi eſſent, domi in atrijs, aut alia celebri ædium parte, ad decus & ornamentum familiæ collocatas habere ſolebant. Illæ plerunq; cereæ, interdum marmoreæ, uel æneæ eſſe ſolebant. Has feſtis diebus laureis ſertis, et floribus ornare, illorumq́; quorum imagines eſſent diem natalem quotannis celebrare, contráq; in luctu, quaſi conſcias mœroris pulla ueſte induere, eiſdem in funus productis, & longa ſerie mortuũ comitantibus, pompã exequialem, cum aliquis agnatus deceßiſſet, propterea quod familiæ decora repræſentabant, exornare conſueuerunt. Propter harum imaginum copiam, & titulorum imaginibus additorum præſtantiam & ſplendorem, nobilitas tumebat. Iuuenalis Satyra 6.

Sit formoſa, decens, diues, fœcunda, uetuſtos
Porticibus diſponat auos, intactior omni
Crinibus effuſis bellum dirimente Sabina,
Rara auis in terris, nigroq́; ſimillima cygno,
Quis feret uxorem, cui conſtant omnia? malo,
Malo Venuſinam, quàm te Cornelia, mater
Gracchorum, ſi cum magnis uirtutibus affers
Grande ſupercilιũ, et numeras in dote triũphos.
Tolle tuum precor Annibalem, uictumq́; Syphacẽ

In caſtris,& cum tota Carthagine migra.

Idem Satyra 8.

Stẽmata quid faciunt? quid prodeſt Põtice longo
Sanguine cenſeri, pictosq; oſtendere uultus
Maiorum? & ſtantes in curribus Aemilianos?
Et Curios iam dimidios? naſumq; minorem
Coruini? & Galbam auriculis, naſoq; carentem?
Quis fructus generis tabula iactare capaci
Fumoſos equitum cum dictatore magiſtros,
Si coram Lepidis malè uiuitur? effigies quò
Tot bellatorum,ſi luditur alea pernox?&c.

Idem ibidem.

Tota licet ueteres exornent undiq; cæræ
Atria:nobilitas ſola eſt,atq; unica uirtus.

Idem eadem Satyra,de titulis qui adſcri-
bebantur imaginibus.

Ergo ut miremur te, non tua, primùm aliquid da
Quod poßim titulis incidere,præter honores:
Quos illis damus,et dedimus,quibus omnia debes.

Conſules M. Attilius.

Res geſtæ M. Attilij & Cn. Seruilij conſulum,cõtra Annibalem.

Carpentes agmen.

Diminuentes agmen Annibalis, aliquos ſubinde ex illo excipiendo, aut interficiendo.

In caſum uniuerſæ dimicationis.

Non

Non depugnabant omnibus copijs.

Cum ad Gerionem.

Munificentia Neapolitanorum in Romanos.

Vt dicerent.

Oratiuncula eorundem in offerendo dono.

Agriſq; ſociorum.

Neapolitani etiam erant ſocij Romanorum.

Legatis gratiæ.

Continentia Romanorum in non accipiendo dono, & humanitas, comitasq; in non ſpernendo toto dono: eorũdemq; prudẽtia et animi magnitudo in alijs quibuſdam rebus adminiſtrandis.

Aeris grauis uiginti millia.

Liuius ſuprà libro 4. Quia nondum argentum ſignatum erat, æs graue plauſtris quidam ad ærarium conuehentes, ſpecioſam etiam collationem faciebant. Aeris grauis, id eſt nummorum rudium & informium, autore Budæo. Illi nummi aſſes fuerunt, qui libra æris ualebant, ideoq; as à Cicerone interdum libella nuncupatur. Aes graue dicitur, quia ſoluendo appendebatur ac ponderabatur, eratq; as nummulus libralis. Hæ ergo maſſæ æneæ ualebãt 200. coronatis. Aeris, id eſt aſſiũ. Centũ aſſes uno coronato, decẽ aſſes denario, duo aſſes et ſemiſsis ſeſtertio nummo, quatuor ſeſtertij

denario, decem denarij coronato ualent.

Demetrium Pharium.

Is fuit unus è ducibus Teucæ reginæ Illyriorum, cum qua ante bellum Punicũ ſecundum, C. Fuluius Centimalus, A. Poſthumius, conſules ob interfectum legatum Romanum bellauerunt. Hic cum urbem Corcyrã, quam cum præſidio reginæ nomine tenebat, Fuluio tradidiſſet, magnis beneficijs à cõſulibus adfectus, ac pleriſq; urbibus Illyriorũ quas de Teuca cœperãt, præfectus eſt, ita ut poſtea rex Illyriorũ nominaretur. Sed paucis annis interiectis, ubi Romanis maxima et difficilima bella à Gallis ciſalpinis & Carthaginienſibus impendere ſenſit, beneficiorũ pop. Rom. oblitus, eius fortunã deſpexit, ac omnẽ ſpem ſuam in regibus Macedoniæ repoſitã habere cepit. Oppidis igitur ſociorũ populi Ro. in Illyrico expugnatis per eum, ac direptis, nominatisq; in fœdere terminis trãſcenſis, miſſus eſt cõtra illum L. Aemilius Paulus cõſul cũ exercitu, proximo anno ante ſuſceptũ ſecundũ bellũ Punicũ, qui deinde iterũ cõſul ad Cãnas occubuit. Iſte Demetrium cum reliquo Illyrico, tum etiam Pharo urbe, loci natura munitiſſima, quæ in inſula eiuſdem nominis ſita fuit, qua ille urbe præcipuè confidebat, eiecit, urbemq; euertit. Ab illa Demetrius cognominatur Pharius, quod illinc oriundus eſſet, non à Pharo Aegyptia. Pulſus regno ad Philippum regem Macedonum confugit, uitamq;

apud eum deinceps exegit: cuius iuſſu poſtremò urbem Meſſeniorũ oppugnãs, perfidiæ & temeritatis pœnas morte dependit.

Ad Pineum.

Hunc exiſtimo ſucceßiſſe Teucæ reginæ. Nam illa bello, de quo diximus, quo à Romanis premebatur, componendo, regnum eis fecerat tributarium.

In religionem.

Acta in urbe, & primùm de locanda æde concordiæ. Venit in religionem, uulgo dicimus, fecerunt ſibi inde conſcientiam.

Locatam.

Commiſſam alicui ædificandam, pro certa pecuniæ ſumma. Cui aliquid faciendum, aut ſtatuendum, aut reficiendum, aut præbendum locabatur, is dicebatur Redemptor, id eſt conductor. Cicero in Verrem: Hoc tu D. millibus locauiſti, atq; in illis columnis dico eſſe, quæ à tuo redemptore commotæ non ſint. Ita etiam dicuntur cenſores, locare anſerib. cibaria: id eſt paciſci cum aliquo certa mercede, ut anſerib. cibaria præbeat. Liuius infrà libro 27: Cætero (auro) uſi ſunt ad ueſtimenta præſenti pecunia locanda exercitui. Hac ratione contra conſuetudinem naturamq; locationis & conductionis, locator mercedem dat, conductor accipit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

In arce.

Quæ fuit in colle Capitolino ad aquilonem, ubi nunc eſt Ara cœli.

Ab eodem.

Secundo de habendis comitijs conſulum creandorum cauſa.

Comitia.

Creandis conſulibus.

Per interregem.

De interregia poteſtate, Feneſtella et Alexander ab Alexandro.

Vicio.

Contra auſpicia.

Ad interregnum.

Opus fuit creare interregem.

Conſulibus prorogatum in annum imperium.

Ita tamen, ut eſſent ſequenti anno non conſules, ſed proconſules.

Interreges proditi.

Vnus poſt alium. Quia interregia poteſtas tantum quinq; dies durabat, & ſexto quoque die creabatur nouus interrex, donec conſules deſignarentur.

In eius interregno.

Contentio de creando Varrone conſule.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Ab Q. Fabij opibus.

Poſt uel propter Fabij opes concuſſas.

Aliena inuidia.

Quam conſlauerat Q. Fabio ad plebem.

Augures.

Qui obnunciando impediuiſſent comitia.

Ab hominibus nobilibus.

Oratiuncula Bebij Herēnij tribuni plebis, qua criminatur ordinem patricium, & ſuadet conſulem è plebe facere. Iſta criminatio conſtat enumeratione cauſarum finalium falſarum, & amplificationibus inuidioſis.

Cum quatuor militū legionibus.

Quarū duas tunc habuit Minucius magiſter equitum, duas Fabius dictator.

Vniuerſis.

Omnibus ſimul, coniunctis.

Proſperè pugnaſſet.

Quatuor legionibus uniuerſis.

Obiectas.

À Fabio, propterea quòd nō ipſe unà cum Minucio ſuas legiones in aciem produxit.

Id fœdus.

Vt trahant bellum.

Nec finem.

Propoſitio primaria huius oratiunculæ.

Nam

Nam plebeios nobiles.

Eos qui è plebe erant facti nobiles cõſulatu, aut alijs currulibus magiſtratibus gerendis.

Eiſdem initiatos eſſe ſacris.

Prouerbialiter, id eſt plebeios nobiles nouos iam eodẽ modo ineſcatos eſſe dulcedine potentiæ et opprimendæ plebis, ut patricios nobiles ueteres.

Vt in patrum poteſtate comitia eſſent.

Quia interrex per ſolos patres, non adhibito concilio plebis prodebatur: eoq; non deſignabat conſules, niſi ex ſententia patrum.

Inuitis ijs.

Patribus.

Expugnatum.

Auxeſis etiam Ciceroni uſitata, pro magna contentione impetratum & effectum.

Expugnatum eſſe.

Per patres.

Vt uicioſus dictator per augures fieret.

Vt augures falſa obnunciatione, ementiendis auſpicijs, dicerent eum dictatorem uitio creatum, qui rectè creatus eſſet.

Abhorrere igitur interregnũ eos.

Eos, id eſt plebem, quia interrex tantum patricios eſſet facturus conſules.

Conſu-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Conſulatum unum certè plebis Romanæ eſſe.

Quanta contentione plebs obtinuerit, ut alter conſul ſemper è plebe creari poſſet, ſuprà commemoratur libro 7. Fuit primus de plebe conſul Lucius Sextius Lateranus, anno ab Vrbe condita 389. Hæc autem ab Herennio dicuntur 538. anno ab Vrbe condita. Liuius infrà libro 27. ſic ait: Quia duos patricios creari non liceret, &c. Illud priuilegium plebis ſæpè impediuit nobilitas, quod Cicero teſtatur, cum ſe poſt Catonem maiorem & C. Marium longo interuallo, nouum hominem, conſulem factum, iſta clauſtra nobilitatis, quibus circumdederat conſulatum, perfregiſſe ſcribit.

Liberius habiturum.

Helleniſmus, id eſt liberiorem fore, animo libero futurum, non metuẽte aut offenſionem patrũ, aut gratiam ſpectante. τὸ habiturum neutraliter extulit, ſicut Græci interdum τὸ ἔχω.

Cum his.

Creatio conſulum & prætorum.

Trib. patricijs petentibus, &c. Duobus nobilibus iam familiaribus plebi.

Duobus nobilibus plebeis, id eſt qui nobiles erant, ſed non patricij. Ideo aũt & nobiles uocantur, quia

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

tur, quia functi erant aut ipſi aut eorum maiores curruli magiſtratu: & plebei, quia nondum erant cooptati in ordinem patricium. Interdum ſenatores nec nobiles erant, nec patricij. Liuius ſuprà libro 5. Vt unus ex plebe uſurpandi iuris cauſa, P. Licinius Caluus tribunus militum conſulari poteſtate crearetur. Cæteri patricij creati. Ipſa plebes mirabatur ſe tantam rem obtinuiſſe, non is modo qui creatus erat, uir nullis antè honoribus uſus, uetus tantum ſenator, & ætate iam grauis. Cæterùm hos duos fuiſſe nobiles plebeios primùm hoc arguit, quòd hic patricij ſeorſim à nobilibus tanquam diuerſi nominantur: deinde illud, quod Bebius Herennius paulo antè diſſuaſit plebi, ne facerent plebeios nobiles conſules. Ex iſto dicto Herennij, & ex oratione P. Decij Muris ſuprà lib. 10. (ubi dicit, iam ne nobilitatis quidē ſuæ plebeios pœnitere, tot geſtis magiſtratibus, dictatura, magiſterio equitū, conſulatu, cenſura, prætura, tot bellis feliciter confectis, tot partis triumphis) colligitur, nobiles alios fuiſſe patricios, alios ex ordine plebeio aut equeſtri. Patricij erāt, quos aut reges aut populus in ordinem patricium legerant, aut ipſi patricij in ſuum numerum adſciuerant. Liu. ſuprà lib. 4. Quid, hoc ſi polluit nobilitatem iſtā ueſtrā, quam pleriq; oriundi ex Albanis & Sabinis, non genere, nec ſanguine, ſed per cooptationem in patres habetis, aut ab regib. lecti, aut poſt reges exactos iuſſu

ctos iuſſu

ctos iuſſu populi,&c. Ita Sabinum aduenam, Appium Claudium Regillanum,principem Claudiæ familiæ,ſexto poſt exactos reges anno,illi antiqui patricij in ſuum numerum acceperunt. Ita à S.Tullio rege gens Octauia in patricias gentes tranſducta eſt: quæ cum ſe procedente tempore ad plebem contuliſſet,rurſus magna ui, ut Suetonius narrat,per Iulium Cæſarem, in patriciatum redijt. Tacitus annalium libro undecimo: Iiſdem diebus in numerum patriciorum adſciuit Cæſar (Claudius) uetuſtißimum quenque è ſenatu, aut quibus clari parentes fuerant,paucis iam reliquis familiarum,quas Romulus maiorũ & L.Brutus minorum gentium appellauerãt, exhauſtis,etiam quas dictator Cæſar lege Caßia,& princeps Auguſtus lege Senia ſublegere. Lætaq; hæc in R. P. munia,multo gaudio Cæſaris inibantur. Hæc ille. Nobiles fiebant unà cum ſuis poſteris, qui populi ſuffragio currulem magiſtratum adepti eſſent. Sed poſteri eorum non erant patricij, niſi ipſi in patricium ordinem lecti eſſent. Hinc Liuius alibi nominat conſu lares plebeios. Hinc Cn. Pompeius, cui poſtea Magno cognomen fuit, quamuis habuit conſularem patrem, tamen ipſe non patricia,ſed equeſtri familia fuit. Liuius ſuprà libro proximo: Quinq; equeſtris ordinis ſenatorum fermè liberis.

His con-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

His conſentaneum eſt, quod Auguſtus equitibus quos in ſenatum legebat, poteſtatem fecit, ut eßent uel patricij, uel ſi mallent in ordine equeſtri manerent. Fuerunt igitur apud Romanos omnes patricij nobiles, ſed non contrà omnes nobiles patricij.

Cum M. Lælio.

Glareanus annotauit pro Lælio legendũ eſſe Liuio, et rectè. Cauſa huius damnationis expreſſa fuit ſuperiori decade, quæ non extat.

Ambuſtus.

Metaphora etiã Ciceroni familiaris, pro propè perditus, ſemiuſtus.

Proximo comitiali die.

Primo die quo comitia iterum haberi poſſent.

Parqꝫ magis.

Vt magis obſiſtendo eius temeritati, quàm reliquis rebus pari poteſtate fungeretur. Erat enim Varro omnia pro ſuo arbitrio, ac ſi unus conſul eſſet, acturus, ſicut Cæſar cum Bibulo conſulatum geßit.

Peregrinos.

Ita uocabantur omnes, non habentes ius ciuitatis Romanæ.

Nouis.

Quorum non antea gerendo magiſtratu cognita uirtus & ſpectata eſſet. Aliter hic accipitur

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

rò nouis, quàm cum dicimus homo nouus.

Exercitus quocꝫ. De auctis exercitib.

Cæterum prius.

De procuratis prodigijs.

Cædis. Futuræ.

Legati à Peſto.

Liberalitas & fides ſociorum, & præcipuè Hieronis regis Syracuſani in Romanos.

Magnitudinem.

Animi, ita ut nolint ſociorum opibus etiam in extremo diſcrimine uti.

Latiniꝗ nominis.

Eorum qui haberent ius Latij, de quo attigimus ſuprà libro proximo.

In ea arce.

In Capitolio, metaphoricè: id eſt, in illa ſede & domicilio imperij.

Quinqueremes. De aucta claſſe.

Delectu perfecto.

Acta nouorum conſulum, prius quàm ſigna ab urbe moueantur.

Nihil præter ſacramentum.

Sacramentum hoc loco Liuius accipit pro iuramento, aut promißione minus ſolenni & uoluntaria, quam milites cum decuriabantur, aut centuriabantur, inter ſe ſpontè faciebant, ut rectè hic à Liuio coniurare dicantur. Cæſar libro 7. de bello

 Gallico,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Gallico: De ſenatusq; conſulto certior factus, ut omnes Italiæ iuniores coniurarent. Iuſiurandum ſumit Liuius pro iuramẽto ſolẽni, et legitimo, quod ritè cõceptis uerbis præſtabatur, iurabaturq; per deos in uerba præeũtis tribuni militũ, aut cõſulis, aut alius magiſtratus qui exercitui præeſſet.

Vbi ad decuriatum, aut centuriatum conueniſſent.

Vbi cõueniſſent eo nomine, ut equites in decurias, pedites in cẽturias redigerẽtur. Decuria decem equites cõplectitur. Decuriatũ & centuriatũ, pro decuriatione & centuriatione, id eſt pro redactione in decurias & centurias uſurpat.

Ex uolũtario inter ipſos fœdere.

A' ſacramento. Hic Liuius ſacramentum militare, quale ante illud tempus in uſu fuit, definire & deſcribere uidetur.

Conciones.

Iactantia & ferocia Varronis conſulis.

Collegæ. *Modeſtia Pauli conſulis.*

Locatus. *Conſtitutus.*

Præcepturum.

Se nunc non poſſe certò prædicere, quæ conſilia ſibi hoc bello hoſtes, occaſiones, loca, tempora ſuppeditatura ſint.

Geſta. *Suſcepta.*

Ad id locorum.

Hacte-

Hactenus: Helleniſmus, εἰς τοῦτο τῶν καιρῶν, ἢ τοῦ καιροῦ. Ita etiam Terentius locum pro tempore po nit: Alia multa quæ nunc non eſt narrandi locus. Locus, id eſt tempus.

Si aut collegam.

Oratio cohortatoria Fabij Cunctatoris ad L. Aemilium Paulum conſulem, ut fortiter temeritati collegæ obſiſtat, bellumq́; trahat. Orditur autem à perſonis per dilemma.

Et te talẽ uirũ. *Captatio beneuolentiæ.*

Quem uideo nequicquam.

Attentio & docilitas.

Si altera parte.

Niſi coegeris Varronẽ tuis cõſilijs parère, niſi eius ferociæ & temeritati ſumma ui reſtiteris.

Malis conſilijs. *Varronis.*

Ac bonis. *Tuis conſilijs.*

Erras enim.

Propoſitio. Varronis temeritati obſiſtas oportet.

Neſcio an.

Amplificatio, aut potius expolitio propoſitionis per comparationem.

Varro dux. *Incitabit tuos milites contra te, ut etiam inuito te pugnent.*

Ominis etiam.

Ab exemplo etiam per comparationem aucto.

Procellas, prelia, atq; acies.

Synonymia. Sed in τῷ *procellas, auxeſis eſt.*

Atqui ſi hic.

A' periculo impendenti à Varronis audaci feſtinatione.

Aduerſus unum. *Apud te unum.*

Sed ita res.

Secunda propoſitio deſeruiens priori, trahendum eſſe bellum.

Nec euentus.

Cõfirmatio ſecundæ propoſitionis, primũ ab euentu ſuperiorũ præliorũ, deinde à circũſtantijs.

In Italia.

Congeries rerũ quibus ſuperiores ſint Romani.

Annibal contrà.

Antitheſis etiam per congeriem.

Dubitas ergo.

Concluſio ſpecialis ſecundæ propoſitionis.

Qui ſeneſcat. *Cuius uires minuantur.*

Quàm diu. *Ab exemplis.*

Sed ne aduerſus te.

Ne de meo tantum facto glorier, qui illum ita ludificatus ſum ad Gerionem.

Hæc una. *Epilogus orationis.*

Quam difficilem.

Repetitio præcipuorum argumentorum.

Reſiſtes autem.

Subijcit ſuum conſilium, quemadmodum illis dif-

ficul-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

ficultatibus obſiſti poſsit.

A'ueritate. Locus communis.

A'ueritate laborare.

Veritas premi poteſt, opprimi nõ poteſt. Bona cauſa laborat à ueritate iudicantium, id eſt propterea quod iudicantes habent deprauata iudicia.

Sine timidum. Catachreſes calumniatoriæ.

Malo te. Gnome per antitheton.

Omnia audentem. Antimetabole.

Nec ego.

Per Anthypophorã ſubijcit ſummã conſilij ſui.

Aduerſus ea. Reſponſum Pauli conſulis.

Ab hoc ſermone.

Quemadmodum uterq; conſul iter ingrediens, deductus ſit.

Vt in caſtra.

Conſules caſtra faciunt bifariam.

Annibal quanquam.

Gaudiũ Annibalis ob aduentũ nouorũ conſulũ.

Cæterum temeritati.

Cauſa auctæ ferociæ Varronis, tumultuariũ prælium proſperum cum prædatoribus Annibalis.

Præpropero. Percito.

Materiam. Cauſam.

Ex præparato.

Helleniſmus, ἐκ παρασκευῆς, id eſt data opera, de induſtria, ex compoſito.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Itaq; locum.

Annibal ponit inſidias exercitui Romano, ſed fru

Omnis fortunę. *ſtra.*

Omnium facultatum, opum.

Imagine. *Specie.*

Paulus etiã atq; etiã. *Prudentia Pauli in odorandis, olfaciẽdis, animaduertẽdis inſidijs.*

Prefectum. *Turmæ.*

Quæ ad detinendos.

Paulus impedimento eſt, ne Varro cum exercitu ruat in inſidias.

Pulli quoq; auſpicio nõ addixiſſent.

Addixiſſent, id eſt iuſsiſſent. Auſpicio ablatiui caſus eſt.

Obnunciari.

Ei nunciari triſtia eueniſſe auſpicia, eum contra auſpicia facturum ſi eat.

Nam fortè. *Deteguntur clarius inſidiæ.*

Sidicini equitis.

Equitis ex Theano Sidicino urbe Campaniæ, ad uiam Latinam. Dicitur autem Sidicinum ad differentiam Theani Apuli.

Imperij potentes fecit.

Effecit ut eorum imperio parêrent milites. Imperij potentes, Græcè ἐγκρατεῖς τοῦ ἄρχειν.

Praua indulgentia maieſtatem ſoluiſſet.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Hoc eſt Noëma *memorabile, prauam indulgentiam imperantis, ſoluere eius maieſtatem.* Hinc Quintilianus *de præceptore præcipit, ne eius grauitas triſtis, ne diſſoluta ſit comitas.*

Ibi plures dies.

Occaſio mouendi caſtra ab Gerione *ad* Cannas.

Fremitus. *Murmuratio.*

Hic habitus animorum.

Habitus*, id eſt affectio.* Cic. *in* Tuſc. *quæſt.* Vitioſitas *eſt habitus aut affectio in tota uita incōſtans.*

Cum utriuſq;. *Cum* Paulus *diſſuaderet propius ad* Annibalem *dimicandi cauſa accedere.*

Ad nobilitandas clade Romana Cannas, urgente fato profecti ſunt.

Cannæ*, autore* Procopio*, diſtant à* Canuſio *tria millia paſſuū, ad* Aufidū *amnē ſitæ.* Pontan. *lib.* 2. *de bello* Neapolitano: *Die quæ inſecuta eſt, caſtra trans amnem ueteres ad* Cannas *poſita, inſignem clade quondam* Romana *uicum, nunc habitatoribus omnino uacuum.*

Prope eum uicum.

Situs caſtrorum utriuſq; partis ad Cannas.

A' Vulturno uento.

Addit τὸ *uento, ne quis imperitus de* Vulturno *flumine, aut oppido intelligat.* Vulturnus *ab oriente hyberno ſpirat.* Eum *plerique* Græci *mixto nomine, quod inter* Notum & Eurum *ſit,*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

εὐρόνοτον appellant. Aduerſus hunc Africus uen- tus occiduus, qui græcè λίψ uocatur, flat. Vultur- nus uentus, germanicè Oſt nordtoſten wind.

Satis exploratis itineribus.

Ne præcipitarentur in inſidias.

Annibal ſpem nactus.

Annibal conatus elicere ad prælium Romanos, quia hoc die ſumma imperij penes Paulum eſt, in- uito Varrone uoto non potitur.

Proiectis ac proditis.

A ſe, ſi nõ impediuiſſet pugnã tam periculoſam.

Ab tumultuario auxilio.

A Numidis, qui non erant Carthaginienſes, ſed milites auxiliares. Notum eſt eruditis, auxilia in exercitibus non conſtare è ciuibus, ſed ſocijs u- nà militantibus. Iſtud auxilium Numidicum i- deo nominat tumultuariũ, quod ex colluuione Nu midarum collectum eſſet. Apud Romanos tumul- tuarius miles, & tumultuarius exercitus dicitur, qui non ſecundum cenſum aut deſcriptionem cen- turiarum, claßiumq;, ſicut ab Seruio Tullio rege inſtitutum fuit, ſcribebatur: ſed iſto diſcrimine, ac plerunq; etiam uacationibus ſublatis, ſubitò unde- cunq; colligebatur. Propterea ipſe Liuius alibi tu multuariũ militem ſubitariũ appellat, propterea quod tumultus repẽtinus alicũde nũciatus uſitatũ et ordinariũ delectũ habere nõ permiſit, ſed colle-

ctiicum

ctíciũ et primo quoq; tempore oblatũ militẽ ſcribe coegit. Minoris ergo precij tumultuarius miles fu it, quàm qui ordinaria ratione contrahebatur.

Itaq; Varro.

De pugna Cannenſi, & primùm quemadmo dum utraq; acies inſtructa fuerit.

Signum propoſuit.

Hoc ſignum prælij propoſuit, cum primùm il luceſceret dies. Erat autem illud ſignum, ſagulum coccineum, aut purpureum, uel ſupra prætorium expanſum, uel ante id propoſitum, autore Plutar cho primum in Fabij Max. deinde in Pompei uita.

Flumen.

Aufidum, qui in montibus Hirpinorum ortus, in Adriaticum mare decurrit.

Leuum cornu extremi equites.

Equites ſociorum erant extremi in læuo cornu.

Ante cæteros armati.

Galli & Hiſpani tenuerunt primam frontem ſiue cuneum, prominentem à prima acie.

Habitus. Germanicè, dieſe rüſtung.

Hiſpani linteis prætextis pur-pura tunicis.

Habuerunt Hiſpani etiam noſtra ætate lintea as tunicas memorabili illo prælio ad Ticinũ, quo regem Gallorum ceperunt.

Numerum omnium.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Militum Annibalis.

Clamore ſublato.

Initium & deſcriptio pugnæ Cannenſis.

Frontibus enim.

Frons eſt principium primæ aciei.

Impulſis. *Gallis Hiſpaniſq;.*

In mediam primam aciem.

Quæ erat Gallorum & Hiſpanorum.

Reductis alis.

Minus prominentibus quàm media acies prominebat.

Frontem. *Primam aciem.*

Quingenti fermè Numidę.

Exemplum inſigne Punicæ fraudis.

Adequitaſſent.

Antea quàm prælium undiq; committeretur.

Parmiſq; & iaculis.

Hinc apparet Numidas equites iaculatores fuiſſe, cum iaculatores aliàs plerunq; fuerint pedites. Alij autẽ erant iaculatores quàm ſagittarij.

Auerſam adoriuntur Romanã aciem, tergaq; ferientes, ac poplites cædentes.

Hanc uerſutiã Numidarum imitati ſunt Teutomarſi in pugna illa celeberrima, anno M. CC. XXVI. in Holſatia, inter ſecundum Valdamarum Danorum regem, et Adolphũ comitem à Schauen

burgo,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

burgo, dynaſtam Holſatioru̅, ad Bornouedu̅ uicu̅ facta. Flagrabãt hoſtili odio inter ſe, Rex et Dynaſta. Præterea Lubecẽſes regio præſidio interfecto, arcem quã rex Lubecæ habebat, euerterant. Rege igitur ad plectendu̅ quidẽ etiam Dynaſtã, ſed præcipuè ad iſtam iniuriã Lubecenſiu̅ ulciſcendam, in Holſatiã maximo cum exercitu ueniente, iungunt cum Adolpho Lubecenſes ſocia arma, eiq́; etiã imperiu̅ ſuarum copiaru̅ mandant. Ingentia & rex & hoſtes auxilia à tetrarchis uicinis, toparchiſq́; cõtraxerunt. Dimicaturus erat Adolphus de poſſeßione Holſatiæ, Lubecẽſes de libertate. In campo Bornouedẽſi inſtructa utrinq; acie, Teutomarſi in poſtrema acie à Danis, in quoru̅ ditione ac imperio tunc erant collocati, ſe coorta pugna terga eorum ferire poſſe uiderunt. Quod ut facerẽt, antea clam miſſo nuncio ab Adolpho ſubmoniti erant. Sic enim profligatis Danis, eos deinceps ſui iuris, immuneſq́; Danici imperij fore. Id illi uiolata fide cu̅ alacriter ſtrenueq́; feciſſent, Danis magnæ cladis cauſa fueru̅t. Exercitu enim fuſo, amiſſo oculo, rex cu̅ filio, ſi abſq; uno eqte Saxone fuiſſet, in hoſtiu̅ ueniſſet poteſtatẽ. Ita Punico uaframẽto et Lubecẽſib. et Teutomarſis uno die libertas parta eſt.

Cum alibi. *Euentus pugnæ.*

Parte altera.

Dextero cornu Romano.

Quam mallem uinctos.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Hoc clarius effert Plutarchus in uita Fabij Maximi, τοῦτο ἔφη μᾶλλον ἠβουλόμην, ἢ εἰ δεδεμένους παρέλαβον. Id eſt, Hoc malebam inquit, quàm ſi uinctos nanciſcerer.

Cn. Lentulus.

Exemplum iuuenis pij & officioſi in ſuperiorem magiſtratum, in extremo diſcrimine.

Funeſtam. Lugubrem.

Ad ea conſul.

Exemplum animi piè in patriam affecti, & cum euadere poßit fortiter occumbentis, & miſerandi interitus.

Cauſaq́; conſulatus.

Et propter conſulatum, quem communiter cum illo gero.

Hæc exigentem.

Exigentem, τὸ ἐξηγούμενον, id eſt commemorantem. Helleniſmus.

Nihil fugientium infeſtus agmini.

Hic nulla ſubeſt ſententia. Ideo legendum eſt uel alio modo: uel ſic, Nulli fugientium inſertus agmini.

Quadraginta.

Numerus occiſorum ex parte Romanorum.

Et tanta propè.

Propè, æquè magna pars ciuium atq; ſociorũ interijt. Summa utrorumque cæſorum ſimul numerato-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

meratorum fuit, quam hic ponit Liuius.

Vnde in ſenatum legi deberent.

Illi magiſtratus fuerunt, quæſtura, ædilitas, prætura, &c. His enim magiſtratibus fungentes, durante poteſtate ius dicendæ in ſenatu ſententiæ habebãt. Ita Cic. lib. 7. in Verrẽ, ſibi ædili antiquiorem in ſenatu ſententiæ dicendæ locũ datum eſſe narrat. Vlpianus in ff. de Officio quæſtoris, Quæſturã eſſe ingreſſum & quaſi primordium gerendorum honorum, ſententiæq; in ſenatu dicendæ, docet. Sed exacto tempore magiſtratus, non erant ſenatores, niſi in ſenatũ lecti eſſent. Solebant tamẽ ij præcipuè in ſenatũ legi, qui talib. magiſtratibus gerẽdis documentum ſui dediſſent. Sicut & ex hoc loco & infrà ex uerbis Liu. lib. 23. colligitur, ita dicentis: Recitato uetere ſenatu, inde primum in demortuorum locum legit, qui poſt L. Aemilium & C. Flaminium cenſores curulem magiſtratum cepiſſent, necdum in ſenatum lecti eſſent, ut quiſque eorum ſenator primũ creatus erat: tum legit, qui ædiles, tribuni, prætores, quæſtores'ue fuerant.

Hæc eſt pugna.

Comparatio huius cladis ad Allienſem.

Alterius morientis.

Vult dicere, ad Cannas alterius conſulis Varronis fugientis exercitus cæſus eſt, alterius conſulis Pauli cæſi exercitus fugit. Hæc quadrant ad id

quod à

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

quod à Polybio dicitur, Romanos habuiſſe in ſumma octoginta millia peditum, ſex equitum. & ad id quod Liuius paulo antè dixit, ad quadraginta tria millia cæſa eſſe, hoc eſt ferè dimidiam partem copiarum.

Binis in caſtris.

De euadendo per eruptionem ex utriſq; caſtris Romanorum.

Canuſium.

Canuſium urbem fuiſſe, ciuibus, aduenisq; maximè frequentem, ſecundumq; Aufidū flumen poſitam, emporiumq; regionis eius, ambitus ipſe ac ſitus argumento eſt. Fuit eius regionis caput uſq; ad Roberti Guiſcardi Normanni Calabriæ Apuliæq; principis tempora. Hanc, ob deſectionem, expugnatam incenſamq;, ac ſolo æquatam, proditum eſt à rerum ſcriptoribus, iiſdem ferè quibus à Roberto temporibus Roma quoq; magna ex parte incenſa eſt, dum Gregoriū ſeptimum pontificem maximum illic circumſeſſum, ab ira Henrici tertij Imperatoris ereptum liberat. Tempeſtate uerò hac noſtra, præter tumulū, in quo arx tunc erat, præterq; Sabini templū (in quo extra tumuli muros ſito, maximi principis Boemundi Normanni ſepulchrum eſt) ſolo iacent æquata omnia, uixq; aliquod tantæ urbis ueſtigium extat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Aeſtimariq́ue capita ueſtra.

Egregium argumentum ab indignitate.

Alteri honos.

Annibali.

Non uos quidem.

Πάθος ab interitu conſulis & exercitus.

Sed antequam.

Ab occaſione.

Ferro atque audacia.

A facili.

Cuneo.

Conferto agmine, cui ſit frons accuminata.

Laxum atque ſolutum agmen.

Quod obſtrepens portis nos obſidet.

Itaque ite mecum.

Breuis concluſio.

Quod patebat.

Quia ſcuta erant in ſiniſtra parte.

Annibali uictori.

Annibal non ſeruat regulam ſapientis imperatoris, præteritis hoſtibus non oportere colligendi ſui ſpacium dare, quam ubique egregiè ſeruauit Cæſar.

Capere animo.

Iter hinc Romam maius eſt, quàm ut ilico rationem inire poßim, quomodo illud conficiam.

Poſte-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Poſtero die.

Lectio ſpoliorum, & deſcriptio ſtragis.

Præcipuè conuertit.

Exemplum inſignis ferociæ.

Spolijs ad multum diei lectis.

Deditio minorum caſtrorum.

Dum ibi.

Fuga ex maioribus caſtris, eorundemq; deditio.

Eos qui Canuſium.

Benignitas Buſæ mulieris Canuſinæ in profugos Romanos.

Cæterum cum ibi.

P. Scipio adoleſcens tribunus militum, poſteaquam ad eum & ad Appium Claudium ab illis legionib. quæ Canuſij erant, ſumma imperij eſt delata, coniuratione͂ nobiliu͂ iuuenu͂ qui de deſerenda Italia cōſiliu͂ ceperāt, laudatiſſ. facinore cōprimit.

Quorum principem.

Eſſe nunciat.

Torpidos.

Quaſi omni ſenſu amiſſo attonitos.

Fatalis dux huiuſce belli.

Is fato deſtinatus erat, ut hoc bellum conficeret. Victo enim ad extremum Annibale, debellatiſq; Carthaginienſibus, Africanus cognominatus eſt.

Eo tempore.

Muniſi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Munificentia Venuſinorũ in Romanos pro-fugos ex prælio.

Appiusq́ue & Scipio.

Varro copias quæ ſecum erant, Venuſia Ca-nuſium traducit.

Romam ne has quidem.

Pauor et tumultus in urbe ex clade Cannenſi.

Itaque ſuccumbam.

Attentio per hæſitationem.

Conſule exercituq́ue.

Amplificatio cladis per contentionem.

Non uulnus ſuper uulnus.

Non una ſimplex clades poſt ſimplicẽ cladem unius conſularis exercitus cæſi ad Thraſymenũ.

Nulla profecto.

Oſtendit animi magnitudinẽ populi Romani comparatione.

Aut pugnã aduerſam in Africa.

Qua tantum xx. millia Pœnorum interfecta ſunt, de qua infrà lib. 30.

Quod unum opus.

Capta urbe eſſet confectum bellum.

Tum Fabius Maximus.

Conſilium Fabij Maximi de exploranda for-tuna conſulũ atq; exercituum, deq; ſedando tu-multu ac trepidatione in urbe.

Tum demum literæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Literis Varronis patres de fortuna conſulum atq; exercituum certiores redditi, & priuatæ per domos clades uulgatæ.

Sacrum anniuerſarium Cereris.

Id ſacrum è Græcia Romam translatum fuit, & quotannis ad quintum Calendas Aprilis à ſolis matronis in ueſtitu candido lætis, nec funere pollutis celebrabatur. In iſto ſacro ante noctem epulabatur nemo, atq; à uino in primis et Venere abſtinebant. Liuius infrà libro 36. Renunciarunt ieiunium inſtituendum Cereri eſſe, & id quinto quoq; anno ſeruandum.

Cæterum cum ſedato.

De ſtatu Siciliæ.

Lilybæum.

Vbi Octacilius tunc erat cum claſſe.

Literis conſulis.

Reuocato in urbem Varrone mittitur ad exercitum M. Claudius Marcellus prætor.

Territi etiam.

Duæ ueſtales ſtupri compertæ.

Vt mos eſt.

De quo Alexander libro 5. cap. 12.

Ad portam Collinam.

Ea etiã Quirinalis & Agonalis et Salaria uocabatur, idq; poſtremũ nomen etiamnũ retinet.

Hoc nefas.

De

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

De placatis dijs, & præcipuè de ſacro barbaro, quo Romani humanis hoſtijs litarunt.

Hoſtijs humanis.

In illo loco ſubterraneo etiam antea ſacrificia erant facta humanis hoſtijs barbaro more.

Placatis ſatis.

M. Marcellus cum legione tertia ab Oſtia ad exercitum mittitur.

Præmiſſa.

Canuſium.

Dictator.

Delectus noui per dictatorem & magiſtrum equitum habiti.

Iuniores ab annis xvij.

Qui exceßiſſent 17. ætatis annum.

Prætextatos.

Minores 17. annis. Nam 17. ætatis anno Romani adoleſcentes plerunq; prætexta poſita togam uirilem ſumebant, propterea quod tunc pubertas compleri, & ætas militaris incipiebat. De prætexta Macrobius libro 1. Saturnaliorum cap. 6. Plutarchus in Romulo & Sertorio, Lazarus Baifius in libello de Re ueſtiaria, capite Saturnalibus.

Ex formula.

Ex formula fœderis, ex catalogo. Singulis enim ciuitatib. antea præſcriptũ erat quantũ pe-

ditũ equitumq́; cum iußiſſent Romani,mitterẽt.

Namq; Annibal.

Annibal Romanis facit copiã redimendi captiuos,& ea de re Romam mittuntur legati.

Non interneciuum.

Se non gerere bellum delendi Romani nominis,ſed imperij & gloriæ cauſa.

Patres.

Carthaginienſium,qui primum Punicum bellum geſſerunt.

Aliquantum adijciebatur.

Quia pacti erant in genere in capita Romana trecenis nummis quadrigatis.

Cum egreſſi.

Verſutia unius è decem legatis.

Quorum princeps.

Oratio ſuaſoria M. Iunij principis captiuorum,ut ſenatus redimat captiuos ab Annibale.

Nemo ueſtrûm.

Orditur ab Anthypophora per inſinuationẽ breuem,non improbando ueterẽ morem Romanum,qui tamen captiuis contrarius erat. Sed aſſentiendo conatur ſibi cõciliare beneuolentiam ſenatus,& in eius animos ſubrepere.

Cæterum niſi.

Propoſitio per comparationem.

Niſi nobis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Iſta dubitatio etiam cōparat beneuolentiam, & facit ut plus ſpei in miſericordia ſenatus, quàm in cauſa ſua repoſitū habuiſſe uideantur.

Non enim.

Confirmatio, & primùm à neceßitate.

Nec eſſe nefas.

Secundò ab utili.

Maiores noſtros.

Tertiò ab exemplis.

Tarentum miſiſſe.

Ad Pyrrhum regem Epiri.

Ad Heracleam.

Sitam ad ſinum Tarentinum.

Sunt etiam.

Leuat culpam fugæ diſtinctione, dicendo non omnes captiuos fugiſſe ex acie.

Haud equidem.

Excuſat captiuos, quod nō cum cæteris Canuſium aut Venuſiam perfugerunt. Hunc locum or ditur à præteritione et inſinuatiūcula, aut præmollitione.

In ſe plus.

Collatio, utri ſint futuri gratiores ac utiliores reipublicæ.

Delectum.

Ab indignitate, ſi ipſis prælati fuerint ſerui.

Et fortuna.

Etiam ſeruili.

Illud etiam.

Mouet miſericordiã ut in Epilogo, primum à crudelitate Annibalis.

Durioris.

Inuerecundi, immiſericordes.

Si uideatis.

Enargia.

Intueri poteſtis.

Secundò, à ſollicitudine et luctu attingentium captiuos conſanguinitate.

Si mediusfidius.

Tertiò, à iudicio ſenatus, quàm miſeri ſint futuri, ſi nõ fuerint digni iudicati à ſenatu qui tantillo precio redimantur.

Vbi is.

Conſecuta hanc orationem.

Si tantummodo.

Oratio diſſuaſoria Manlij. Initiò conflat captiuis inuidiam, et alienat animos ſenatus ab eis, criminando eos quod ſe illis prætulerint, qui Venuſiam Canuſiumq; peruenerunt.

Quid enim aliud.

Propoſitio.

Morem traditum.

Non redimendi captiuos.

Atq; utinam.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Expoſitio inuidioſa, quam à uoto itidem odio ſo inchoat.

Sicut auorum.

Ab exemplis contrarijs.

P.Decius.

Sub A.Cornelio Coſſo conſule, ſuprà lib.7.

Calphurnius Flamma.

Florus libro 2. rerum Romanarum, cap.2. & Plinius cap.39. de Viris illuſtribus.

Quinquaginta.

Concitat inuidiam à magnitudine cladis.

Liberi.

Argumentatur à diminutione capitis, & ciuitatis amiſsione. Maxima capitis diminutio eſt, amiſsio ciuitatis Romanæ, & libertatis. At Romanorum ciuium iure priuati erant, quàm diu erant ſerui hoſtium. Nihil igitur poterant poſtulare iure ciuium.

Precio redituri.

Argumentatur ab ignauia captiuorum.

Si cæteri ſimiles.

Qui Canuſium & Venuſiam euaſerunt.

Ciuem haberet.

Quia cæteri etiam Annibali ſeſe dedidiſſent.

Ex millibus ſeptem.

Ab exemplo eorum qui erumpendo euaſerunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

At enim.

Quàm citò ſe dediderint.

Vos redimam:

Concluſio.

Poſteaquam.

Effectus orationis.

Vnus ex ijs.

Euentus uerſutiæ unius è decem legatis captiuorum.

Eſt & alia.

Alia opinio de legatis captiuorum.

Religione.

Iureiurando.

Quanto autem maior.

Defectio ſociorum poſt cladem Cannenſem.

Nec tamen hæc clades.

Certißima indicia magnanimitatis populi Romani. Liu. infrà lib. 42. Ita tum mos erat, in aduerſis uultum ſecundæ fortunæ gerere, moderari animos in ſecundis.

Si Carthaginienſium.

Illi ſolebant duces re malè geſta in crucem agere.

TRANSLATIONES
aliquot Liuianæ.

Libro 4. ab Vrbe condita, Præcipitiq; iam die curare corpora milites iubet.

Certa-

Certamine, quod ingens exudandum eſſet.
Vt quem ſenatorem cõcoquere ciuitas uix poſſet, regem ferret.

Libro 5. Deinde multa iam edita cæde, ſeneſcit pugna.

Differendo deinde elanguit res.

Libro 6. Sed uegetum ingenium in uiuido pectore uigebat, uirebatq; integris ſenſibus.

Libro 8. Omnibus conſultationibus inter ſe principes occultè Romanũ coquebant bellum.

Libro 21. Reciprocare animam.

Libro 22. Et ad aures quoq; militum dicta ferocia uoluebantur.

Libro 26. Vt ad tertiam buccinam præſtò eſſent.

Libro 27. Cum in Italia ad Thraſymenum et Cannas præcipitaſſet Romana reſpublica, proſpera bella in Hiſpania prolapſam eam erexiſſe. Secunda in Italia Siciliaq; geſta, quaſſatam rem publicam excepiſſe.

Libro 32. Fluctuatus animo eſt, utrum protinus in regnum ſe reciperet, an reuerti in Theſſaliam poſſet.

Lib. 34. Cum ſupercilio haud procul diſtantis tumuli ab urbe inſtructam aciem oſtendiſſet.

Libro 36. Cui ſi ſemel in cauſam deſcenderit, nihil integri futurum ſit.

Mneſilochus princeps Acarnanũ multis em-

ptus donis: id eſt, corruptus.

Aetolorum praua conſilia atq; in ipſorum caput ſemper recidentia accuſauit.

Libro 37. Romanorum duæ naues fractæ ſunt, uulneratæ aliquot.

Gloriamq́; eius uictoriæ defloratam ad Thermopylas eſſe.

Libro 38. Per hæc uelut eneruata ciuitas Lacedæmoniorum.

Graue præda omnis generis agmen trahens.

Cum ſenecta res quoq; defloruere.

Libro 40. Illic ante omnia clandeſtina concocta ſunt conſilia.

Cum obſideri aures à fratre cerneret.

Profectos à domo inexplicabiles continuis imbribus uiæ, & inflati amnes tenebant.

Amicitias immortales, inimicitias mortales debere eſſe.

Libro 42. Tum inſidiatores exorti, ſaxa duo ingentia deuoluunt, quorum altero caput ictum eſt regi, altero humerus ſopitus.

Solos Rhodios fluctuanteis & imbutos Perſei conſilijs inueniſſe.

Ventoſum ingenium.

Circũagetur hic orbis, erit mox qui arguat, etc. id eſt, mutabitur hic ſtatus rerum.

Sicubi P.R. ſua fortuna labet.

Non portas claudere regi ſatis habuerunt, ſed

probris

probris quoq; in ipſum Macedonasq; procacibus iaculati ſunt.

Vt ſecunda fortuna in conditione honeſtæ pacis uteretur, potius quàm ſpe uana euectus in caſum irreuocabilem ſe daret.

Libro 44. Caſtra tumulo ſunt acclinata.

Clauſtra Macedoniæ tradita Romanis eſſe.

Saxis tormento emicantibus.

Dubij ſuſpenſæq; ex fortuna fidei.

Libro 45. Præcerptam tamen eius rei lætitiam inuenerunt.

Is ad occupatas iam aures, ſolicitatumq; iam animum cum ueniſſet, aggreſſus tempeſtiuis temporibus rem propè prolapſam reſtituit.

FINIS LIBRI VIGESIMI ſecundi, & Commentarioli ſecundi.

Bertramus
Poßidet hunc
Librum.
574
Idus Aprilis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

ERRATA.

Pag.1.uerſu 6.pro Rhodiginus,lege Rhodoginus. 5.24. ne res geſtæ magnæ & admirabiles,Græcorũ uictorias,clades barbarorũ continentes. 12.8.detrudit. 15.27.natura. 32.14. trecenis. 25.3.Iberum. 27.28.ſed. 35.17.cetratos. 50.12.accliuis. 81.13.ſignificat. 103.18.pro cum τῷ inſcitiaq́;, lege cum τῷ q̃ inſcitia. 119.27.cum primum Hiſpaniæ. 159.21.perterritis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

BASILEAE, EX OFFI-
cina Ioannis Oporini, Anno Salutis
humanæ 1547. Menſe
Auguſto.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
LN bis 121 [48,-154 8°]